

17943

I

Mag. St. Dr.
xal Kong

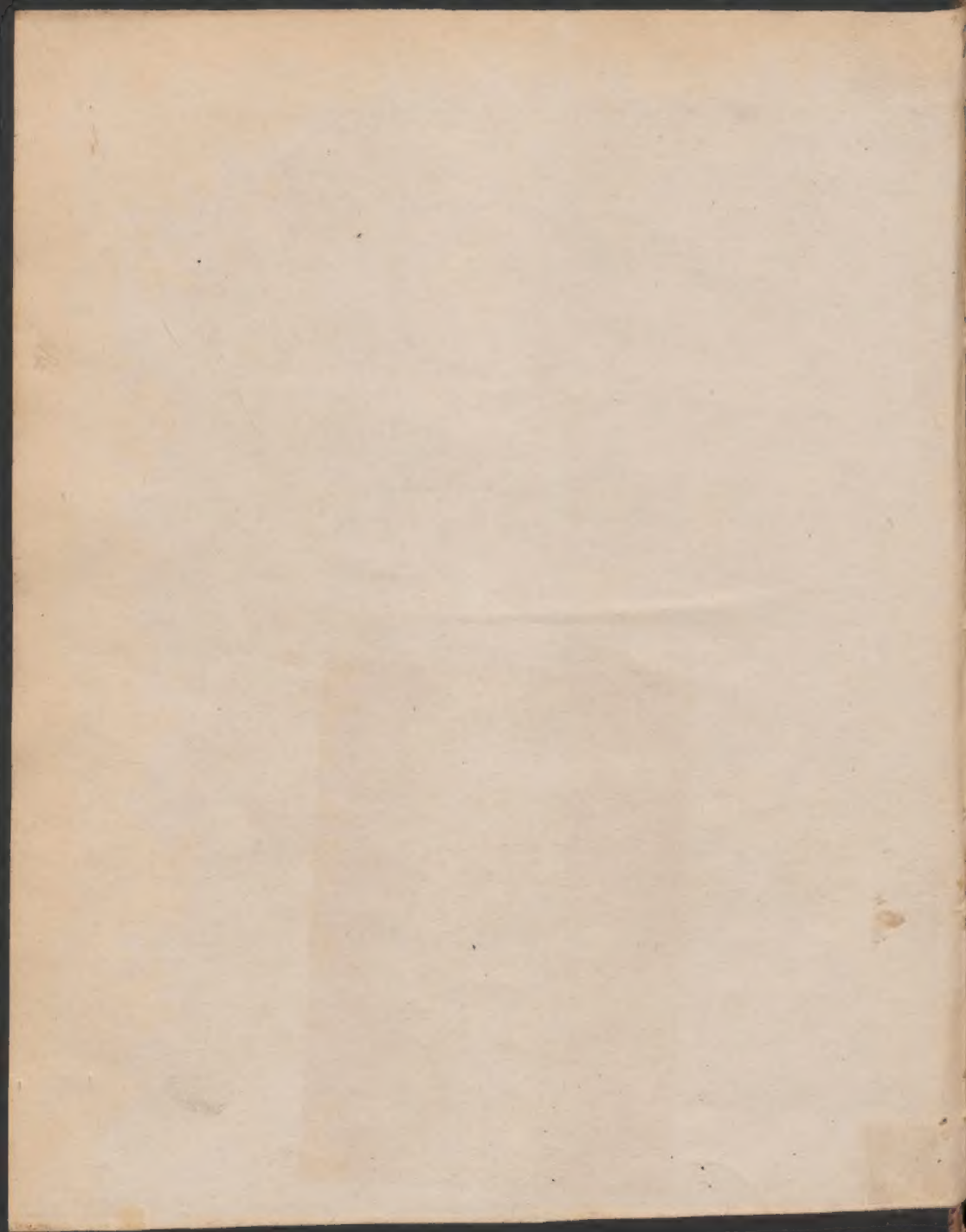
p

$\frac{16}{5} 900$

l. korras

1900. III. 132.

NAYPRAWOŚŁAWNIEYSZEY.
NAYSAMOWŁADNIEYSZEY:

WIELKIEY PANI
IMPERATOROWEY
KATARZYNY II.

USTAWY
NA GUBERNIE PAŃSTWA
CAŁO-ROSSYISKIEGO.

z Narodowego na Polski język przełożone
przez

Stanisława Sieszczeńcewicza Bohutza, Biskupa Biało-Ruskiego
Kościółów Katolickich Łacińskich, Prałata Wileńskiego,
Kawalera Orderu Świętego Stanisława.

▼ MOHILEWIE

▼ Drukarni Nadwornej J. W. I. X. Biskupa Łacińskiego
Rzymsko-Katolickiego.

1777.

17943: T

ВСЕМИЛОСТИВѢЙШАЯ ГОСУДАРЫНЯ

Должность, пѣ которую ВАШЕМУ ИМПЕ-
РАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ угодно было,
меня пѣбрать, положила на меня обязан-
ность достигнуть знанія общенародного я-
зыка :

ыла: я пѣ ономъ пріобретѣ успехъ першыя
плоды покладаю у ногъ ВЫСОЧАЙШАГО ВА-
ШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Пре-
стола. Время, которое употребилъ пѣ пере-
ходъ сего учрежденія, почитаю я дражай-
шимъ пѣ моей жизни, поображая счастіе пя-
той части стараго свѣта симъ учрежденіемъ
производимое, и удивляясь добродѣтели и
премудрости ВЕЛИКІЯ и БЕЗСМЕРТНАГО о-
наго ИЗДАТЕЛЬНИЦЫ. Воспоминаю оное пре-
мя и любезнѣйшимъ по чудотвору благодарно-
сти, перноски, и глубочайшаго почитанія,
которое меня къ сему упражненію поощра-
ло, изъ кошорымъ пребываю навсегда

ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА

Могилевъ ч. 14. Генваря

26.

1777

Всеподданнѣйшій Богомолецъ

Епископъ Станиславъ.

NAYMIŁOSCIWSZA PANI

Urząd, na który WASZA IMPERATORSKA
MOSC mię mianować raczyłaś, włożył na mię
obowiązek nabycia znajomości ięzyka Naro-
dowego. Tę osiągnąłem, i pierwiastki oney składam
u nog.

u nog Naywyższego Tronu WASZEY JMPERA-
TORSKIEY MOSCI. Czas, którym obracał na prze-
kładanie tych Ustaw, poczytuie za nayszacowniey-
szy w życiu moim przez wzgląd uszczęśliwienia pią-
tey części Swiata starego, które te Ustawy sprawują
i przez zadziwienie się nad dobrocią i mądrością
WIELKIEY i NIESMIERTELNEY onych SPRA-
WCY; Wipominam i oraz ten czas jako naymilszy
przez czucie wdzięczności, wierności i naygłębsze-
go uszanowania, które mię do tey zabawy zachę-
cało, i z którym iestem na zawfze

WASZEY JMPERATORSKIEY MOSCI

w Mohilewie 26. Jan:
14.
1777.

Naypoddanieyszy Bogomolca
Stanisław B. Skup.

*** (+) ***

MY KATARZYNA II. Z BOŻEY
ŁASKI IMPERATOROWA Y SAMO-
WŁADNĄCA CAŁEY ROSSYI &c. &c. &c.

WSzyłkim wiernym poddanym naszym podajemy do wiadomości. Królowie i Królestwa wieków przeszłych, i dziś szczęśliwie stojące daia nam rzeczywiste przykłady; iż rozszerzenie granic Państwa, pomnożenie w onym mieszkańcow, i ztąd wynikające obfite zrządza wewnętrznych i zewnętrznych bogactw na nie spływających odmienią rząd. Ustawy które napoczątkowy stan fundującego się Państwa były dobladne, w następującym czasie, niewystarczają; nieprzystają, i przydatkow potrzebują. Niełęgając dalekich czasów, i Państw cudzych: my za naygruntownieyszy tey prawdy dowód sławimy gorliwym Rosyi Synom własną Ojczyznę i oney położenie, i stan przeszły i terażnieyszy. Komparując czasy i sta, i uważając w onych postępek Rosyi, każdy zdrowym i przez historyę oświeconym rozumem uzna, iak w tym dla Rosyi znamienitym wieku razem ona zaiasniała sławą, pożytkiem i siłami. Stawiając więc naprzeciw tych terażnieyszych przeszłe i bardzo różne tego Państwa okoliczności, odmianny stan, ustawy, potrzeby i niebedności, ziemskie i morskie, terażnieysze, naprzeciw dawnych, siły, hanie, rzemioła, gęste osady tym, gdzie były przelitym zaleczy a zaleczają ni siły, obfierność dzisieyszych ziem, i za onym daleko rozciągając się osady: łatwo poznany przez takowe stany Rosyi terażnieyszy z przeszłym porównanie, iż położenie w oney i oświecone narodu, te odmianny niezgodne sprawy.

* * * (+) * * *

Dla tychże zatym samych odmian trzeba pomnożyć około narodu pracę, około ziemi uporządkowanie, i wpropolcyi tego wszystkiego, zwierzchności rządzących pracę.

Począł się ten wiek od wojny z Koroną Szwedzką, wprowadzie przez kilka lat nieszczęśliwej, lecz męstwem cucha IMPERATORA Piotra Wielkiego za ziemnych przezeń Wojsk uporządzeniem, i morskich sił ufundowaniem, 'zczęśliwie zakończoney, i trzema Xięstwami Rosyę powiększającej.

Szrod tych zwycięstw, szrod Tureckich i Perskich wypraw, ten przemądry i niespracowany Pan czując już na ow czasie dostatek wewnętrznego rządu swojego Państwa, a pragnąc one widzieć na najwyższym sławy i porządku stopniu, wydawał i ustanawiał wiele rozmaitych praw, i rozrządzeń ku pożytkowi swoich poddanych; starał się o ich oświecenie, o handel i kupiecką Flotę; wchodził we wszystkie drobności, ani zostawiał żadney części rządu bez nowych ustaw, i przepisów; uporządkował dochody Państwa, pomnożył oraz i sposoby do zysków poddanym swoim, odkrywając nowe gałęzie handlu, przemysłów, rękodzieł, i rzemiosł, ufundował handlowe miasta, i morskie przyłanie. Lecz wiek Jego przed czasem skrócony, zostawił wiele tego, co zaprowadził, ustanowił i ufundował, w samym jeszcze rozpoczęciu.

Po wielko-pamiętney Jego śmierci liczne odmiany, następnie różne maxymy i myśli, i częste wojny, lubo nieumnieyszyły wielkości Państwa, jednak sprawiły odmiany w ustawach tego Wielkiego IMPERATORA, i albo odwoływały myśli od kontynuowania tego, co przezeń było zaczętem, albo wprowadzały maxymy inne, z innego rzeczy pojęcia, czyli też za odmiennymi okolicznościami z istoty rzeczy wypływające. Dla tego My od pierwszego momentu wstąpienia naszego na Tron Czoł-Rosyjski, rozciągaliśmy nie-

pracowane staranie nasze ku poznaniu w obec, i w szczególności wszystkich części we wewnętrznego Państwa naszego Królestwa, potrzebujących, albo poprawy, albo wcale nowych ustaw, postanowieniów i nowego prawodawstwa, za następują okoliczności odmianą.

Wiadomo światu żeśmy już w Roku 1766. przystąpili byli dozwolania ze wszystkiego Państwa Deputatów dla poznania potrzeb i niedostatków każdego Powiatu, podług sytuacji onego. Już niepozostawało Nam, jak tylko oczekiwać z prac ufundowanych Komisji owoców, naszej o powszechnie i szczególne szczęście pieczołowitości korespondujących; gdy wypowiedziana w Roku 1768. Rosyi od Turka wojna, sześć lat trwająca, a zwiędła, równie trudnych, jak niebezpiecznych okoliczności sprzężona, odsunęła osoby i możność od dalszego układania całego prawodawstwa, i coraz powiększając ciężar, niemięcy ważnie zajęła czas i myśli zatrudnione, bo wszystkie ku obronie wiary i Ojczyzny od wewnętrznych i zewnętrznych nieprzyjaciół, natężone.

BÓG jednak, który dobre zamyślił błogostawi, a nieprawe i niegodziwe napaści poskramia, darowawszy Nam po sześciu letnich licznych i ciągłych zmiatających i morskich zwycięstwach sławny pokoy, i wróciwszy cichość i powzięcną spokojność po całej obżernej Państwa rozciągniętości, wrócił oraz czas do milizy teron naszego królestwa, to jest: do układania dla naszego Państwa potrzebnych i pożytecznych wszelkiego rodzaju Ustaw, porządek poznaczających, a od wykonywania sprawiedliwości, wszelkie przeszkody oddalających. A zatym gdy z Macierzyńskiej a nieprzełanną o dzieciach naszych troskliwością zaczęliśmy się znowu, badać wszystkich drobności wewnętrznego Państwa naszego Królestwa: znaleźliśmy naprzód, iż niektórzy Gubernie na obżerność swoją nie są dość opatrzone, ani umiennie, ani w potrzebnych do Rządu ludzi. Potym że ieden

a też same subsellum na sobie powieszony rząd Gubernij, i skarbowe cościoty, i rachunki powiatowe i powiatowe, nadto jeszcze odbywa główne sprawy, i Obywatelskie. W iakowym zagmatwaniu są owe Gubernie, a to z powodu prowincyalne, i Powiatowe onych subtellic. Wiecejy Wotwodziu tkiej Kancellaryi umiejsczone są sprawy wszelkiego rodzaju i nazwiska.

Pochodzący ząd nieporządek ozezwilły też: ziedny strony zwłoka, opóźnienie, i przeciag są istotnym i takowym nieprzyzwontego, i niedostatecznego ułożenia funkcji; gdyż jeden interes zatrzymuje drugi. I tak obciążona ta Wotwodzińska Kancellaria, gdyż już sama sama nie może odbyć tyle i tak rozmaitej natury sprawy: może używać przez długi czas pokrywki, do wymawiania niepunktualności w spełnieniu powinności swojej, i może mieć do partydalnej decyzji powód. Zdrugiej strony od zalegania nie rozstrzygowanych interesów wynikają swyde, przywody powzięte, i rozmaite zbrodnie. Kara albowiem za przestępstwa i zbrodnie nie następuje tak prędko, jak dla ukroczenia i uszafzenia zła należy. Na innych znówu meylach wielość pozwolonych apellacyi niemalę w dopełnieniu sprawiedliwości przynosi zwłokę. W handlowych naprzykład kupieckich i mieszczanckich sprawach, kto nieprzebiega na decyzji usłnego sądu, ten może na nowo zapoznać do mieyskiego Magistratu, od tego może apellować do prowincyalnego, od tego do Guberskiego, od Guberskiego Magistratu do Głównego, aż i do Senatu.

Dla wszystkich tych i wielu innych ułowności, które wyliczać nadto byłoby obzerno, a najbarczey dla wprowadzenia lepszego porządku, i przyspieszenia miezym niezatamowanego sprawiedliwości biegu, ślad ilishy za dobre ułożyć niniejsze ustawy dla rządu Gubernij, i wprowadzić je tam, iako

do części obywateli i rządu Kołomyjskiego i sąsiadujących z tym
lanym, wiać do przystosowania celnego i istotniejszego wyko-
nia, a przetoż, iż tych praw, które będą wycała na państwo.

Tędyż i w innych, tak dołożony wyraz może, uczyni-
 ize się, co do miarła od Czcotliwych rządów, przepisyją leża-
 rnie i miernie powierzeć i prawić; i ustatkują onym wyko-
 nie tego co jest przepisano, a to przez uporządkowanie zgadzają-
 cę te z teraźniejszym we wewnętrzym Państwie naszym stanem.
 Nacjonalizm nie nocny niż cnota, uwalniając powzięć
 spokoynosc i bezpieczeństwo, oszczędzą wrogną wygody ge-
 se i leżne tytuły i mieszkanie we wewnątrz Państwa
 życzliwych, rozrępo rozrępi i po-łena ludzi; a statym z isoty
 swony i nowen wienych narzech i nasych podanach, prze-
 kony i gawym co oden, ziać pełną miłości ludzkiej ku ludowi
 natrenu i leśny lirością, i goręca pieczołowitością odobry
 orego rząd, i powzięć ne ulżyć siwienie.

Dla tego spodziewamy się, że wszelki rozumem obdarzony człowiek, i gorliwy Czczyzay Syn, całym sercem ustawać będzie, śledzić, śledzić tę do tych naszych zbawczych zamiarów, ile do każdego z nich, te nowe Ustawy ścierać się będą. Paczą Nam oni przez to nypowinneyliż wdzięczności dowód, za tę nową i obfitą łaskę, którą w jednej, a dla całego narodu pożytecznej ustawie od Nas otrzymują. Poga zatem prosimy i błagamy, aby pobłogosławił te nasze ustnowy, drugim ponysłych lat przedciąganiem ku uszczęśliwieniu pociągach, ku ponłożeniu prawdziwej sprawiedliwości, ku pozmianie obyczajów, i rozróżwieniu wszelkich cnot Chrześciańskich. Niech on zaszczerpi w sercach co tegoż dnia użytych ołów gorliwość, okładnego i nieobłądnego wypełnienia powinności, a niech wstręć od próż-

prożnego tracenia czasu na rokoszach i wszelkich obyczajach
 pływających zbrodniach. Niech leństwo, niedbalstwo, i nie-
 przykładanie się do iakowey kolwiek sobie poleconey robo-
 ty, poczytane będzie u ludzi za największy wstyd. Niech o-
 putczenie powinności i nieślanie o część uszczęśliwienia po-
 wziętego sobie poruczonego, będzie największą hańbą.
 A Tworca niech raczy naprowadzić wszystkich, i Nas samych,
 na drogę Jemu przyiemną. Zostałemy zatem z zwykłą natężą ku
 wszystkim naszym wiernym poddanym MONARSZĄ łaską.
 Dan w Moskwie Dnia 7. Listopada Roku 1775. Panowania na-
 szego 14. Roku.

Oryginał podpisany jest własną JEY JIMPERATORSKIEY
 MOSCI Ręką tak

KATARZYNA.

{ Miec- Pieczę- }
 { sce ci. }

... wano w Moskwie przy Senacie Dnia 12. Listopada.

SUMMARYUSZ ROZDZIAŁÓW.

		kar'a.
I.	O wzorze Urzędow Gubernii - -	9.
II.	O rangach. - - - -	16.
III.	O sposobie poſtawienia na urządzie	19.
IV.	O powinności Namieſtnictwa IMPE- RATORSKIEGO - -	25.
V.	O powinności Rządu Guberniſkiego czyli Namieſtniczego - - - -	30.
VI.	O powinności Izby głównego Sądu -	34.
VII.	O biegu ſpraw głównych. - -	35.
VIII.	O powinności Izby Sądu cywilnego	37.
IX.	O powinności Izby ſkarbowey - -	38.
X.	O Izbach w obec - - - -	41.
XI.	O powinności Podskarbiego Powiatowego - - - -	43.
XII.	O podatkach z ſiła i o dochodach IMPERATORSKIEY MOSCI	44.
XIII.	O ſrzeżeniu pieniężney kaſsy IMPE- RATORSKIEY MOSCI -	47.
XIV.	O powinności Wyższego Ziemſkiego Sądu. - - - -	51.
XV.	O powinności Wyższego Sądzie i onego po- winności - - - -	60.
XVI.	O opiece ſzlacheckiey i o powinności tey iuryſdykcyi - - - -	65.
XVII.	O powinności Niższego Ziemſkiego Sądu. - - - -	78.
	XVIII.	

XVIII.	O powinności ziemskiego Ciwuna czyli Kapitana - -	83.
XIX.	O Horodniczym i jego powinności -	93.
XX.	O miastach - - -	104.
XXI.	O mieyskim sierockim sądzie i onego powinności - -	109
XXII.	O Guberskim Magistracie i onego powinności. - -	122.
XXIII.	O Sądzie nazwanym Niższa Roz- prawa i onego powinności -	130.
XXIV.	O Sądzie nazwanym Wyższa Rozpra- wa i onego powinności - -	135.
XXV.	O kancelaryi powlzech tego opatry- wania i o iey powinności - -	144.
XXVI.	O Sumiennym Sądzie i onego powin- ności - - -	167.
XXVII.	O Instygatorskiej i Adwokatskiej po- winności - -	173.
XXVIII.	O mieyscu odprawowania Rządo- wych i Sądowych iurydykcyi i rezydencyi urzędników JM. PERATORSKIEY MOSCI -	196.

ROZDZIAŁ I.

Wzór Urzędem Gubernij.

1.

Ażby Gubernia czyli Namieśnictwo po- *Jaka liczba Dusz*
rządnie mogło być rządzone, Mładzie się na *w Gubernij na wzor*
tne od trzech do czterech kroć sto tysięcy kładzie się?
duz.

2.

Dla Fządu zaś Gubernij czyli Namieśni- *Pofanowienie Ge-*
ctwa poſtawia się Pański Namieśnik czyli *nerał Gubernatora.*
General Gubernator.

3.

W Gubernij czyli Namieśnictwie fundu- *Pofanowienie Gz-*
ie się Rządca Namieśnictwa czyli Gubernator. *bernatora.*

4.

W Gubernij uſtanawia się Rząd Namie- *Ufundowanie Rząd-*
śniczy czyli Guberski. *du Guberskiego.*

5.

W Namieśniczym Rządzie zaſiada Pański *Ozaſiadających w*
Namieśnik czyli General Gubernator, Rząd- *Rządzie.*
ca Namieśnictwa czyli Gubernator, zdwo-
ma Konſyliarzami.

6.

W Gubernij funduje się Izba Sądu Głównego, *Ufundowanie Gł-*
wnej Izby.

7.

W Izbie Głównego Sądu zaſiada jeden *Ozaſiadających w*
Prezydent, dwóch Konſyliarzo^w, i dwóch *Główney Izbie.*
Aſeſorow.

8.

Ufundowanie Izby
Cywilney.

8. W Gubernij funduje się Izba Cywilnego Sądu.

Ozasadających w
Izbie Cywilney.

9. W Izbie Sądu Cywilnego zasiada Prezydent jeden, dwóch Konfiliarzow, i dwóch Asesorow.

Opostanowieniu
Komornika Gubernialnego.

10. W Gubernij postanawia się Gubernski Komornik.

Ufundowanie Izby
Skarbowey.

11. W Gubernij funduje się Izba dla spraw gospodarskich, i zawiadywana skarbowemi dochodami IMPERATORSKIEY MOSCL.

Ozasadających w
Izbie Skarbowey.

12. W Izbie skarbowey zasiada Pomocnik Rządu czyli Wice Gubernator, Dyrektor Ekonomii, czyli gospodarstwa, jeden Konfiliarz, dwóch Asesorow, i jeden Gubernski Podskarbi.

Ufundowanie wyż
szego ziemskiego Sądu.

13. W każdym Namieśnictwie czyli Gubernij funduje się wyższy Sąd ziemski, a jeśli by obizerność Namieśnictwa tego wymagała, tedy pozwala się ufundować w Namieśnictwie więcej, niż jeden, wyższy ziemski Sąd.

Ozasadających w
Wyższym Ziemskim
Sądzie.

14. W wyższym ziemskim Sądzie, zasiadają pierwsi i wtory Prezydent, i czterech Kolegow.

15.

Jestli by potrzeba tego wyszlo, toby O podzieleniu
Namiestnictwa, czyli Ziemie, na Ziemie czyli Powiaty.
Jerzy na Proszce.

16.

Namiestnictwa i Ziemie rozdzielają się O podzieleniu
na Władzy czyli Powiaty. Grodzkiej na Po-
wiaty.

17.

We Władzie, czyli Powiecie, liczy się Wzór liczby
od dwudziestu do trzydziestu tysięcy dusz. dusz w Powiecie.

18.

W każdym Władzie, czyli Powiecie, Ufundowanie Są-
funduje się Władzy czyli Powiatowy Sąd. du Powiatowego.

19.

We Władnym, czyli Powiatowym Są- Ozaśiadających
dzie, zasiadają Władzy czyli Powiatowy w Powiatowym
Sędzia, i dwóch Kollegow. Sądzie.

20.

Przy każdym Władnym Sądzie: ustana- Funduje się Szla-
wia się mieysce pod imieniem Szlachecka checka Opieka.
Opieka.

21.

W Szlacheckiej Opiece przezydać Wie- Ozaśiadających
zd y Szlachty Marzałek, i zasiadają Wład w Szlacheckiej O-
ny Sędzia, i jego Kollegowie. piece.

22.

W każdym Władzie czyli Powiecie usta- Fundowanie
nawia się Niższy Ziemski Sąd. Niższego Ziem-
B skiego Sądu.

23.

23.

Ozasiadających W Niższym Ziemskim Sądzie zasiadają
o Niższym Ziem- Ziemski Ciwun czyli Kapitan, i dwóch czy-
li im Sądzie. li trzech Kallegow, podług obyczyno-
 ści Wiazdu.

24.

Postanowienie W każdym Wiezzdzie czyli Powiecie po-
Podskarbiego. Ko- stanawiają się Powiatowy Podskarbi jeden,
mornika, Doktera Komornik przyśięgły jeden, Doktor jeden,
Felzera i innych. Felzler jeden, Poczefelzerow dwóch, i Ucz-
 niow Felzerskich dwóch.

25.

Postanowienie W każdym Mieście, niemającym Kom-
Horodniczego. mendanta, postanawia się Horodniczy.

26.

Starosłowie i Sę Po Miałtach i Miałsteczkach Starosłowie,
dziowie uśnego i Sędziowie, uśnego Sądu zostają się na da-
Sądu zostają się. wnym ustanowieniu.

27.

Ratusze mają być Ratusze mają być tylko po Miałsteczkach.
po Miałsteczkach.

28.

Mieyskie Magi- W Miałtach mają się zostać Mieyskie
fraty zostają się. Magistraty.

29.

Ozasiadających W Mieyskim Magistracie zasiadać mają
o Mieyskim Magi- dway Burmistrzowie, i czterech Radcow.
stracie.

30.

Ufundowanie Miec Przy każdym Mieyskim Magistracie fun-
sięgo Sierockiego duie się Mieyski Sierocki Sąd.
Sądu.

31.

W Mieyskim S.rockim Sądzie przyduie *Ozasiadających*
Mieyski Zwierzchnik i zasiadają dwie Osoby *w Mieyskim Sje-*
by Sądowe Mieyskiego Magistratu, i Miey-rockim Sądzie,
ski Starosta.

32.

W każdym Namieśnictwie funduie się *Ufundowanie*
Guberski Magistrat; a jeśli by obszerność Guberskiego Ma-
Namieśnictwa tego wyciągała: tedy pozwa-gistratu.
la się fundować w Namieśnictwie więcej,
niż jeden, Guberski Magistrat.

33.

W Guberskim Magistracie zasiadają pier- *Ozasiadających*
wszy i wtóry Prezydent, i trzech Kole- *w Guberskim Ma-*
gow. *gistracie.*

34.

W Gubernii funduie się podług uwagi *Ufundowanie*
General Gubernatora, i pomiarkowania ob- *Niższej Rozpra-*
szerności Namieśnictwa, oraz i okoliczno- *wy.*
ści rozmaitych w nim Powiatow, dla Jedno-
dworcow i innych, o których się w 335.
paragrafie niżej mówi: na każdy oddzie-
liacem do trzydziestu tysięcy dusz po jed-
nym Sądzie nazwijającym się Niższa Roz-
prawa.

35.

W Niższej Rozprawie zasiada Rozpra- *Ozasiadających*
wny Sędzia, i ośmiu Kollegow, z których *w Niższej Roz-*
dway posyłają się dla zasiadania w Niższym *prawie.*
Ziemskim, a dway dla zasiadania w Sumien-
nym Sądzie, w sprawach do ich siedzib scia-
gających się.

*Usfundowanie
Wyższej Rozpra-
wy.*

36.

W Gubernij, w której usfundowana jest jedna, albo więcej Niższych Rozpraw; funduje się oraz i Sąd tak i zwanym: Wyższą Rozprawą; a jeśli by obywatelskie Namieśnictwo tego wyciągało: tedy pozwała się ustanowić w Namieśnictwie więcej, niż jedną Wyższą Rozprawę.

37.

*Orazadających
w Wyższej Roz-
prawie.* W Wyższej Rozprawie zasiadają pierwsi i wtory Prezydenci, i działający Kollegow.

38.

Usfundowanie W każdym Namieśnictwie albo Guberni Kancelaryi Po- nów funduje się po jednej Kancelaryi tak nszego Opa- nazwanej: Kancelarya Powiatowego Opa- nowania. trywania.

39.

Orazadających W Kancelaryi powiatowego Opatry- wania przysiadają Sam Gubernator, i zastęp- m Kancelaryi Po- da dwóch Kollegow Wyższego Zi- mszego Opa- go Sądu, dwóch Kollegow Guberni- trywania. Magistru, oraz i dwóch Kollegow Wyższej Rozprawy, gdzie jest, gdzie zaś orcy nie ma, to tę samą przez siebie rozumie, że z owych musi zasiadać nie będzie.

40.

Usfundowanie W każdym Namieśnictwie funduje się Sąd Sumienny. po jednym Sądzie, nazywanym się Sąd Sumienny.

41.

W Sądzie Samiennym przysiadają Sędzią Orszadzięcych Sąd Samiennego tego Namiestnika, i w Sądzie Samiennym przysiadają do spraw Szlacheckich po dwóch tym. Szlachty, do Mięstkich spraw po dwóch mieszczan, do Rozprawnych spraw po dwóch siedziących.

42.

Przy Namiestniczym Rządzie, i przy Iz. Połanowiczach poślanawiają się Gubernski Insygnator Gubernskiego Iz. y Adwokat Gubernski spraw skarbowych, i gatora, i Gubernski Adwokat Gubernskich Głównych spraw. Gubernskich Adwokatów.

43.

Przy Wyższym Ziemskim Sądzie poślanawiają się Insygnator, Adwokat spraw skarbowych, i Adwokat spraw Głównych. Połanowicz Insygnatora i Adwokatów przy Wyższym Ziemskim Sądzie.

44.

Przy Gubernskim Magistracie poślanawiają się Insygnator, Adwokat spraw skarbowych i Adwokat spraw Głównych. Połanowicz Insygnatora i Adwokatów przy Gubernskim Magistracie.

45.

Przy Wyższej Rozprawie poślanawiają się Insygnator, Adwokat spraw skarbowych, i Adwokat spraw Głównych. Połanowicz Insygnatora i Adwokatów przy Wyższej Rozprawie.

46.

W każdym Wjeździe czyli Powiecie poślanawiają się jeden Adwokat Powiatowy. Połanowicz w Powiecie Adwokat Powiatowego

47.

kata Powiatowego

ROZDZIAŁ II.

O RANGACH.

47.

*Gubernator
czwartej Klasy.*

Rządca czyli Gubernator jeśli by wyższej, nad tę, rangi nie miał; policzony będzie w czwartej Klasie za Urząd, poki w powinności zostać,

48.

*Wice Gubernator,
Prezydentowie Jzby piątej
Klasy.*

Porucznik Rządcy czyli Wice Gubernator, Prezydent Jzby Sądu Głównego, Prezydent Jzby Cywilnego Sądu, jeśli by rangi wyższej, nad tę, nie miał; liczy się w piątej Klasie za Urząd, poki w tej powinności zostać.

49.

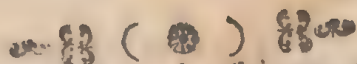
*Konfylliarze Rządu i Jzby, Dyrektor Ekonomii, Instygator Gubernski, pierwszy i wtóry Prezydent Wyższego Ziemskiego Sądu, i Sędzia Sumiennego Sądu
szóstej Klasy.*

Konfylliarze Namiestniczego Rządu, Konfylliarze Jzby Sądu Głównego, Konfylliarze Jzby Cywilnego Sądu, Dyrektor gospodarstwa, Konfylliarz Jzby skarbowey, Instygator Gubernski; pierwszy i wtóry Prezydent Wyższego Ziemskiego Sądu, i Sędzia Sumiennego Sądu, jeśli by wyższej rangi nie miał, policzeni są w szóstej Klasie za Urząd, poki tę powinność sprawują.

50.

Marzsałek Szlachty, Zastadający w Sądzie Wyższym Ziemskim i Instygator, Adwokaci Gubernski i Instygator, Adwokaci Gu-

Marzsałek Szlachty, w Sądzie Wyższym Ziemskim Zastadający, i Instygator, Adwokat Gubernski spraw skarbowych, Adwokat Gubernski spraw Głównych, pierwszy i wtóry

ry Prezydent Magistratu Guberskiego; pier- bersey, Prezyden-
wszy i wtory Prezydent Wyższej Rozpra- tomie Magistratu
wy; Osoby Sądowe Szlacheckie Sądu Su- Guberskiego; Pre-
miennego, ieśliby wyższej, nad tę, rangi nie zydenowie Wyż-
mieli, policzeni zostają w siódmej Klasie szey Rozprawy za-
za Urząd, poki tę powinność sprawują. siadający Szlachta
w Sądzie Sumien-
nym siódmej Klasy

51.

Asesorowie Izby, Podskarbi Guberski Są Asesorowie
du Wyższego Ziemskiego, Adwokat spraw Izby, Podskarbi Gu-
skarbowych, i Adwokat spraw Głównych, berski, Adwokaci
Instygator Magistratu Guberskiego, Insty- Wyższego Ziemskiego
gator Wyższej Rozprawy, Sędzia Powiato- go Sądu, Instyga-
wy, Horodniczy, i Komornik Guberski, ie- tor Magistratu Gu-
śliby wyższej rangi, nad tę, nie mieli, poli- berskiego; Instyga-
czają się w osmej Klasie za Urząd, poki tor Wyższej Roz-
tę powinność sprawują. prawy, Sędzia Po-
wiatowy i Horod-
niczy i Komornik
Guberski w osmej
Klasie.

52.

Ciwn Ziemski czyli Kapitan, Sędzia Ziemski Ciwn
Rozprawny, zasiadający w Sądzie Powiato- czyli Kapitan, Sę-
towym, i Podskarbi Powiatowy, ieśliby dzia Rozprawny,
wyższej rangi nie mieli, policzają się w zasiadający w Sąd-
dziewiątej Klasie za Urząd, poki powin- dzie Powiato-
ność sprawują. wym, i Podskarbi
Powiatowy, dzie-
miątej Klasy.

53.

Osoby Sądowe Szlacheckie Sądu Ziem- Osoby Sądowe
skiego Niższego, Zwierzchnik Mieyski, Osoby Szlacheckie

wyższey, nad tę, rangi nie mieli, pollozają się wierzchniey Kłafsie za Urząd, poki w powinności zostają.

i Burmistrzowie
Miaścetek trzy-
nastey Kłafsy.

57.

Starostowie po Miastach, Sędziowie Sądu ulnego i Radcowie w miasteczkach, ie-
sliby wyższey, nad tę, rangi nie mieli, po-
liczają się w czternastej Kłafsie za Urząd,
poki w powinności zostają.

Starostowie
Mieyscy, Sędzio-
wie Sądu ulnego,
i Radcowie Mia-
steczkowi czterna-
stej Kłafsy.

58.

Zasiedający Wyższey, i Niższey Roz-
prawy w Nizizym Ziemskim Sądzie, i Za-
siedający Wieyscy w Sądzie Sumiennym
nie policzają się w żadney Kłafsie; lecz po-
li w powinności zostają, dopóty bez Sądu
karą ich uknać nie nikt niema, a powyśsieu
terminu, mają bydź oni poczytane ni za
pierwszych w oladach swoich między ró-
wnemi sobie.

Zasiedający
Wieyscy Wyższey
i Niższey Roz-
prawy w Nizizym
Ziemskim Sądzie,
i w Sądzie Su-
miennym, niepo-
liczają się w Kłaf-
sach i inni.

ROZDZIAŁ III.

Porządek stanowienia Urzędników.

59.

Pański Namieśnik czyli General Gu-
bernator, Rządca czyli Gubernator, Pom-
cznik Rządcy, czyli Wice Gubernator u-
stanowieni bywają od IMPERATORA
MOSCI.

Namiśnik,
Rządca, Porucz-
nik Rządcy, usta-
nowiają się od
IMPERATOR-
SKIEY MOSCI.

C

60.

60.

*Prezydentow Jzł.
i Wyższego Ziem-
skiego Sądu Senat
wybiera i prezen-
tuje IMPERA-
TORSKIEY
MOSCI.*

*Do Rządu i do
Jzł Konfiliarzow
i Assessorow po-
stanawia Senat.*

*Ekonomii Dyre-
ktor, Guberski Pod-
skarbi, obadwa Pre-
zydentowie Gu-
berskiego Magi-
stratu, obadwa
Prezydentowie
Wyższej Rozpra-
wy ustanowieni
bywają przez Se-
nat, za prezento-
waniem przez Gu-
berski Rząd.*

*Sędziego Su-
miennego Sądu w
Namieśnictwie
wybierają Urzędy
Są-*

*Prezydentow Jzł, Prezydentow Wyż-
szego Ziemskiego Sądu, Senat wybierają
godnych ludzi na każde wżezegubności
mieysca po dwóch, uczyni w tym referen-
cyę do IMPERATORSKIEY MOSCI,
i czekać będzie rozkazu.*

61.

*Do Namieśniczego Rządu i do Jzł Kon-
filiarze i Assessorowie ustanawiają się z
Senatu.*

62.

*Ekonomii Dyrektor, Guberski Podskarbi,
pierwszy i wtóry Prezydent Guberskiego
Magistratu, pierwszy i wtóry Prezydent
Wyższej Rozprawy, ustanowieni bywają
od Senatu za prezentowaniem godnych
Osób przez Namieśniczy Rząd.*

63.

*Do Sądow Sumiennego Sądu w Namie-
śnictwie ma być wybierany od Urzędu Są-
du każdego tej Gubernii jeden do tego
zdolny, sumienny, Rozładny, sprawiedli-*

w/,

wy, i nieposzlakowany Człowiek, którego każdy Sądowy Urząd z otobna podaje Pańskiemu Namieśnikowi, a On z tych podanych naznacza jednego za Sędziego Sumiennego Sądu w tym Namieśnictwie.

64.

Powiatowy Marszałek Szlachty obierany bywa od Szlachty, co trzy lata, kaskulami.

*Powiatowego
Marszałka obiera
Szlachta.*

65.

W Wyższym Ziemskim Sądzie Zasiadających dziesięciu, i dwóch z Szlachty Zasiadających w Sumiennym Sądzie ma wybierać Szlachta tych Powiatów, które są pod Jurysdykcyą Sądowną tego Wyższego Sądu, co trzy lata, i podają się od nich Gubernatorowi czyli Rządcy, kiedy General Gubernator w swoim miejscu nieznaydzie się. A jeżeli Oni nieznaydą się być iawnie poszlakowany ni; tedy Pański Namieśnik, albo w niebytności onego Rządcy Namieśnictwa, potwierdza owe Szlachty wybranie.

*W Wyższym
Ziemskim Sądzie
Zasiadający wy-
bierają się od
Szlachty Śc.*

66.

Powiatowy albo Wiezdny Sędzia i Ziemski Ciwnn albo Kapitan mają się wybierać od Szlachty co trzy lata, i podani być Rządcy; a nieznaydą się Oni iawnie być poszlakowany ni; tedy Rządca potwier-

*Powiatowego
Sędziego i Ciwn-
na Ziemskiego wy-
biera Szlachta Śc.*

dzi Szlachecki wybór. W tych zaś Powiatach, gdzie nie ma szlacheckich, lub bardzo mało, podówczas Ziemiański Ciwun ma być mianowany z Rządu Namiestniczego z Osobą Rangę mającą, za podaniem trzech ludzi godnych od Wyższej Rozprawy.

67.

Zasiedających w Powiatowym Sądzie z Szlacheckiego fianu, zasiedających w Niższym Ziemijskim Sądzie wybiera Szlachta &c.

Zasiedający w Powiatowym Sądzie z fianu Szlacheckiego, Zasiedający w Niższym Ziemijskim Sądzie, mają być obierać od Szlachty co trzy lata, i p. c. być Rządcy, i nie będąc iawnie potulakowanymi, tedy Rządca potwierdzi Szlachecki wybór.

68.

Powiatowy Podskarbi mianuje się, po podaniu Jzby skarbowey, od Podskarbiego Państwa.

Powiatowy Podskarbi ma być mianować co trzy lata, za podaniem skarbowey Jzby, przez Podskarbiego Państwa.

69.

Gubernii i Powiatowych Komorników mianuje graniczna Expedycja.

Do Gubernii Gubernski, a do Powiatu Powiatowy Komornicy mianują się z Senatu granicznej Expedycji.

70.

Powiatowe Doktor i Felszer przyjmują do służ-

Powiatowy Doktor i Felszer mają być przyjmować do służby, do czasu zamierzonego za Kontraktem od Rządcy; wszakże

nie

nie inaczej, iako znalezytymi świadectwy, zład się należy, o ich d. świadczeniu, rauce i d. brym sprawowaniu t.ę. Podfelsherzych zaś i Uczniow Doktor i Fellzer mają podawać Gubernatorowi.

by Rządca Etc.

71.

Herodniczy ma się wyznaczać od Senatu po podaniu od Rządu Namieśniczego.

Herodniczego nazywa Senat po podaniu z Rządu Guberskiego.

72.

Po Miałtach i Miałteczkach Zwierzchnik, Burmistrze, Radcowie wybierani być mają od Mieyskiego Pospolstwa co trzy lata, przez kalkuły, Starostowie zaś i Sedziowie usznego Sądu mają być wybierani od tegoż Pospolstwa przez kalkuły co rok.

Zwierzchnikow, Burmistrzow, Starostow, i Sedziow usznego Sądu wybiera Pospolstwō.

73.

W Guberskim Magistracie Zasiadajacy, i Zasiadajacy w Sumiennym Sądzie, mają być wybierani od Guberskiego Miałta, z Kupcow i Mieszczan tegoż Guberskiego Miałta, co trzy lata, przez kalkuły, i podani Rządcy czyli Gubernatorowi, i nie będąci iawnie poszlakowanymi? tedy Gubernator przypuści onych do zasiadania.

Zasiadajacych w Guberskim Magistracie, i Zasiadajacych w Sądzie Sumiennym, wybiera Guberskie Miałto.

74.

Rozprawnego Sedziego ma naznaczyć Namieśniczy Rząd z ludzi w rangach zostających.

Rozprawnego Sedziego, naznacza Rząd.

75.

W Wyższej Rozprawie Zasiadających, i ośmiu Zasiadających w Niższej Rozprawie, w Niższym Ziemskim Sądzie, i Sumiennym Sądzie wybierają osady E. c.

W Wyższej Rozprawie Zasiadający, i ośm Zasiadających w Niższej Rozprawie, z których dwaj osydzani bywają do Niższego Ziemskiego Sądu dla zasiadania; a dwaj do Sumiennego Sądu dla spraw do Jch osady należących: mają być wybierani od tych osad, które są pod jurysdykcyą tęj Wyższej Rozprawy, i niema Onym być bronno, żeby obierali z Szlachty, lub ludzi uczonych, lub z ludzi będących w rangach, lub bywałych w Urzędach, niepoizlakowanych osadnych, co trzy lata, i podani mają być Gubernatorowi, i niebędąli iawnie poizlakowanemi; tedy Rządca dopuści Onych do zasiadania.

W czasie trzech lat iak wakuje mieysca dopełniać!

Jeżeli w przeciągu lat trzech kto z Obranych, przez śmierć, czyli innym przypadkiem ustąpi: tedy porucza się do terminu trzech lat mieysca szlacheckie Wyższemu Ziemskiemu Sądowi: Mieyskie mieysca Magistratowi Gubernskiemu: osadne mieysca Wyższej Rozprawie napełnać ludźmi godnymi z potwierdzeniem od Rządu Namiestniczego.

Instygatorom ustanawia Senat.

Instygator Gubernski, Instygator Wyższego Ziemskiego Sądu, Instygator Gubernski.

Sięgo Magistratu, Justygiator Wyższy Rozpraw, mają być i oznaczeni od Senatu za przełożeniem Generalnego Justygiatora.

78.

Guberski Adwokat Głównych spraw, i Guberski Adwokat skarbowych spraw, mają być wyznaczeni od Senatu.

Guberskich obu Adwokatów wyznacza Senat.

79.

Wyższego Ziemskiego Sądu Adwokat Głównych spraw, i Adwokat skarbowych spraw: Guberskiego Magistratu Adwokat Głównych spraw, i Adwokat spraw skarbowych Wyższej Rozprawy Adwokat Głównych spraw, i Adwokat spraw skarbowych mają być oznaczeni po podaniu Jzby, od Senatu.

Adwokatów Wyższego Ziemskiego Sądu, Guberskiego Magistratu, i Wyższej Rozprawy oznacza Senat po podaniu Jzb.

80.

Powiatowi Adwokaci mają być oznaczeni od Namieślniczego Rządu.

Powiatowych Adwokatów oznacza Rząd.

U W A G A.

Wybior kalkuliści ma się odprawować na fundamencie Denutackiego wyboru Roku 1766. 14. dnia Grudnia.

ROZDZIAŁ IV.

Opowinności Namieślnika Pańskiego.

81.

Powinność General Gubernatora, czyli Pań-

Powinność Generalnego

nerał Gubernatora Pańskiego Namieśnik jest następująca: ścisłe i dokładnie ma iść wywadywać ze wszystkich do Jego Rządu należących meyle i ludzi, o zachowaniu praw i wypełnieniu wyznaczonych im Urzędów i powinności. Wszakże brzągowanie niema karać nikogo. Wykraczających przeciwko prawom i powinnościom ma do tego Sądu oddysłać, który prawa przepisywał: albowiem

82.

Pański Namieśnik nie jest Sędzią, lecz przestrzegaczem praw &c.

Pański Namieśnik nie jest Sędzią, lecz posłuszaczem od IMPERATORSKIEY MOSCI wydanych Ustaw, obfawającym o dobro polpohite i Pańskie; Obrońcą uciśnionych, Ocucicielem spraw milczących, słowem: nosząc na sobie imię Pańskiego Namieśnika powinien one wyrażać w postępkach swoich chętnością, miłością, i nad ludźmi kompasją.

83.

Porządek dobry, i prawna satysfakcyja od Jego Staranności zależy.

Porządek dobry w Namieśnictwie, usefulness praw nieodwłoczne, i szrodek do ukontentowania każdego podług praw, zależy od staranności General Gubernatora.

84.

Zapobieżenie zgubę przynoszącym marnotrawstwom

Ponieważ Pańskiemu Namieśnikowi Rząd dobry albo policya w Miastach i na wsiach jest poruczoną: zatem do Jego za-

leży wykorzeniac marnotrawstwa wszelkie-
go rodzaju a naybardziej niezmierne zgu-
by przynoszącą rozkość, zawściągać, zbyt-
ki, zdrożności, rozrzutność, tyrannię o-
krucieństwo.

*stwom i srogości i
okrucieństwa.*

85.

Pański Namieśnik powinien obśtawać
za każdym, którego po Sądach ciągną i
przymużać Sądowe subsellia swego Na-
mieśnictwa decydować takowe sprawy; ale
żadną miarą niema się mieszać do proce-
deru; albowiem on mieysce gospodarza w
twojey Gubernii zastępuje, nie zaś Sę-
dziego.

*Wykorzeniac
zwłokę Interes-
sow.*

86.

Jeśliby w którym Sądowym subsellium
oczym wyrok stanął niesprawiedliwy : to
Pański Namieśnik ekzekucyą może zawie-
ścić, i donieść Senatowi; a w sprawach nie-
cierpiących zwłoki, Samey IMPERA-
TORSKIEY MOSCI. To naybardziej
należy do spraw głównych względem oią-
dzenia kogo na śmierć, lub na infamią, i
wtakich sprawach ekzekucya zgola być nie-
powinna bez wiadomości General-Guber-
natora.

*Gdy się zdarzy
niesprawiedliwe
osądzenie : oprze-
staniu sprawy do
Senatu, i do JEY
IMPERATOR-
SKIEY MOSCI.*

87.

Pański Namieśnik obowiązany zapobie-
gać mogącemu w Jego Namieśnictwie tra-
cić

*Ozarobieżeniu
niedożatkowi. w
tzc-*

*rzeczach potrzeb-
nych dla wyżywie-
nia.*

*Odokładności po-
borow, i o wybio-
rze rekrutow.*

*O władzy Gene-
ralGubernatora w
każdym przypad-
ku niebezpiecznym
i opatrzeniu woy-
ska.*

¶ (2) ¶

fć się wszelkieu niedostatkowi w potrzeb-
nych do wyżywienia rzeczach jakoto: w
chlebie, w ioli i tym podobnych.

88.

Dokładność poborow i zachowanie w
tym porządku nieuciemięźliwego należy
do pieczy General-Gubernatora, i wyda-
wanie rekrutow powinno być pod Jego sta-
rannym dozorem.

89.

Jeżeli Namieślnictwo jest pograniczne;
wten czas General-Gubernator ma mieć
staranność i uprzedzającą ostrożność wzglę-
dem sąsiadujących. Y On wczasie potrze-
by przeciw bierze rozporządzenia wojenne.
W takowych rozporządzeniach znajdując-
cy się tam wojskowy Komendant Jego
powinien usłuchać; chociażby był i sta-
rzym. Także wczasie jak ego nieposłuszeń-
stwa pospółstwa, iako i wczasie morowej
zarazy, albo powodzi, lub pożaru. Kie-
dy zaś od IMPERATORSKIEY MOSCI
zlecony zostanie wojenny iaki interes
wojskowemu Szefowi; pod ów czas już
on odpowiada: wszakże do starczać wojsku
w wszelkich potrzeb jest interesem Pańskie-
go Namieślnika tej Gubernii.

90.

*Fortec Kom-
men-*

*W Fortecach Namieślnictwa onych
Kom-*

Kommandanci, garnizo y i polowe Półki, albo tiraże jakiekolwie będz, należą wła-
 ściwie do komendy Pańskiego Namieślni-
 ka na fundamencie kommandanckiego skiego Namieślnika
 prawa.

91.

Pański Namieślnik czyli General-Gu-
 bernator, kiedy przybędzie do stołey, za-
 siada w Senacie, w powszechnym zgroma-
 dzeniu, i w tym departamencie, do którego
 iuryzdykcyi należą sprawy jemu podległe:
 i tam on bierze nieytle zastępcy w pra-
 wach powierzonego jemu Namieślnictwa, i
 ma głos, jako nimu zagadający w Senacie.

*O zasiadaniu
 Pańskiego Namie-
 śnika w Senacie*

92.

Pański Namieślnik czyli General-Gu-
 bernator w czasie przebywania swego w
 Namieślnictwie ma dla konwoiu swowey O-
 stoby dwudziestu czterech ludzi letkicy ja-
 zdy z jednym Podporucznikiem; dodają też
 jemu także dway Adjutanci; procz tego
 Szlachta wyznacza dla powagi Jego z mło-
 dzieży szlacheckey, z każdego Powiatu po
 jednym, których General Gubernator u-
 ważna od asyſtencyi, podług swowego zaa-
 ma.

*O konwoiu i cze-
 ci Pańskiego Namie-
 śnika.*

93.

Kiedy Pański Namieślnik czyli General
 Gubernator rezyduje w Namieślnictwie je-
 mu

*O Stołowej
 łasce.*

mu powierzonym; pod ow czas mu na stoł wydać się po pięćset rublow na mniąc słołowej penji.

ROZDZIAŁ V.

O powinności Gubernatorzkiego czyli Namieślniczego Rządu.

94.

O Prezydencie i zasiadających w Namieślniczym Rządzie.

General-Gubernator jest Prezydentem Rządu. Z nim zasiada Gubernator z dwoma Gubernskimi Konfjlarzami. Kiedy zaś General-Gubernator i Gubernator za Gubernią zasiadają: pod ow czas Wice-Gubernator zasiada mniy. ce Gubernatorza.

95.

Władza Namieślniczego Rządu.

Rząd Namieślniczy jest to subcellum, które rządzi podług praw Jmieniem IMPERATORSKIEY MOSCI całą Gubernią: publikuje i ogłasza urzędy w będących pod onego zwierzchnością Prowincyach, prawa, ukazy, ustanowy, rozkazy i wyroki IMPERATORSKIEY MOSCI wychodzące z Senatu i innych Monarszych subcelliw, nato władzę mających.

96.

Powinność Namieślniczego Rządu.

Rząd Namieślniczy pilnie rozciąga czuynosc swoię, żeby prawa wszędy do skutku przychodziły: karze wszystkich nieposłusznych, łemurzących, leniwych, od-
wła-

włączających, wamy na nich nakładać: a jeżeli onemi się niepoprawią, do sądu onych odsyła. Ma staranność, ażeby policyjne rozporządzenia i targi zachowywane i pełnione były z dokładnością; wszystkie nieporządki przeciwne prawom, weześnie przecina i znosi; pilne ma staranie o ustanowieniu, utwierdzeniu, i zachowywaniu wcałości wszelkiego rodzaju dobrych obyczajów, porządku, pokoju i spokoyności, nie tylko po miastach, osadach, i wsiach; lecz i w całym do iurydykcyi tej Gubernii należącym kraju na lądzie i wodzie; także i po drogach przez one idących.

97.

Do Namieśtniczego subsellium czyli Rządu wchodzi, traktowane i kończone bywają wszystkie sprawy wyciągające skutecznienia i rychłego wykonania, czyli przykazania: także i te, w których nie może być sprzeczka i sprzeciwienie się, na przykład: podpisane od dłużnika rejestra, albo weksle, albo kontrakty iasne i iawne, które naterminie niezapłacono. W takich sprawach zaśoby zanoszą się przed urząd Guberski, a od onego następuje przymus. Pokażeli się zaś sprawa nie bez kontrowersyi, i nieiąką mającą wątpliwość: pod ów czas dla rozśądzenia odsy-

*O sprawach do
Rządu Guberskiego
go należących.*

odflyła się, dla rozstrzygnięcia między spor-
wiodujące do tego subtelium, do którego
przynależy.

98.

*O wydaniu are-
sztu i przyspiesze-
niu sprawy w są-
dach dependują-
cych.*

Wydanie aresztu na majątek, lub część
onogo za długi, podług dekretu sądownego
urzędu, jest dziełem Guberskiego subtel-
lium. Do tego z należą i dupliki o tu penię
wdependujących sądach, i przyspieszenie,
podług zachodzących okoliczności, toż
Namiestnicze subtelium nakazuje.

99.

*O wypełnieniu
rozkazu Guberskie-
go Rządu.*

Do wypełnienia rozkazu Guberskiego
Rządu są obowiązane iak wyższe, tak po-
wiatowe i niższe ziemskie sądy: równym-
że sposobem wyższa i niższa Rozprawa,
Guberskie i mieyskie Magistraty, i ratulze-
wtey Gubernii znajdujące się.

100.

*Żaloba na sub-
sellium Namiestni-
cze zanosi się do
Senatu.*

Kto nie kontent z urzędu Namiestni-
czego; ten ma swoją žalobę podać do Se-
natu.

101.

*O przyzwania
Jzb ku radzie spol-
ney z Namiestni-
czym Rządem i o
prawie uczynienia
remonstracyi.*

W okolicznościach spraw ważnych, czy-
li nadzwyczajnych, lub przy otrzymaniu
nowey dla całego narodu konfitytucyi Pań-
ski Namiestnik pozywać może Jzbę Głównego
Sądu, Jzbę Cwilnego Sądu i Jzbę
Skarbową dla rozstrzygnięcia spraw razem

z Gu-

z Cubernskim Rządem: uczane z siewey
praw zechney uślawy; jeżeli postrzegą, że
wczey uślawy nie jest Litwa: tedy ię po-
zwala Jm razem i zgodnymi głołami uczy-
nić remonstracye do Senatu; gdy zaś ta u-
ślawy potwierdzoną zessanie od władzy
wyżzey; nieodmiennie i bez odmówek
powinno nastąpić wyłonanie.

102.

Gdy się oddali z swego Namieślnictwa
Pański Namieślnik; Rządca albo Guberna-
tor odprawia swoię powinność, podług
Cubernatorow d'arey instrukcy.; utrzy-
nuie korespondencyą z należącemi do jego
Cuberni sąsiedzkimi, wewnętrznymi i ze-
wnętrznymi prowincyami. O zagraniczn-
ney zaś korespondencyi tak Gubernator,
jako i General Cubernator donosi do Kol-
legium spraw zagranicznych.

O Rządcy czyli
Gubernatorz.

103.

Dwaj Konfilyharze naczynają się do
Cuberskiego Rządu d'la pomocy Guberna-
tor. Oni podług zdania swego roztrząsają
sprawy; i potym wykonywają determinacye
Gubernatora. A jeżeli się zdarzy, że
Gubernator nie rozkazy niezgadzą się z
dobrem państwa, lub zwrócić się ku
IMPERATORSKIEMU MOSCI, lub prze-
ciwne są prawom: i Gubernatora od zdania
tego

O Konfilyharach
Cuberskiego Rzą-
du.

tego odwrócić nie mogą; pod ów czas Konfilyharze powinni podać do Rządu na piśmie swoje zdanie, i Generał-Gubernatora o tym uwiadomić i Senat: lecz rozkazow Gubernatorskich odmienić nie mogą, i one wypełnić powinni.

104.

*O Guberskim In-
sygatorze i o Ad-
wokatach.*

Namiestniczy Rząd ma Guberskiego Insygatora; Guberskiego Adwokata skarbowych spraw, i Guberskiego Adwokata spraw głównych. Ci Adwokaci podają swoje żaloby do Namiestniczego Rządu po usług ich funkcyi. I będąc żaloba godna uwagi, natenczas Gubernator przykaze im z żalobą stawać, dokąd po swej istocie sprawy należą.

ROZDZIAŁ VI.

O powinności Izby Głównego Sądu.

105.

*O Zasiadają-
cych.*

W Izbie głównego Sądu zasiada Prezydent ieden, dway Konfilyharze i dway Assessorowie.

106.

*Co to jest Izba
głównego Sądu?*

Izba głównego Sądu nic innego nie jest, jak tylko departament Kolegi i prawiedliwości, któremu właściwie się zlecają sprawy główne: sprawy oraz ściągające się do niezachowania powinności swoich urzędow wtej Gubernii.

107.

Tego Namiestnika główne sprawy, które ściągają dla obwinionego karę łączy-
ciu lub czci, niech wyprowadzone będą
z wyższego ziemskiego sądu, albo z wyższej
Rozprawy, lub z gubernickiego Magistratu
bez żadney appellacyi lub odesłania, prosto
dla rewizyi i decydowania tej sprawy do
Jzby główney tej Gubernii.

*O wprowadzeniu
głównych spraw
dla przejrzenia i
decyzji do Jzby.*

108.

Rewizya głównych spraw nie innego
nie jest, jak tylko pilne roztrząsanie, czy
sprawa porządnie i zgodnie z prawem są-
dzona była, tak dla pokazania niewinności,
iako i dla obciążenia przestępcy, lub kon-
wikcyi przestępcy.

*Co jest rewizya
głównych spraw?*

109.

W Jzbie głównego sądu Adwokat spraw
głównych za rozkazem i pozwoleniem
Gubernatora załobę swoją wyprowadza
podług swej powinności.

*O załobie Ad-
wokata spraw głów-
nych.*

ROZDZIAŁ VII.

O odprawowaniu spraw głównych.

110.

Odprawować się mają sprawy główne
edług następującego porządku. Jeżeli ko-
muzym kryminalny występki, zostający pod
iurydykcyą powiatowego sądu, lub inicy

*O przyszłym od-
prawianiu spraw
głównych. o mocy
powiatowego sądu,
inicy-*

E

kie-

nicy-

*mieyskiego Magi-
stratu, czyli Rata-
sza i niższej Roz-
prawy.*

*Wiak'ch okolicz-
nościach głównę
sprawę ma odsy-
łać powiatowy sąd
do wyższego ziem-
skiego sądu: miey-
ski Magistrat, lub
Ratusz w guberski
Magistrat: a niż-
sza Rozprawa do
wyższej Rozprawy.*

*O władzy wyż-
szego ziemskiego
Sądu, guberskiego
Magistratu wyż-
szej*

skiego Magistru, albo Ratusza, lub niższej
Rozprawy; podówczas ten sąd do którego
intryzacya należy on kryminalna, powin-
nie uczynić bez odwołczną inkwizycyą
poselstwowego excessu; a będąc excessu o-
czajujący, ani na karę garłową, ani infam-
ną, ani na ukaranie na tytu: wtedy sąd
uczyniwszy inkwizycyą, ma moc oślatni-
ć wyrok, który dla ekzekucyi i ukarania
winnego za przestępstwo powiatowy sąd i
Rozprawa niższa oddadzą na mieysku do
rąk ziemskiemu sądowi, a mieyski Magi-
strat czyli Ratusz Horodniczemu.

III.

Będzieli, iż obwiniony za swe przestę-
stwo zasługuje na śmierć, lub infamę, lub
karę publiczną, podówczas po uczynionej
w tej sprawie inkwizycyi, z prawami przy-
padałcem i z swoim zdaniem, odesła tę
sprawę, i winnego, sąd powiatowy do wyż-
szego ziemskiego sądu: mieyski Magistrat
czyli Ratusz w guberski Magistrat; a niż-
sza Rozprawa do wyższej Rozprawy dla
dekretn.

III2.

Wyższy ziemski Sąd, albo guberski Ma-
gistrat albo wierzchnia Rozprawa otrzy-
mawszy z sądu inkwizycyą kryminalu, ne-
tracąc czasu z palnością przyśpienie do r z-
trzą-

tracenia kasy z oś. i feru na funda- *szey Rozprawy w*
 mentu praw d. kreł. który odbyła, przy o- *ferowaniu dekre-*
 p. iu sprawy do Izby głównego sądu *tu.*
 dla rewizyi, przed ego traktowania spra-
 wy i ferowania delictu.

113.

Izba głównego sądu, po otrzymaniu
 kryminalney sprawy, nie nie odkładając,
 czyni odłożeniu kryminalney sprawy re-
 wizyi i przynępcie do postępnego wyro-
 ku tej sprawy; i przeto przetyła onę do
 P. ińskiego za miedzusa, żroy za rozkaze n
 jego, dla utrzymania złych, i karany był
 przetyłca za przetyłciwo, w tym powie-
 cie lu i mescie, gdzie popełnił wyłtypek.

*O władzy Izby
 głównego sądu w
 rewizyi spraw
 głównych.*

ROZDZIAŁ VIII.

O ciemności Izby cywilnego sądu.

114.

W Izbie cywilnego sądu zasiada Prezy-
 dent ieden, dwóch Komisarzow i dwóch
 Alseksorow.

Ozasiadających.

115.

Izba cywilnego sądu nie innego nie
 iest, tak złożony departament z Kollegium
 sprawiedliwości i Kollegium spraw mająt-
 ności i dziedzicznych; którey oddaje się ap-
 pellacya dla rewizyi cywilnych spraw
 wychodzących z z emskiego sądu, z gu-
 bernskiego Magistratu i wierzch tej R. z-
 prawy tej Cuberani.

*Co iest Izba cy-
 wilnego sądu?*

*Co to jest remi-
zya sprawy civil-
ney?*

Revizya cywilnych spraw nie innego nie jest, jak tylko pilne roztrząsanie, czy porządek sądowni byłaby sprawą i zgłębienie zprawami, tak dla objaśnienia prawa ustrawiedliwionej strony, jako dla ocalenia umoczonego prawa strony sprzeciwiającej się.

ROZDZIAŁ IX.

O powinności skarbowej Izby.

117.

Ozafadających:

W skarbowej Izbie zasiadają Perucznik Rządcy czyli Wice-Gubernator, Dyrektor Ekonomii czyli gosposarstwa, jeden Kasylarz, dwóch Asesorów, jeden Gubernski Podskarbi; kiedy zaś Wice-Gubernator zastępuje miejsce Gubernatora: na ten czas w skarbowej Izbie Dyrektor Ekonomii zastępuje miejsce Perucznika Rządcy.

118.

*Co to jest skar-
bowa Izba?*

Skarbowa Izba nie innego nie jest, jak złączony departament Kollegium skarbowego i rewizyjnego, któremu oddają się nadzorg, spedyksie i skarbowe sprawy tej Gubernii, jakoteż wadomości o liźbie ludzi, rewizyjne podprawy, uwiadomienia o przychodach i rozchodach, rewizya rachunków, sprawy solne, aręda, gorzałczana

na

ra i krentakry pod niego, wlaśnie skarbowe prawa, skarbowe i publiczne budowle, i o tych utrzymywanie wtey Gubernii z takż w zględem Kollegium Skarbowego odmianną, że skarbowa Izba nikogo nie łądzi; lecz d prawuie zapytania srobie o sprawach, o których sprzeciwienstwo i sprzecza być nie może w gubernskim radzie, jako otakowych sprawach przepisano w dziewiędziesiątym siódnym paragrafie o sprawach do gubernskiego Rządu należących. O innych zaś sprawach które nie są bez sprzeczki, albo też wątpliwości podlegają, należy zaprowadzić sargi do miejsc sądowych przez gubernskiego Adwokata skarbowych spraw.

119.

Tako skarbowey Izbie porucza się wiadomość wszelkiego rodzaju skarbowych poborów, prawami postanowionych, wtey gubernii wybranych; tak równo skarbowa Izba najmniey doziierać ma, żeby wtey gubernii złudu żadne zakazane podarki wybarane niebyły, a gdzie takowe uyrzy; tedy przez Adwokata skarbowych spraw ostatecznie zamiesić wte miejsce, do którego łącu należy.

Skarłomey Izbie powierzają się tak prawem ułanoniobne toby; jako i piersz, żeby złudu niebyły wybierane zakazane.

120.

Skarbowa Izba, w zględem dochodów IMPERATORSKIEY MOSCI, stała się nay

Skarłowa Izba fara się nayprzód odc.

zebranie. powtó-
re: oprzytawienie.
potrzebie: opilio-
wanie dochodów.

nauprzed: zby dachowy i w sam
czas wyprawy były. ponow: zby dach
należy dochody przytawione były; i o-
tracze: zby dochody wciósł utrzechone
były.

121.

Oułożeniu corocz-
nym regestrow do-
chodowych, i oprzy-
stawieniu wiadomo-
ści o dochodach i roz-
chodach Podskar-
biemu Państwa.

Skarbowa Izba ułada corocznie spra-
wiedliwy regestr dochodów każdego Po-
wiatu tej gubernii, i stara się, aby te reges-
tra były doskonałe i dokładne i przytawio-
ne wiarytkie wiadomości o dochodach i
rozchodach tej Gubernii do Podskarbiego
Państwa.

122.

Podskarbiowie po-
wiatowi podlegli
Izbie skarbowej, i
przez nią rachun-
kow bywają słucho-
ni, tak z pieniędzy,
jak i z regestrow.

Powiatowi Podskarbiowie podlegli skar-
bowej izbie, która ten co rok a czas z na-
ny słuha rachunków, i ten regestra we-
ryfikuje.

123.

Skarbowa Izba o-
trzymuje od po-
wiato wego Pod-
skarbiego wiado-
mości: najuprzed:
o e rariu doch-
dów powtóre: o-
rępanentach: po-

Skarbowa Izba, względem dochodów i
rozchodów każdego Powiatu, otrzymuje
od powiatowych Podskarbiów następujące
wiadomości, najuprzed: jeżeli wiarytkie do-
chody skarbowe są wybrane, czyli powtóre:
sta czy-g dochodów wybranych. potrzebie:
poco dochody obrócone? poznani: jeśli
1212-

reszta z urzędowego rozrachunku zant je się
jakowu: pociągę: g: z ant reszta? po sobie:
jesli wszystko wgotowizne i wt-kowey mo-
necie znajduie się, jakowu wprzychod we-
zło.

trzedie. o zyciu
dobrodow: pocz-
warte: o reszcie z
urzędowego roz bi
du zofajacy się; po
p ate: ochowania
pieniężney kassy;
p szółte: o calosci
pieniędzy.

ROZDZIAŁ X.

O Izbach wojulności.

124.

Izby niech nie sądzą inaczey, jak zmo-
cy ustanowionych praw Państwa.

Izby sądzą pod-
ług praw.

125.

Izba niema posylać Ukazow; jak tylko w
podległe sobie miejsc.

Izba posyla Ukra-
zy w podległe sobie
miejsc.

126.

Izby decyzye nie inaczey się publi kują
jak przeczytaniem przy otwartom drzwi de-
cydującego postanowienia tey Izby.

Izby decyzye publi
kują się przy ot-
wartych drzwiach

127.

Gdy decyzya jakowey Izby ku ogł asze-
niu publicznemu tey Gubernii na łani,
niech po łana będzie dla tego do Rządu
Namieślniczego.

Publikacye wy-
chodzą przez Rząd
Namieślniczy.

128.

Gdy jakowey Izba w sprawie potrzebuie
od subfellowu sobie równego komunika-
cyi; tedy niech podadzą sobie komunika-
kacyę

Izby w spra-
wach podają sobie
wziemne komunika-
kacye.

kacyę; w przypadku zaś przesłuzoney odpowiedzi, niech domagają się pomocy od swolego Namiestniczego Kzędu, z kąd poszle się zalecenie do tego subsellu, od którego zawisło miewie, w którym pokazała się opieszalność.

129.

*Żadna Jzba
niech nie wpada w
władzę drugiej.*

Każda Jzba unika przypadku wpadania w władzę drugiej Jzby i nieczyli posyłek w miewieca drugiej Jzbie podległe.

130.

*Jzba ani swoich
ani drugiej Jzby
decyzji nieprze-
rzuca.*

Jedna Jzba nie może odmienić decyzji drugiej Jzby, ani swoje własne przerzucać.

131.

*Skargę na Jzby
zanosić przed Se-
nat.*

Jeżeli kto niezadowolony z decyzji Jzby, takowy skargę swoją ma zanieść przed Senat, jako i teraz na kolegias; ale najpierw niech położy dwiescie rublow w Jzbie. Te pieniądze w Jzbie wierne zochowają się do decyzji Senatu. Naceto także appellujący sprawę opozuje się tam musiało przyłożyć, że on w samej prawdzie mniema, iż ma sławieciwą sprawę: a jeśli go Senat obwinie: natenczas wymienione pieniądze oddane będą z Jzby do kancelaryi powołanego do sadywania. Adwokaci skarbowych i głównych spraw od wymienienia dwopiet rublow uwalają się; ponieważ po-

powinność ich jest powszechna; tylko mia-
o przyłogi opłacać się powinni.

132.

Appellacya spraw z Jzby do Senatu za-
kazuje się, jeżeli proceder idzie o sprawę,
ktorey cena umiysza jest pięciu su-
blow.

Zakazuje się ap-
pellacya z Jzby do
Senatu w sprawie
mniejszej pięciu
set rubli.

133.

Decyzye Jzb w sprawach cywilnych
spełnione bywają bez względu na appella-
cyę.

Decyzye Jzb w
cywilnych spra-
wach wykonywają
się.

ROZDZIAŁ XI.

O powinności Podskarbiego powiatowego.

134.

W każdym Powiecie ustanawia się po-
jednym Podskarbiem.

O ustanowieniu
Podskarbiego po-
wiatowego.

135.

Podskarbi powiatowy ma pod swoją
jurysdykcyą skarbowe podatki tego powia-
tu, i uwiadamia o przychodzie i rozcho-
dzie pieniędzy skarbową Jzbę tej Guber-
ni, to jest *naypierzód*: jeżeli wszystkie skar-
bowe dochody tego Powiatu są wybrane,
albo *powtór*: dla czego niewybrane i od-
logować potrzebie: naco dochody obrócone?
przewarte i jeżeli od urzędowych rozcho-
dów co pozostało? *popięte*: gdzie te dostar-
ki zsiadają? i *poszósse*: jeśli wszystkie w
gotowiźnie i wiakowej monecie są, jako-
wą przychód weźmą.

Powinność po-
wiatowego Pod-
skarbiego.

136.

Powiatowy Podskarbi niewybiera pieniędzy i niedysponuje dochodami; lecz trzyma rachunki i strzeże pieniędzy.

Wszystkie skarbowe dochody tego Powiatu są poświęcają powiatowemu Podskarbiego.

Powiatowy Podskarbi nie ma mocy sam wybierać, ani dysponować skarbowymi dochodami, ale on jest stróżem tych pieniędzy, którą do Kasy przynoszone mają, i utrzymuje porządek księgi.

137.

Wszystkie skarbowe dochody tego Powiatu i owoegokolwiek są nazwiska, żadnych niewymagając, powinny iść w przyłączenie i pod ichowanie Podskarbiego powiatowego.

ROZDZIAŁ XII.

O poborze z ludzi i o dochodach.

138

IMPERATORSKIEY MOSCI
skarbowe pieniądze pobory wchodzą do powiatowego Podskarbiego; zboże zaś i siano do magazynów.

Wszelki gatunek podatku przez prawo ustanowionego z każdego Powiatu, czy to pieniądze? niech będzie oddany do skarbeni powiatowego Podskarbiego przez tychże samych, przez których podatek opłacić należy, lub przez ich upoważnionych na terminie prawem ustanowionym; czy to zboże albo siano? niech oddają do magazynów IMPERATORSKIEY MOSCI.

139.

Po wyśściu terminu podatkowania Powiatowy Podskarbi ma-

Po wyśściu terminu podatkowania Powiatowy Podskarbi powinien uwiadomić skarbowę Jzbę jako o tym w paragrafie 123.

przepisano; remanentow zaś posyła re-
gestr do niższego ziemskiego sądu dla wy-
ekzekwowania.

140.

Skarbowa Izba powyższu każdego ter-
minu podatowania zawiadomosci powia-
towych Podkarbich ułożyć ma dwa re-
gestra, w pierwszym spisie summy po po-
wiatach wybranych podatkow; w drugim
summy z nieskutecznych wypłatników: i
jesli są remanenta każdego Powiatu? Oba
dwa rejestra posyła skarbowa Izba do Na-
mieszczonego Rządu, z kąd podług wtorego
rejestru remanentow posyłają nieodł da-
jąc do niższego ziemskiego sądu rozkaz
dla wyekzekwowania.

141.

Oczywiście rejestr remanentow niż-
szego ziemskiego sądu posyła na miejsce re-
manentowe do mieszczących się wypła-
tnik w rozkaz, ażeby wcz na czterech nie-
dziel remanentowe podatki były wniesione,
dokąd należy i dawane onym kwity zprzy-
jęcia, do sądu przytławione były.

142.

A jeżeli wcz na czterech niedziel re-
manenta między wniesione kwity zprzy-
jęcia

ca i z paragrafu po-
syła wiadomość do
Izby skarbowej i
rejestru remanen-
tow do niższego
ziemskiego sądu dla
wyekzekwowania.

Skarbowa Izba
po wyisciu terminu
podatkowania ukła-
da dwa rejestra:
jeden o wybranych
podatku, drugi re-
manentow; i posyła
one do Namieszczo-
nego Rządu, z kąd
wydany będzie roz-
kaz wyekzekwo-
wania.

Nizszy ziemski
sąd po, yia rozkaz
względem rema-
nentow do mies-
zczących się wy-
płatnikom dla wio-
szczenia remanentow
i kwitow zprzyję-
cia w terminie czte-
rech tygodni

O exekucyi re-
manentow na miej-
scu

*scu po terminie
czterech niedziel.*

ięcia do sądu prezentowane niebędą; tedy ziemski Ciwun sam powinien iechać nate miejsce, gdzie zostało remanent i wybrać go, albo też jeden z załadających w tym sądzie, i dla tego przydać temu czekującemu dwóch żołnierzy, którym co dzień sowiłą wydawać porcyę na rachunek nieuszczających się wypłatników, aż do tego czasu, póki do kasy remanent wpłacony nie będzie. A jeżeli w trzy razy dwudziestu czterech godzinach nieuszczających się wypłatnik nie wnieśli remanentu; wtedy ziemski Ciwun ma prawo postąpić, jak o nieuszczających się wypłatnikach w ustawie skarbowey Izby napisano. A to wzywisko dzieie się na wstyd i karę nieuszczającym się wypłatnikom; gdyż każdy uszcząć się powinien.

143.

Ma władzę ziemski Ciwun przypominać Podskarbiemu powiatowemu wypełnienie jego powinności.

A jeśli powiatowy Podskarbi nocenie być opieszłym w wybieraniu podatków, albo w wydawaniu kwitów z przycoga, i na onego oto będzie zamieszona skarga przed niższy ziemski sąd; wtedy ziemski Ciwun powinien Podskarbiemu przypominać wypełnienie jego powinności, i otym uwiadomić skarbową Izbę, żeby nieuszczający się podług ich winy otrzymali zapłatę.

ROZ-

ROZDZIAŁ XIII.

Ostrzeżeniu pieniężney kasy IMPERATORSKIEY MOSCI.

I 44.

Chować pieniężną kasę wszędzie w skarbcach.

Gdzie chować kasę?

I 45.

Skarbce mają być murowane i od ognia i złodzieystwa bezpieczne.

Skarbce mają być murowane

I 46.

Skarbce i w onych pieniężną kasę chować wszędzie za zamkami i pod pieczęcią.

Pieniądze trzymać za zamkami i pod pieczęcią.

I 47.

Do skarbcza nie wchodzić jednemu dla wyięcia lub wnoszenia pieniędzy, lecz zawsze trzem przyśięgłym razem.

Do skarbcza nie wchodzić inaczej, iak trzem razem.

I 48.

Wysyłanie pieniężney kasy nienowinno być czynione przez jednego, lecz przez trzech przyśięgłych razem.

Wysyłanie pieniędzy czynić trzem razem.

I 49.

Przy wysyłaniu pieniężney kasy, należy zweryfikować, jeżeli wszystkie pieniądze ugotowicznie, a nowym przyłożyć pieczęć, i zostawić tyle bez pieczęci, ile potrzeba pieniędzy na wydatki podróżne.

Przy wysyłaniu pieniędzy zweryfikować, jeżeli wszystkie ugotowicznie?

150.

Przeprowadzać Dla przeprowadzenia pieniężney kasy
pieniądze z wartą używać warty.

151.

Gdy przyjdą do Gdy wchodzą w skarbiec, tedy obeyrzeć
skarba, obeyrzeć, czy włożył je worki, albo beczki, ile być
jeżeli wszystkie w powinno w lezbie, i czy włożyłkie wca-
gotowiznie. łości?

152.

Zeby niemyimo- Przy braniu zpienieżney kasy patrzeć,
wano zamiast ied- żeby zamiast miedziatych miedzi, brano
ney monety dru- srebrnych, albo złotych pieniądzy.

153.

Większych summ Zakazuje się większych summ zgroma-
nigdzie niegroma- dzać, lecz co z r. zchodu na pensye i urzę-
dzić, i co się zosła- dowe potrzeby pieniądzy zolta je się, przy
nie w każdym przy każdym zdarzającym się przypadku odty-
padku odsyłać, do- łać wte mieysca, dokąd takowy dochód od-
kąd należy. tył i rozkaza o, albo dokąd ztamtych
miey c a sygnowano przewodem lub wia-
turze.

154.

Zakazuje się Zakazuje się wszystkim mieyscom ex-
wszystkim miey- pensować przez siebie samych bez asygno-
scem expensować wania od tych miey c, do których h. tak we
nad urzędowe roz dochody przynależą; albo też j. inne ry h
chody bez Ukazu. i Senatowych Ukazów, dając jednak zawize
znać o wizełkach takowych na urzędowe

wy-

wydatki otrzymanych Ukazach i asygnowanach, nieodkładnie po otrzymaniu onych Podskarbiemu Państwa.

155.

Zakazuje się jedną sumę z drugą mieszać, i czynić pżyeczalne expensy; lecz wypłacać wszelki prawem ustanowiony wydatek z tej summy, na którą jest asygnowany.

Zakazuje się jednej summy z drugą mieszać, i czynić kompensujące expensy.

156.

Penieważ podług rozporządzenia urzędowego determinowana jest każdemu miejscu osobna summa na kancelaryjskie expensy, które w skarbcach chować trudno; każdego bowiem czasu potrzeba jest na rozchód: dla tego rozkazujemy odsyłać rozchodową i pensyjną dla służących tę sumę, przed nastąpieniem każdego tercyału na te miejsca, dokąd należy i na ten czas za ów tercyał; żeby inż były w odpowiedzi te miejsca, którą sumę przyięły.

Summy na rozchód kancelaryjskie i na pensje odsyłać przed nastąpieniem tercyału na każde miejsce.

157.

Rozkazujemy na wszystkie ciwilne subsellia pensję wypłacać na tę tylko liczbę ludzi, ile gdzie onych rzeczywiście znajduje się; a zastawiając się sumę przyjąć do gotowej summy.

Na subsellia ciwilne pensję odsyłać wedle wyrażonej liczby ludzi.

158.

Potwierdzamy żeby wchodzących pienię-

Potwierdzamy aby były trzymane re-

*gestraprzychodom.
i przychodowe a
rozchodowe księgi
aby sporządzono
podług prawa.*

*Trzymać skarbo-
wą codzienną no-
tacyę, i co w onę
zapisywać?*

*O miesięczney
weryfikacyi, i o ra-
porcie dokąd naie-
rzy?*

*Po zakończeniu
pół roku przysłać ra-
chunki do Jzby
skarbowey.*

*Gubernator ma
władzę meryfiko-
wać pieniężną kasę
sę.*

niędzy były doskonałe rejestra; i przycho-
dowe i rozchodowe księgi trzymane były
podług praw.

159.

Rozkazujemy przy każdym pieniężnym
skarbcu trzymać skarbową codzienną no-
tacyę, i w onę zapisywać nietylko w który
dzień, miesiąc i rok wiele pieniędzy wnie-
siono i wyięto, i mianowicie przykiny; ale
i kiedy, kto, i po cemu do skarbcu wchodził?

160.

Rozkazujemy przy końcu każdego mie-
siąca nietylko podług przychodowych i
wydatkowych ksiąg, ale i podług rejestru
i podług skarbowey codzienney notacyi
weryfikować pieniężną kasę. A Podska-
biowie raportować mają do gubernatki
skarbowey Jzby czy wszystkie pieniądze
wgotowiznie w skarbcu; albo jeżeli czego
nie dołate, tedy z jakich okoliczności?

161.

Rozkazujemy przy końcu każdego pół-
roczu przysłać rachunki dla rewizyi do
skarbowey Jzby tej Gubernii.

162.

Gubernator jako gospodarz Gubernii
może każdego czasu pieniężną kasę w gu-
bernii Jemu powierzonej weryfikować
sam, czyli przez cu kable upoważnio-
anego.

103.

163.

Wkażdy m powiecie przy kassie IMPE-
RAIORSKIEY MOSCI ustanawiają się
cztery osoby odprawionych zgwardyi un-
ceroficerow, ludzi dobrego i doskonałego
postępowania i doświadczoney wierności,
z których dwóch powinno być przy tym,
gdy pieniądze wnoszone i wymowane by-
wają ze skarbu; i bez nich niech nikt nie-
wchodzi do skarbu; ponieważ oni są ci
przyjęli, o których wyżej wspomnio-
no, i onym się powierza skład skarbu;
pieczęć zaś i klucze od onego ma Podskar-
bi.

*O ustanowieniu
przyjętych.*

ROZDZIAŁ XIV.

O powinności sądu ziemskiego wyższego.

164.

Wkażdy m Namieśnictwie albo Guber-
nijskim sądzie wyższy ziemski sąd; i jeżeli
obezerność Namieśnictwa tego potrzebu-
je; tedy się pozwala ufundować w Namie-
śnictwie wyższym, niż jeden, wyższy ziemski
sąd.

*Funduje się wyż-
szy ziemski sąd ie-
den albo więcej w
Gubernii.*

165.

W wyższym ziemskim sądzie zasiadają
pierwszy i wtóry Prezydent i Członkowie
kollegow.

*Osiadających
w wyższym ziem-
skim sądzie.*

G

166.

O wybieraniu
dziesięciu kolegów
przez szlachtę.

Dziesięć kolegów wybierać ma po lat
trzy szlachta tych powiatów, które są od
jurysdykcyi sądu tego ziemskiego, z szla-
chty na miejscu mieszkających, czyli
tych, którzy w rejestrze szlachestwa
tej Gubernii są zapisani, lecz nie są orda-
nowani z przyczyny choroby i powinności
swoich.

167.

O rozdzieleniu
wyższego ziemskie-
go sądu na dwa de-
partamenty.

Wyższy ziemski sąd dzieli się na dwa
departamenty.

168.

Pierwszy depar-
tament ma główne
sprawy.

Pierwszemu departamentowi wyższe-
go ziemskiego sądu zleca się sąd głównych
spraw.

169.

Drugi departa-
ment ma cywilne
sprawy.

Drugiemu departamentowi wyższego
ziemskiego sądu zleca się sąd cywilnych
spraw.

170.

W każdym
ziemskim sądzie
w każdym depar-
tamentzie zasiada
jeden Prezydent
i pięciu kolegów.

W pierwszym departamentzie wyższego
ziemskiego sądu zasiada pierwszy Prezy-
dent i pięciu kolegów; w drugim zaś de-
partamentzie zasiada drugi Prezydent i
pięciu kolegów.

171.

Jeżeli by nie było
spraw głównych,

A jeżeli nie trafiają się sprawy główne te-
dy

dy obadwa departamencie dla dzielą pracę
wiprawowanucy w iney sądowney i prawie-
chwosci.

tedy obadwa de-
partamencie dzielą
między się pracę.

172.

Pod iurydykcyą wyższego ziemskiego
sądu stoją sądy powiatowe, opieki szlache-
ckie i niższe ziemskie sądy tego obrotu.

Pod iurydykcyą
wyższego ziemskie-
go sądu stoją sądy
powiatowe, opieki
szlacheckie i niższe
ziemskie sądy.

173.

Do wyższego ziemskiego sądu za ap-
pellacyą wchodzi z sądów powiatowych,
z szlacheckiej opieki, i z niższych ziem-
skich sądów wszystkie sprawy, żaloby i pro-
cedera szlacheckie, i na szlachecka tak cy-
wilne tak i główne sprawy, sięgające się do
cour przywilejów, z mow testamento-
wych, sukcesyi do majątkowości, i prawa
należliwa, sprawy odziedziczenia uciążliwego do
majątku i do prawa adwokatów sięgają-
ce też, także i wszystkie sprawy różne u-
rządów sprawujących leżących, którzy
podlegają praw appellacyjnych z powiatow-
wych i z niższych ziemskich sądów nie pro-
sto do wyższego ziemskiego sądu należą.

Jakie sprawy
należą do wyższe-
go ziemskiego sądu.

174.

Jeżeli kto nie kontent z decyzji wyż-
szego ziemskiego sądu; takowy wczynie ty-
godnia nieprzez pierwsze swoje na oney te-
mu sądowi i na obrotu, i na ten czas za-
łobę swoją dla rewizyi podać może do

Że sprawy ap-
pellacyjne zaność z
wyższego ziemskie-
go sądu do Izby.

Jzby, od której ta sprawa zawisła; wórzęd zaś niech wnieście sto rublow, które pieniądze w wyższym ziemskim sądzie wiernie schowane będą aż do decyzji Jzby. Procent tego appellującego podpisze się miasto przyśięgi, że on własnemu prawdziemu nie ma, i ma sprawiedliwą sprawę. Albo też Adwokat tego też samo uczyni. A gdy Jzba o przetrząśnięciu sprawy tego, obwini go: wtenczas wniesione pieniądze zostaną przy wyższym ziemskim sądzie, i oddane będą na procent, który obrońcy będzie podług determinacji i zezwolenia wyższego ziemskiego sądu przy końcu każdego roku. Adwokaci spraw karbowych i głównych odwołania sta rublow uwalniają się; gdyż ich powinność jest po prostu, tylko zajął przyśięgi podpisać się powinni.

175.

Zakazanie są appellacyj z wyższego ziemskiego sądu do Jzby wyprawy mniejszej sta rubli

Appellacja w sprawie zwyczajnego ziemskiego sądu do Jzby zakazuje się, jeżeli proceder idzie o intereis, którego prawdziwa cena jest niższa, sta rublow

176.

Jak się traci prawo appellowania z wyższego ziemskiego sądu do Jzby?

Jeśli kto termin do zaappelowania chybi, pomiędzy nie wnieść i nie opisać się miasto przyśięgi, jako orzym w setym siedmdziesiąt czwartym paragrafie przepisano, ten traci prawo appellowania.

177.

Gdy termin zachowany, i pieniądze wniesione, i podpis do wyższego ziemskiego sądu oddany; wten czas wyższy ziemski sąd uwiadamia o tym Jzby i sprawa dla roztrząśnienia wprowadza się do Jzby. A jeśli Jzba usprawiedliwi appellującego, czy li Jzba maśco co przemieni w decyzyi ziemskiego sądu; i a ten czas pieniądze wniesione do sądu wrócić będą appellującemu: co Jzba przy każdej decyzyi wspomnieć nie zaniecha.

Jaka sprawa z wyższego ziemskiego sądu odjyana bywa do Jzby?

178.

A jeśli kto ubogi i pod przysięgą sam albo przez upewnomocnionego stwierdzi podpiłem, że dla ubóstwa swojego niema sta rublow dla wniesienia do wyższego ziemskiego sądu: na ten czas sprawa jego bez pieniędzy niech będzie dla roztrząśnienia wprowadzona do Jzby.

O appellacji spraw osób ubogich bez zapłaty sta rublow dla roztrząśnienia w J-bie.

179.

Jeśli wyższy ziemski sąd znajdzie, że skarżący się najmniejszej sprawiedliwości niemał zaczynać sprawę w sądzie powiatowym, i że zaczął sprawę bez żadnej przyczyny i pozorów słusznego fundamentu, albo z lednego pieniaczwa; tedy za próżne zaczęcie tioru i procederu wyższy ziemski sąd nałoży na niego winę dwudziestu

O założeniu winy na pieniaczom i zaczynających procedery próżne.

pięciu rublow, atoreńę oddadzą na utrzymywanie izkoł w tym powiecie, gdzie on był czołem nadarcimno.

180.

Główne sprawy przenoszone bywają z wyższego ziemskiego sądu dla rozstrzygnięcia do sądu głównego sądu.

Sądy sądowe wyższego ziemskiego sądu czynią informację z tego.

Główne sprawy po skończeniu decyzji, nie przywołując oney do ekzekucyi, muszą być oceniane z wyższego ziemskiego sądu dla rozstrzygnięcia co do głównego sądu.

181.

Gdy przed wierzchnim ziemskim sądem wprocederze od strony państwa i obywateli sprawy wzywające i wierzące służność ich dokumentów czyli słowne dowody na piśmie będą podane i od nich oddane pod władzę decyzji wyższego ziemskiego sądu (toż samo i w głównych sprawach) w tym czasie, niewymagając przyjeżdża, zarządzający w tym departamencie, w którym nie było waagujące, los rzucił i w tym sądzie, który z nich dostać nie ma w tej sprawie zebrania podać informację. Przy podawaniu informacji przez tę osobę i sądów, na którą pał los, dradzy pilno patrzeć będą, żeby w sprawie nie było opóźnienia, na formę ja uczyniona była dokładnością, czyli i mierzem i zoradą zgodne. A jeżeli sprawa wyprowadzona z powiatowych sądów, szlacheckiej opieki, albo mizzych ziemskich sądów: tedy trybunały cesar

i rozkaz tych sądów powinny być przeci-
wne, iżby użyć moż. a było dosta-
dność informacji we wżymach okolicz-
nościach.

182.

Po zakończeniu informacji, gdy ce-
dziewie doskonale poznał iak istote, iak i
właściwości położony przed niemi spra-
wy, po dostatecznym uwazeniu i doyrza-
łym wybadaniu te okoliczności bez od-
woki przystępują do decyzji i zaczynają
sentencyę.

*Po skowiczeniu in-
formacji przystępu-
ją do sentencyi.*

183.

Młodsza osoba sądowa przepowie naj-
pierwey istote sprawy, potem dowody i
na koniec położę konkluzję fundującą się
na prawie; a zani n drugie osoby sądowe
p dług starzeństwa, młodszy pierwey toż
samo czynią; a większość głosów sprawę
decyduje.

*Porządek iak
dawać swoje sen-
tencyę?*

184.

Ponieważ wszelka decyzja sprawy nie-
inaczej powinna być czyniona, iak dokła-
dnie na fundamencie prawodawstwa i po-
dług słow prawa, a zaty m wdecyzwi roz-
pisanie się bych nienowinno: jednak, ie-
ż li gdzie przy decyzwi, mimo spodziewa-
nia rozdział głosów ledziowskich w cy-
wilney sprawie być okaże się, tedy posta-

*Jak postępować
w przypadku roz-
działu głosów są-
dowych?*

nawia się *nayprzód* iż większość głosów decyduje sprawę; *potwóre*, jeżeli głosy na równonę rozdzieli, tedy Prezydent równość rozstrzuje; *potrzecie* różność głosów wniesiona będzie do osobliwego protokołu, który niepierwey ma się objawić, iak wtemczas, gdy sprawa będzie zawołana do jzby dla przeczytania.

185.

O trzech terminach zasiadania w każdym roku.

Wyższy ziemski sąd kadencye swoje ma mieć trzy razy wrok, wyjąwszy niedzielne i na tabelli wyznaczone dni; *pierwszą* od olnego dnia stycznia do wielkiego tygodnia; *wtórą* po święty Trócy do dwudziestego tródnego Czerwca; a *trzecią* od drugiego października do osminallego Grudnia.

186.

Wyższy ziemski sąd zaczyna kadencyę zasiadania od przeczytania regestru spraw.

Przy reasumpcyi kaźdey kadencyi wyższy ziemski sąd naypierwey przeczyta regestr spraw tego decyzyi podległych.

187.

Porządek decydowania spraw.

Do decydowania przywoływać będą weywilnym departamencie po skarbowych i powizechnych sprawach, sprawy nalepny i porządek: *nayprzód* sprawy dłużników dla zabezpieczenia kredytorom; *potwóre* sprawy kontraktowe i lubeckie; *potrzecie* sprawy o zabranie ruchomości; *po-*

czwarta

- 59 (C) 1300

bieg twoj, mający być do niego.

Gdy wszystkie sprawy pod czas kadencji niekończono, iak one kończyć?

Gdy się zdarzy, że w przeciągu zasiadania wszystkie sprawy nie odelżyły; tedy Prezydentowie powiatu kontynuować zasiadania z temi sprawami którzy co miesięczne przywiedli są dla zakończenia tego, co pozostało.

192.

O Insygnitorze i Adwokatach.

Przy wyższym ziemskim sądzie zatrudnie się Insygnitor, Adwokat spraw faktowych i Adwokat spraw głównych.

ROZDZIAŁ XV.

O powiatowym sądzie i onego powinności.

193.

O rozdzieleniu Gubernii i Prowincyi na Powiaty.

Namiestnictwa i Prowincya rozdziela się na Powiaty.

194.

O liczbie dusz w Powiatach.

W powiecie liczy się od dwudziestu do trzydziestu tysięcy dusz.

195.

Funduje się powiatowy sąd.

W każdym powiecie funduje się powiatowy sąd.

196.

O zasiadających w powiatowym sądzie i o ich wybiore.

W powiatowym sądzie zasiada powiatowy sędzia jeden i dwóch kolegów, którzy wybierani i ustanawiani bywać mogą lat trzy,

trzy, i w tym przypieku w załączkach
 sześć dziesiątą część z szóstą niedo-
 niem i to część dziesiątą szóstą.

197.

Powinność powiatowego sądu jest na-
 stępująca: powiatowy sąd ma czynić w
 Powiecie sprawiedliwość tak w głównych
 iako i cywilnych sprawach.

198.

Powiatowy sąd sam przez się nie wcho-
 dzi w żadne rozeznawanie, lecz bierze
 pod uwagę sprawy czyli za żądaniem, czyli za
 żądaniem i żądaniem o b, albo Ad-
 wokatów, czyli za komunikacją z urzędu
 g sądu, czyli za rozkazem oney Gubernii
 Namiestniczego Rządu, albo Jzby albo
 wyższego ziemskiego sądu.

199.

Ponieważ powiatowy sąd powinien ro-
 zstrząsać wszystkie o ziemie sprawy, więc
 powinien ten sąd (jeżeli potrzeba tego
 wyciągi) wspólnie z przyległym Komor-
 niatem oglądać namieyleni i porne miedze
 i grunty, zapowiadając tak żądający, jak
 i obżalowany i to w termin oglądania
 i tegoż szóstą niedo niem i to część dziesiątą szóstą.

200.

Jeżeli to nieprzebiega na decyzji sądu
 powiatowego, ten wygłanu mech i zay

111

111

*O powinności po-
 wiatowego sądu w
 wykonywaniu spra-
 wiedliwości.*

*Powiatowy sąd
 nie inaczej wcho-
 dzi w rozeznanie
 sprawy, az za za-
 żądaniem, za biciem czo-
 łem, za komunika-
 cją czyli za rozka-
 zem.*

*Powiatowy sąd
 powinien zkomor-
 nikatem oglądać spor-
 ne miedze i grun-
 ty.*

*Jak sprawę za
 apellować do wyż-
 szych ziemskich go-
 sądów?*

mi ten u sądowni swoje nieukontentowanie sam, czyli przez Adwokata, i na ten cel kaucję swoją zanieść maże przed wyższym sądem, lecz kaucję tę niech wnieść dwadzieścia pięć rublow do sądu powiatowego. Jeżeli kaucja w powyższym sądzie wiernie miała być chowana do decyzyi wyższego sądu, to po tej decyzyi, jeżeli się niech się opisać miało przysięgi, że on przysięga wiernie, i jako ma słuszną sprawę, czyli Adwokat tego też uczyni. A jeżeli wyższy ziemski sąd zaaydzie, że przysięga nie uczyniła, czyli appellacya uczyniona bez wzięcia i słusznego, i powiatowy sąd decyzye usprawiedliwi; tedy kaucja przeznaczona zofia się w powiatowym sądzie, i oddając o nią procent. Litry obrońcy będące podług determinacyi i zezwolenia powiatowego sądu, przy końcu każdego roku.

201.

Zakazuje się appellacya z powiatowego sądu sprawie mniejszej dwudziestu pięciu rublow.

Za appellowanie sprawy z powiatowego sądu do wyższego ziemskiego sądu zakazuje się, jeżeli proceder idzie o interes którego prawdziwa cena jest mniejsza dwudziestu pięciu rublow.

202.

Jak utraci się prawo appellowania

Jeżeli kto terminu appellacyi chybił, niechże nie położy w powiatowym sądzie i nie.

nicopiſze ſię miało przy ſędzi. Decyzya w dwadzieſtym paragrafie napisaſano, ten traci prawo appealowania.

nia z powiatowego ſądu do wyższego ziemſkiego ſądu.

203.

Gdy zaś i termin zachowany, i pieniądze poſtawione, i podpis do powiatowego ſądu oddany: wten czas powiatowy ſąd uwiadomiamy i wyższy ziemſki ſąd, i ſprawa w wyższy ziemſki ſąd odſyła ſię. A gdy przaz wyższy ziemſki ſąd appellujący uſprawach wioſym zoſtanie, czyli też, gdy wyższy ziemſki ſąd mało co przemieni w decyzyi ſądu powiatowego: wtedy pieniądze z owego ſądu wracają ſię appellującemu, cozym wyższy ziemſki ſąd przy każdej decyzyi wſpominać nie omeſzka.

Jak ſprawa z powiatowego ſądu odſyła ſię do wyższego ziemſkiego ſądu.

204.

Jeżeli to ubogi, i pod przyſięgą ſam, czyli przez upowaſnomocnionego oświadczając ſię ſwierdzi, że przez uboſtwo ſwoje nie ma dwudzieſtu pięciu rublow dla poſtawienia w ſądzie powiatowym, wten czas iego ſprawa bez pieniędzy przenieſiona będzie do wyższego ziemſkiego ſądu.

O appellacyi ſpraw ubogich bez dwudzieſtu pięciu rublow do wyższego ziemſkiego ſądu

205.

Kto wprawdzie kupi wieś, ten kupię ſwoję niſch w ſądzie powiatowym oznajmi; A powiatowy ſąd do ſądowych drzwi przybierając kartę, iż wieś takowa kupiona ieſt

O nabywaniu i podawaniu wſi w powiecie.

jest przez takiego i za takiego, nie, iot m
komunikacyą uczyni, co wyznaczył
tego f.ou, aby ten też jako użył;
Takoz i co Senatu miedzi dać, znać
wzajemnie do publicznych gazet obudwóch
Stole. A jeżeli od owego czalu przez lat
dwa miki nie stanie z protektacyą; tedy
na przytady czas w izellu per chłopię pr-
cmanię, i wies kupużce m podać bez l. pnie
cane rozkaże f. d powiatowy niższe i u
ziemiemu f. dowi.

206.

O trzech kadenc-
jach f. d. powiat-
owego f. d.

Powiatowy f. d. zieżdza się razy trzy,
czyli na trzech terminacyach w roku, te-
żeli niemniej spraw extraordynaryjnych.
Pierwsza kadencya od pierwszego Januaria do
wielkiego tygodnia; druga po dw. cley i cley
cy do dwudziestego siódmego Czerwca; a
trzecia od wtorego października do osm-
nastego Grudnia.

207.

O prętkim ko-
czeniu spraw dla
których kto pod
firuzą zowiąc.

Powiatowemu f. dowi przepisnie się koń-
czy sprawy na jedney kadencyi, dla któ-
rych kto za rzymany jest pod f. d. A je-
żeli tak powiatowy f. d. żąda będzie za-
f. d. na, iż takową sprawę zowiąc przez
t. d., kadencye zaf. d. na bez ceczyzi; t-
dy otoby f. d. dowe powiatowego f. d. ro-
czny p. n. y i na pożyczek cierpiącego, czy
li onego n. d. p. c. o. w, czyli powiatowemu
f. d. k. d. ubliżonemu zowiąc. 208.

Iżeli potrzeba tego wynaga, czyli za
nie i w innych podobnych okolicznościach; tedy sąd
powiatowy zasiada i w inne czasy roku.

*O extraordinary-
rynych za admi-
niach sądu powia-
towego.*

ROZDZIAŁ XVI.

*O szlacheckiej opiece i o powinności tego
miejsca.*

209.

Przy każdym wyższym ziemskim sądzie
funduje się szlachecka opieka dla szlacheckich wdow i
małoletnich.

*Funduje się szla-
checka opieka.*

210.

W szlacheckiej opiece prezyduje no-
wiasław szlachty Marszałek za wyborem
przez szlachtę co lat trzy, i za sądem powia-
towy Sędzia i jego oba kollegowie.

O zasiadających.

211.

Powiatowego szlachty Marszałka obie-
ra szlachta co lat trzy kaskami.

*O wyborze Mar-
szałka szlachty.*

212.

Każdy szlachty Marszałek powinien u-
wiadomić szlachecką opiekę o wdowach i
o sierotach szlacheckich małoletnich
dzieciach, które wyznaczone zostały
by do nich albo rodziców i bez opie-
ki zezwolenia zawiadomić; przykładając do te-
go zaświadczenie.

*Każdy powiato-
wy Marszałek szla-
checką opiekę u-
wiadomić powin-
nien o wdowach i
sierotach.*

213.

stawie (jeżeli niezaydługą nie między
wyjętami niżej przepisane w paragrafie
zł. cztery (znaczenia) małoletniego kre-
wnych albo też spow nowaco ych, czyli
nawet p sironnych ludz pocziwego i po-
rządne go zachowania się : poczwarte za o-
piekunow dla sfoby małoletniego szlache-
cka opieka postanawia także z krewnych
czyli spow nowaco ych ludzi tych, którzy
en alkami przymiotami swiemu uczci-
wością i nie podeyrzany n postępowaniem
względazyma radzie ostara n k so ma-
łoletniego zdrowia, szlacheckiego wycho-
wania i przyszłego iustitwa : i od
których oycowilk.ey piecz. swit ści dla
i małoletniego czekać tyle n co ny nie
można ; po iże szlachecka opieka po nazna-
czeniu opiekunów (czyli opiekunow przepi-
sane n, żony przytekret i zu pow atowego
iądu i dwóch postronnych szlacheckich
świackach uczynić z okolicznościami onis
wizy ikiey sukcesyi, kiego opit i jedna
kopia podpisana przez opiekunow, te retar-
iza i świackow odda tte do szlacheckey
opieki, a druga kopia także podpisana o-
piekunom. Po iże szlachecka opieka sta-
ie opieku nom instrukcyę ; Co zaś zaw e-
włobie ma tte opiekunów i instrukcyę ku
on. ych ułtutecznieniu pod'ug rozmiutosci
spraw i sukcesyi zostawie się zda iu zla

checkiey opieki: na przykład zaś *Stużara*, czyli generalna instrukcyi opiekunow ni-
 żej jest przepisana. *Tosjół* i szlachecka
 opieka powinna znać iak wartości iest mają-
 tek małoletniego; *po ósme* iak opiekunowie
 rządzą majątkiem sierot; *podziemięte* szla-
 checka opieka co rok otrzymuje od opie-
 kunow wiadomość iak o dochodach, tak i
 o sustentacyi i edukacyi małoletniego; *po
 dziesiąte* szlachecka opieka wgląda w ra-
 chunki i rejestra opiekunow i pieczę ma,
 żeby majątki małoletniego porządnie rzą-
 dzone były, żeby małoletni brał przystoy-
 nę edukacyę i miał sustentacyę iako i ci
 ludzie, których nieobędnie należy trzy-
 mać przy małoletnim; i żeby opieka we
 wszystkich częściach uporządkowana była
 tak, żeby prawdziwy pożytek ząd wy-
 pływał dla ołoby i majątku małoletniego,
 nie zaś uszczerbek lub ruina. *Poiedynaste*
 wdowom też szlachecka opieka pomaga tak,
 iż miało onych czyni się zastępnikiem w
 drugich sądach, dale im Adwokatow dar-
 mo, i stara się przy racać onym przynale-
 żący ruchomy i nieruchomy majątek; a ie-
 żeli wdowa tego żąda, tedy poślanawia
 zaszczyticiela ze szlachty dla rady i obro-
 ny we wszystkich iey sprawach ztakowe-
 miż przy notarii, iak i o opiekunach na-
 pisano; *pod dwunaste* o rozdziale mu zaś wdow

i sierot między sobą; a bo o zachowaniu na każdym miejscu szlachecka opieka (w każdym przypadku baczność mając na wygodę i spokojność iak w dow, tak i sierot) informacyi zalega od wyższego ziemskiego sądu. Gdy zaś opiekunowie dla nie obędných okoliczności, dla zapłacenia usługow szlacheckiey opiece przekładaia sprzedaż iakowego nieruchomego majątku małoletniego, na ten czas szlachecka opieka powinna za remonstracyą opiekunow wespół z swoim zdaniem referować się do wyższego ziemskiego sądu.

216.

Szlacheckiey opiece zakazuje się za opiekunow postanawiać albo obierać (pozwalać opiecej być niepowinni) na przed rozpraszających własny i wódy majątek i takiego, który miał rocznicę majątek, lecz przez rozrzutność wszystko stracił; powtóre takiego, który w ławnych i głośnych występkach zostaje, i po ukaraniu sądowym jest czyli był, potrzebie takiego którego surowe postępowanie wiadome ołobom szlacheckiey opiece; albowiem opiekunowi należy być łagodnym, miłości ludzkiej pełnym, starannym, nieczłowiecznym i gorliwym o dobro małoletniego; poczwarte takiego, który miał z rocznicami spor małoletniego.

Kogo opiekunami nie należy ustanawiać.

217.

O wdowach i małoletnich, którzy zofiali się bez majątku.

A jeżeli małolatni zofiali się bez żadnego majątku, w ten czas szlachecka opieka stara się umieszczyć go w pospolicich szkołach, czyli zastąpić w ielą służbę IMPERATORSKIEJ MOSCI. Dla wdów zaś, które nie mają żadnego majątku, stara się ziednać przytulnie i wyżywienie przytłoyne ich kondycyi.

Szlachecka opieka donosi co rok o każdej opiece wyższemu ziemskiemu sądowi, pod którego jest iurydykcyą.

Szlachecka opieka donosi co rok wyższemu ziemskiemu sądowi, pod którego jest iurydykcyą, o stanie majątku małoletniego i o rządzie opiekunów.

O appellacyi spraw szlacheckiej opieki do wyższego ziemskiego sądu.

Jeżeli kto niekontent zdecyzyi szlacheckiej opieki; temu przwala się appellacya z szlacheckiej opieki do wyższego ziemskiego sądu, właśnie na tymże samym postanowieniu, iak o appellacyi z powiatowego sądu przepisano.

O kadencjach zasiadania szlacheckiej opieki.

Szlachecka opieka ziedza się trzema kadencjami w rok, w tenże sam czas, w który powiatowy sąd zasiadanie swoje miewa. Ku czemu na ten czas ofobliwe dni i nory za wspólnym zezwoleniem naznaczane należy.

221.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, czyli za rozkazem Gubernatora, czyli za zaleceniem wyższego ziemskiego sądu; tedy szlachecka opieka zaliada i w inne czasy roku.

O extraordinarynym zafadaniu szlacheckiej opieki.

222.

Na rozkaz dany czyli pofzczenna inftrukcja opiekunow.

I.

Opiekunowi należy być łaskawym, łagodnym i łagodnym w łaci ludzkiej, pieczołowitym i gorliwym o dobro małoletniego.

Moralna inftrukcja dla opiekuna.

2.

Opiekun obczyenne ruchomy i nieruchomy majątek małoletniego podług opisania w swój dozór i rząd.

O obięciu majątku małoletniego.

3.

A obięty przez opiekuna w swój dozór i rząd ruchomy majątek, prawa wieczyste, weksle, zastawne prawa i tym podobne, i wszelkie rzeczy chować ma wespółobnych i bezpiecznych miejscach, żeby od złego dozoru, czyli nieostrzeżenia uszkodzonemu, utraczonemu, i zniszczonemu być nie mogły.

O ostrzeżenia ruchomego majątku małoletniego.

4.

Dochodów małoletniego opiekun powinien trzymać wierne i dokładne przycho-

O wiernych przychodowych i rozcho-

chodowe, a rozchodow rozchodowe księ-
gi corocznie, i stara się, żeby dochody wy-
bierane były w należyty czas i termin, a
expensy czynione były bez zbytku.

5.

*O osobie mało-
letniego i onego su-
stentacyi i eduka-
cyi.*

O osobie i zdrowiu małoletniego opie-
kun ma pilne staranie i wszelkim sposobem
stara się żeby małoletni ćwiczony był, w
bojaźni Bożej, w poznaniu tey wiary, w
którey się rodził, w maxymach moralnych,
w oddaleniu od wszelkich złych przykła-
dów, serce i obyczaje od samego dz. con-
stawa psujących i ruinujących, i dla tego
(cieżeli małoletni nie umietyczony w su-
blecznych dla szlachty szkołach) należy
opiekunowi przyślawić do małoletniego na
usługę nieobędną tylko potrzebnychług,
dobrych i w postępkach niepotzłakawa-
nych: a dla edukacyi i uczenia nieprzy-
mować wędrowników, od których dobre-
go spodziewać się nie można, i którzy b r-
dziej obyczaje i serce psują i przewraca-
ją, niżeli na drogę cnoty naprowadzają;
lecz przyjmować takich ludzi, którzy u-
miejętności i postępkiw prawem ustano-
wione świadectwo otrzymali, i onę mają,
i o których można mieć dobrą nadzieję.
Asustentacya małoletniego zwyżnaczone-
mi do niego ludźmi do posługi i edukacyi
powinna być utrzymywana z docho-
dow

cow małoletniego, mając wżyskiego tego wierz i rachunki, i odcalając wszelkie zbyte, niepotrzebne i rozkośne chętki, żeby małoletni od samey młodości wprowadzonym był do uczciwej skrzętności tak w życiu, iako i w obchodzeniu się, i przez to przygotowanym został, w każdej, w jakowej by kolwiek sytuacji Towarzystwa czyli gatunku służby IMPERATORSKIEJ. A GŁÓWNI być tu się zdarzyło, prowadzić życie porządne pomierzone z majątkiem, bezkłopotliwe od kredytorów, i nierozłuki od domowego nieporządku, bardzo oddalone od rozproszenia, niszczącego domy i pokolenia; i żeby był dalekim od życia przewracającego rozum wykorzeniającego w podległych posłuszeństwo, i od ubliżającego czesć dla zwierzchności przez prawa ustanowione.

6.

Wszystkie i ludzie małoletniego powinny być we wszelkim posłuszeństwie względem opiekunów. A opiekunowie powinni utrzymywać czyli przyprowadzać właśnie małoletniego do takiej sytuacji, aby małoletni miał z onych należyte sobie dochody, Pańskie podarki bez reńszantów żeby były wypłacane w wyznaczony czas, chłopi także i ludzie małoletniego, i wszyscy do niego

O posłuszeństwie opiekunom i o porządnym zawiadywaniu wsiemi i o rządzeniu ludźmi małoletniego.

niego należący w cotrym i porządnym ta-
nie żeby zachowani byli, rolnicze gospodarstwo wygodnych do tego myśleń nie
upodlało nie, także obory i stada i wszystkie
inne wiejskie prawami niezakazane prze-
myśły podług i poobrości rozmaitego
miejsce położenia wygod i zaprowadzenia
żeby nie były zaniebane, opuszczone, czy
li zruinowane.

7.

*O reparaeyi bu-
dowli i o dosyc. czy
nieniu nałożonym
na domy i innym
pospolitym powin-
nościom.*

A potrzebne i pożyteczne budowle ma-
łoletniego gzie się znajdują o ileśun nie-
dopusci do ruiny czyli upadku, lecz postu-
ralę one podług wszelkiej możliwości swo-
iej przez reparaeyę ulepszyć wpo ob y n
czanie, a po wnaen i po domach wiejskich
wszelkie nakazy i powzięcie powinno-
ści i reparaeyę ulic i drog nie opuszczając,
rozkaże uskutecznić.

8.

*Nieobracać do-
chodow i pieniędzy
małoletniego bez
wiadomości opie-
kuna i o tym podo-
bnych.*

Ponieważ wszystkie wśe i ludzie ma-
łoletniego i sam on pod opieką z ay ują się,
tedy zawiadowcy, starostowie i wybrani o-
prócz wyznaczonego ludziom na sustenta-
cyę i na hodowlę ptactwa i wszelkiego by-
dła bez wiadomości opiekuna przynale-
żących małoletniemu dochodow piene-
żnych czyli innych takow gkolwiek one
byłyby nazwiska, niepowinni sami przez
się

się niczego, lecz niech chowają wesołości co należy, do małoletniego dziedzica do opiekunskiego rozkazu. I ych zaś, którzy się pokażą złudzi służących małoletniemu nieporządnymi albo niżczącemi dobro dziedzica, opiekun ma moc oddać i ustawić na miejsce oddalonego, drugiego, jeżeli tego jest potrzeba. Co do kary zaś cieleśney ludzi i chłopów opiekun sam przez się co przedsięwziąć niema władzy, lecz za główne przestępstwa i prawu przeciwnie winy, niech oddać człowieka albo chłopu winnego, dokąd podług prawa należy. Za małe zaś domowe swywole opiekun winiescie oddać ludzi Horodniczemu dla ukarania i wstrzymania; a we wsiach oddać ich na sąd zawiadowcom, starostom i wybornym, którzy przy schadzce chłopów albo zebraniu dwornych ludzi dadzą im karę.

9.

Szczególna instrukcyja opiekunom względem rzędu wsiami czyli majątkiem, i zoberania dochodów małoletniego tu się nieprzepisuje: ponieważ każdej szlacheckiej opiece, zpozycyą miejsce i wielość majątku małoletniego zgodzący się w tym przepis uczynić zostawia się.

Szczególna instrukcyja opiekunowi przepisuje się przez szlachecką opiekę.

10.

Opiekun wyż pierwey położonych do-
K cho-

Opomnożenia do-
brego gospodarstwa

chodów albo czyiś zwyczajem przez się nie nakłada, i chłopów i ludzi zbyt ciężko poborami i robotami żadną miarą nie obciąża. Powiększa też zaś dobroć ekonomiczną ku pożytkowi i pomnożeniu dochodów i majątku małoletniego podług własności pogody i wedle uznania opiekunów albo utundować na nowo pozwala się albo też odmienić na lepsze niezakazuje się.

II.

*O zbytecznych
dworskich ludziach*

A ludzi wdomu i po wsiach utrzymywać jak pierwsi cni utrzymywani byli, czyli wyznaczyć im, ile potrzeba będzie, na ich sustentację. A jeżeli po pomiarowaniu opiekunów wewsi czyli wdomu małoletniego okażą się dworcy ludzie próżniacy i nie potrzebni; tedy opiekunowie mogą oni ich wyprawić za umiarkowane na zarobki zapłaćportami, albo postawić ich, kto do czego sposobnym być się pokazuje, wdomu, wewsi, albo na gruncie osadzić, patrząc jednak na wierność i uwagę każdego.

I2.

*O odieraniu
krejytów od dłuż-
ników.*

Uporządziwszy sustentację małoletniego i jego edukację i poukładaniu domowemu jego ekonomicznie opiekun powinien obrócić wzgląd i na inne interesy małoletniego. A jeśli są zastawy, czyli wkłady, czyli dług, tedy opiekunowie odbierają swe pre-
nią-

niędzy na terminach od kredytodawcy; a w przypadku niewypłacenia z prawami zastawu ni udają się do biurowości czynszowej, gdzie podług prawa należą, i proszą o zainicjowanie i podanie zastawionego majątku małoletniemu; i dochód skarbowy za podanie płać z tego intrat. A o wekile na terminie protekują się i długi odbierają: ponieważ także małoletniego oddają się na prawem deterrminowane procenty, pewne za sławy, ale też oddają one na bank dla podobnegoż pożytku.

13.

A jeżeli majątek małoletniego obciążony jest długami, tedy opiekunowie starają się z zaskarżającymi od eksperty dochodów, niekiedy nowa le długi wypłacać i majątek małoletniego o wobudzać od wszelkiego ciężaru. A jeżeli dochody niewystarczają na opłacenie razem długów: tedy opiekunowie starają się powinni tak się obracać: żeby zaskarżać niecierpiące długi, najpierw wypłacone były, a na drugie, żeby im więcej czasu zostało. Włażnych zaś potrzebnych czyli ważliwych przypadkach (wyrażając w tym zanie) referować się mają do zaskarżającej opieki, pragnąc od onej instrukcji.

O zapłaceniu długów małoletniego.

14.

Jeżeli są z strony dobro małoletniego interesy

Opiekun powinien być zajęty

*w i interesie mało-
letniego.*

terefsa w sądowych subtiliach, tedy o o-
ne obstawiać opiekunowi poruczenia; i p ze-
pisu e się we wszystkich przyso ckaach te
przedsiębrać sposoby, które mał letniemu
nayspokojniejszyą polselsyą ma ątku za-
chować mogą.

*Opiekunowie ma-
łoletniego szlachci-
ca zostają pod in-
ryzdykcyą szla-
checkiey opieki.*

*O opiekunskich
rachunkach.*

15.
Opiekunowie małoletniego szlacholca
są pod iuryzdykcyą szlacheckiey opieki i
od oney otrzymują instrukcyę.

16.
Na końcu opieki, to iest, po dówcu 10 lat
małoletniego, opiekunowie rachunek twóy
oddają do szlacheckiey opieki. do którey,
prócz tego, wprzeciagu opieki co rok przy-
fylaia rachunek tak zdochodow, iak i zho-
dowli i edukacyi małoletniego.

*Dla opiekunow
za pracę co posta-
nawia się?*

17.
Za pracę opiekunom (wieleby kolwiek
onych było) pozwala się wszystkim wziąć
razem pięć procentow zdochodow mało-
letniego, co rok

ROZDZIAŁ XVII.

O powinności niższego ziemskiego sądu.

223

O zasiadających.

W niższym ziemskim sądzie zasiada ziem-
ski Ciwun i dway kollegowie. A jeżeli ob-
szerność tego powiatu wymaga: tedy zosta-
wile się roz sądowi Rządu Namieśtnicze-

go rozkazać wybrać i trzeciego zis-
cającego w ziemskim sądzie; którzy o-
bierani, ustanowieni i przytani bywają co
lat trzy, iak o tym przepisano w paragra-
fach 23, 35, 65, 66, 67, 75, 166, 336.

224.

Niższy ziemski sąd powinien *na pierwey*
móc pieczę, ażeby w powiecie zachowana
była policya, dobra obyczajność i porzą-
dek, *powtore*, żeby cokolwiek jest przedsta-
no prawem pożytecznego, wszędzie po po-
wiecie wykonano i zachowano było. W przy-
padku zaś naruszenia orzech niższy ziemski
sąd podług ważności interesu, nie patrząc
na żadną osobę, każdego powinien przywo-
dząc do wykonania, co przepisano prawem.
Jeżeli niższy ziemski sąd ieden w powie-
cie prawo ma przytrowadzać do skutku
rozkazy Rządu, decyzje Izby, wyższych i po-
wiatowych sądów i czynić podania.

225.

W sprawach do policyi czyli uporządze-
nia ziemskiego ściągających się, i w spra-
wach względem mostów i dróg niższy ziem-
ski sąd stoi prosto pod rozkazem Namie-
stniczego Rządu.

226.

Niższy ziemski sąd powinien doglądać,
żeby nicht zabronionych rzeczy nieorze-
dzał w powiecie, i przez granicę powiatu

nicht

*Niższemu ziem-
skiemu sądowi po-
wierza się na rzód
ziemka policya czy
li uporządzenie; po-
wtóre doprowadze-
nie do skutku pra-
wa; potrzecie ekze-
kucya rozkazow
Rządu, lub decyzji
Izby i wyższego o-
raz powiatowego
sądu; takż czynić
podania.*

*W sprawach do
policyi, do mostow
i drog ściągających
się niższy ziemski sąd
stoi prosto pod Gu-
bernskim Rządem.*

*Niższy ziemski
sąd ma doglądać,
żeby zakazanych
towarow nicht nie*

przedawał w powiecie.

nie przewoził tego, co jest zakazano.

227.

Niższy ziemski sąd ma wiadomość o cenach targowych.

Niższy ziemski sąd powinien mieć wiadomość o targowych cenach w powiecie i każdego gatunku zbożach i prowiantach, i o tym każdego miesiąca czynić notacyę i wnosić do osobliwej na to książki; a żeby zawsze pouług ony informować się można było po takiej cenie, w jaki czas roku zboże się kupowało.

228.

Niższy ziemski sąd ma mieć dozór, żeby wagi i miary w powiecie były nie fałszywe i dokonywane.

Niższy ziemski sąd ma także pilny dozór, żeby w powiecie wszędzie miary i wagi były w erne, dokładne i ocelowane; fałszywe zaś karac pouług ustanowionych praw.

229.

Niższy ziemski sąd pieczę ma, żeby nikt zbiegow nie przyjmował, nie trzymał i nie zakrywał.

Niższy ziemski sąd pieczę ma, żeby w powiecie nikt zbiegow nie przyjmował, nie utrzymywał i nie krył. A jeżeli gozdz wydzie się t. kowu nieposłuszny i wzburzyć od ustanowionego porządku, który by przysłał, utrzymywał czyli uszywał ukradzie zbiega: to niższy z enisk. sąd (jeżeli nie od razu co browolnie) postąpić powinien znakowym, iak ostanio prawem. Kto zaś niekontent z tego przece su niższego z eniskiego sądu: ten prosić może powiatowy sąd; a gdzie onego nie ma, niższy Rozprawę o rozłączenie tej sprawy. Ale ta prośba nie
ist

jest apellacyą czyli przenosem, lecz skarżącemu dać się na wolę obrać sobie być sądzonym albo przez niższy ziemski sąd, czyli przez powiatowy sąd, albo przez niższą Rozprawę; a na ten czas niższy ziemski sąd obowiązany jest, to co postanowił wiałowcy sprawie, posłać do powiatowego sądu czyli do niższej Rozprawy. Za zbiegow zaś odpowiada na ów czas, ukogo oni znaleźeni, póty póki decyzya powiatowego sądu nie nastąpi.

230.

Niższy ziemski sąd pod mocą swoją ma wszystkie drogi i mosty, i ustrzeżenie znieustopnionym dozorem, i pieczę, aby drogi, mosty i przeprawy przez rzeki i wody, w tak dosko należy sytuacji utrzymywane były, żeby przejeżdżający nie mieli, ani tamy, ani niebezpieczeństwa.

Drogi, mosty i przeprawy są pod mocą ziemskiego sądu.

231.

Niższy ziemski sąd wszędzie w obrębie władzy swojej na miejscu sprawy ekzaminuje niepotrzebując żadnego gatunku zapłaty, ani za sprawę, ani za przejazd. A skro uwiadomionym zostanie o takich sprawach, które towarzystwo przywołają szkodę a do tego decyzji nie przynależą, o tym cała znać, dokąd należy.

Niższy ziemski sąd czyni inkwizycje w sprawach na miejscu darmo.

232.

Jeżeli się okaże sprawa takowego gatunku

Niższy ziemski sąd

*sąd niezbiera dla
opytu wielkiej
liczby ludzi; lecz
przeleżda z miey
sca na mieysce i
dla czego.*

ku, że wielką liczbę ludzi, ekza minować na-
leży ziednego, czyli z różnych osad, czyli
z siedzib: tedy niższy ziemski sąd powinien
iechać ziednego mieyśca w drugie, żeby
nie wybierać ludzi nauto, i ich nie oddalać
od domow, robot, i rzemioł i sposobu do
wyżywienia ich, a wedle doyrzałego i dokła-
dnego uważenia wizerklich okoliczności,
na mieyścu, niższy ziemski sąd uczyni de-
kret, który w taney prawdzie i na funda-
mencie praw uczynie należy.

233.

*Oappellacyi spraw
z niższego ziem-
skiego sądu.*

A ieżeli kto z dopełnienia przez niższy
ziemski sąd rozkazu, czyli decyzyi wyż-
szego ziemskiego sądu, albo jakowieg k l-
wiek subtelium niekontent i dowiesć mo-
że, że n iższy ziemski sąd nie posług prawa
postąpił: ten powinien skarżąc ię w czasie
czterech niedziel, przed tym wyższym sub-
telium, tego Namieślnictwa; od którego
ten rozkaz, czyli decyzya dla wypełnienia
do niższego ziemskiego sądu posłana by-
ła. A ieżeli sprawa zaczęła ię za żalobą
przez Adwokata czyli po uważeniu same-
go ziemskiego Ciwuna, czyli niższego
ziemskiego sądu, czyli za stragą czyli za o-
znaymieniem strony powodowey; a potem
ktoby zdecyzyi ziemskiego sądu nie był
kontent: ten o swoim nieukontentowaniu
niech oznaymi niższemu ziemskiemu sądo-

wi,

wi, i wczasie czterech niedziel skarżyć się może prawnym porządkiem wójcie powiatowemu, tak powieziemo w paragrafie dwódnastym, dwudziestym i dziewiątym. A natenczas niższy ziemski sąd proceder odeszła do powiatowego sądu; - gdzie onego nie ma, do niższej Rozprawy. A jeżeli kto cłatey sprawy pod strażą nosiła; albo że li, co u niego jest znalezione: to i takowego w oncy sprawie odeszła do powiatowego sądu, czyli do niższej Rozprawy.

234.

Niższy ziemski sąd niema wysnaczonogo wroku czatu dla zasiadania, lecz każdego razu schodzi się w powiecie tam, gdzie się dowie, że nie porządek stał się, czyli że wezwany jest, czyli posłany.

ROZDZIAŁ XVIII.

O powinności ziemskiego Ciwuna
czyli Kapitanar

235.

Niższemu ziemskemu sądowi powierza się w powiecie najprzód ziemski policya czyli uprządkizenie; powoje; przyprowadzenie do kasy rozkaz w rząd, i tym podobnych. Od ziemskiego zaś Ciwuna, iaka on jest pierwszym zasiadającym w tym sądzie, zależy i przepisanie się do niego to, co następuje.

L

236.

Niższy ziemski sąd każdego czasu zasiada tam, gdzie się dowie że nieporządek jest, czyli gdzie posłanym, czyli wezwanym będzie.

Przepis ziemskiemu Ciwunowi czyli Kapitanowi.

236.

*Moralna infra-
kcya dla Ciwuna
ziemskiego.*

Ciwunowi ziemskiemu należy odbra-
wiać powinność swoją zaprzętą wier-
nością i rzeźwością ku służbie IMPERA-
TORSKIEY MOSCI; z łaskawością i mi-
łością dla ludu, zoszczędną łagodnością bez
opietzałości we wszystkich sprawach, i
znieprześlannym dozorem; żeby wżec nie
ustanowiony porządek przez wszystkich i
każdego w powiecie zachowany był wca-
łości.

237.

*O zachowaniu
przyjęgi poddań-
skiej wierności ku
Osobie IMPERA-
TORSKIEY Mo-
ści i oniedopuszcze-
niu i adnego przed-
sięwzięcia przeci-
wnego oney.*

Ziemski Ciwun sam, i wszyscy w po-
wiecie mieszkający obowiązani są przy-
sięga przed Włzechmoconym Bóg em zach-
wać miernarzoną poddańską wierność ku
Osobie IMPERATORSKIEY MOSCI; a
iako bez naruzenia doczet ego i wieczne-
go swego uszczęśliwienia, przyjęgi swo-
ich przestąpić nie mogą: więc ziemskiemu
Ciwunowi zleca się i przypisuje piecza,
żeby nikt przeciwnego poddaństwa powin-
ności i posuszczenia w powiecie niebrał
ric przed się, i nie uczynił. A jeżeli mimo
spodziewana gdzie się okaże przeciwno-
mu, przedsięwzięcie: tedy ziemski Ciwun
nie tylko o tym uwiadomić powinien Gu-
berski Rząd, i Pańskiego Na mieśnika: lecz
ma przy tym niedopuszczać, i usmierzyć po-
cłóg wymiaru danej sobie władzy wzru-
szy-

szyciela powszechnego, szczególnego i wła-
snego swego pokoju i uszczęśliwienia.
Wszystkiemu wierzy IMPERATOR-
SKIEJ MOSCI poddany obowiązany po-
dobną udzielonej władzy, siły i możliwości
swojej, pomagać ziemskiemu Ciwunowi.

238.

A jeżeli (od czego może uchoway:) w
powiecie pokaza się na ludziach zaraźliwe
choroby, jakoto gorączki plamy wyrzuca-
jące, krwawe dysenterye, i drugie tym po-
dobne niemocy: tedy ziemski Ciwun ma
zaweryfikować, nieokładnie sam na miejscu,
z znajdującym się w powiecie Doktorem,
czyli feltzerem przy Plebanie i dwóch
świadcach. A jeżeli istotnie takowe choroby
zaczęły się i rozciągnęły: tedy dla zapobie-
żenia zarazy ziemski Ciwun ma odłączyć
zdrowych od chorych, tak, żeby komuni-
kacyi między nimi nie było; chodzenie
choźliwych i leczenie poleca lekarzom; sam
zaś o chorobie uwiadomienia nieokładnie
Namiestniczy Rząd, i Generał Gubernato-
ra, czyli Rządowi Namiest. i twa ziałnym
lekarskim, czyli feltzerkim opisanie tak
choroby, i skąd, gdzie, komu, i od czego
ona przypada.

*O weryfikacyi
zaraźliwych cho-
rob i o leczeniu cho-
rych.*

239.

Jeżeli gdzie w powiecie rzeczywiście
(czego najwyższy BOG niech raczy na

Lz

w.c-

*O zarazie moro-
wey i osiropności od
oncy.*

wieczne czasy odwrócić od ludu swego) zaraza morowa okaze się: tedy ziemski Ciwun postępować powinien z funkcjami e przepisu roku 1771 o ostrożnościach: mianowicie *nayprzód* o przyłławieniu warty do niebezpiecznych mieyć, *potter* o zabronieniu przelazdu wskroś przez zarażone mieyćca, i o przełożeniu obiedznych dróg, *potrzecie* o trzymaniu ogniów; *potczwarte* o użyciu ostrożności dla umnieyżenia birdy; *potpiąte* o przyprowadzeniu do skutku tego, czym ochronić siebie od zarazy.

24C.

O osadach zarażonych iednąż chorobą, i o staraniu dla ochronienia ludzkiego narodu.

A jeżeli pokaże się gdzie w powiecie iż całe osady zarażone iednąż niebezpieczną chorobą: tedy ziemski Ciwun przyłoży staranie i pieczę do uleczenia i zachowania ludzkiego narodu.

24J.

O ostrożności wczasie zarazy bydła.

A jeżeli w którym mieyćcu w powiecie okaze się zaraza bydła: tedy ziemski Ciwun ma zweryfikować nieodwłocznie sam na mieyćcu i otym nieodkładnie uwiadomić namiestniczy Rząd i Generał Gubernatora, czyli Rządcę Namiestnictwa z iasnym opisanie, gdzie, od czego, i wiele bydła padło. Zarażone bydło ziemski Ciwun rozkaże oddzielić od zdrowego, a padłe rozkaże w odległych od mieszkania mieyćcach, żadną miarą nieściągać skur, i niedorykając

kaiąc się onych rękami, zakopac w głębokie
ianny. Do zakopywania zaś używać należy
długich żerdzi, a ianny zasypywać ziemią.
Wskroś przez osadę gdzie pada bydło,
ziemski Ciwun zakaże przejeżdżać, i prze-
łoży obieżdżać drogi; i postąpi na funda-
mencie praw otym ferowanych roku 1746.
1771. 1774.

242.

Ieżeli się gdzie pokaże w powiecie w czym
kolwiek nieposłuszeństwo całej osady: tedy
ziemski Ciwun uwiadomi otym Namieśtni-
czy Rząd i General-Gubernatora, czyli
Rządce Namieśtnictwa, a przy tym przy-
łoży staranie o przyprowadzenie niepo-
słusznych do posłuszeństwa podług wymia-
ru daney sobie władzy.

*Oprzyprowadze-
nia do posłuszeń-
stwa nieposłusz-
nych.*

243.

Ziemski Ciwun każdemu ukrzywdzonemu
dać sądowy zaszczyt; i dla tego, ieżeli gdzie
w powiecie pokaże się gwałt: tedy ziemski Ci-
wun zaraz na mieylon otym wyprowadza
inkwizycją bez przedłożonego pismienne-
go procesu; lecz iedynie iasno wywodzi
ieżeli stanął taki przypadek, czyli nie, i
świadkow się wypytywa. A ieżeli ukogo co
odebrano, i też sa na rzecz wcałości znay-
dnie się, zaraz rozkaże wrócić, i uwia to-
mi otym powiatowy sąd, przed który pro-
bę zanosić pozwala się tym, którzy do-
wieść

*Jak postąpić
ziemskiemu Ciwu-
nowi w przypadku
gwałtu w powiecie*

wieść mogą, że ziemski Ciwun parcyalnie czyli nieprawiedliwie postąpił, iak otym w paragrafie dwuchsetnym dwudziestym dziewiątym i dwuchsetnym trzydziestym trzecim przepisano.

244.

O wykorzenieniu kupy łotrow czyli zbiegów.

Iezeli gdzie w powiecie okaże się łupa łotrow czyli zbiegów: tedy ziemski Ciwun uwisadma otym namiestniczy Rząd i General-Gubernatora albo Rządcę namiestnictwa, i zaraz nie tracząc czasu, dokłada wszelkiego starania na łotrow seigać, w tym miejscu w powiecie gdzie się znajdują; Wozym każda osada obowiązana jest podać rękę wipomaganą. Iezeli po inowizycy pokaże się, że gdzie w osadzie łotrowie czyli zbiegowie byli, i onych w osadzie niechwymano przez niedołstwo: tedy takowe osady podlegają wnie, i ziemski Ciwun przeloży to niszemu ziemskiemu sądowi, który ma one ałożyć na niebezpiecznych opowizeczne bezpieczeństwo, i ekselowować z takowych osad, starostów, i wybornych i setników po rublu z każdego z nich od otoby, że upuścili mogąc onych schwytać.

245.

Ziemski Ciwun własną mocą niekarze nikogo.

Ziemski Ciwun sam przez się na nikogo nie nakłada winy, czyli kary, lecz to uczynic ma sąd posług prawa.

246.

Ziemski Ciwnun nieuspiony dozor mieć powinien w powiecie nad mostami i większymi drogami a żeby one wżakiey doskonałej dobroci były, żeby na onych zatrzymania ani niebezpieczeństwa nikomu nieprzytrafiło się. A jeżeli gdzie popsuia się, rozkaże poprawić tym, komu należy, bez utraty czasu, i do tego przymusić może. Ziemski Ciwnun ma dozor i na to, żeby mostow i drog nikt nieprzekopywał, niezagradzał, i nie przekładał ziednego micytca na drugie bez rozkazu i żeby wszędzie na mostach i drogach było ochędostwo, i ani zdechliny ani pacho, które zaraża powietrze na mostach i drogach i przy onych nigdzie niewalało się ..

O dozorze nad broć i ochędostwo mostow i drog.

247.

Jeżeli zdarzy się, iż Pałk IMPERIAL-TORSKIEY MOSCI czyli woysko, czyli komenda, przy której chorągwie, przechodzi przez powiat: wten czas ziemski Ciwnun sam, czyli jeden z załadających w ziemskim sądzie spotyka w granicy powiatu i przeprowadza woyskowych ludzi do granicy przyległego powiatu, a gdzie potrzeba kwater, rozpiłue one ziemski Ciwnun, patrząc na każdym miejscu, żeby obywatelom jednym po imieniu drugich uczytliwości nie było, bez konieczney potrze-

O przeprowadzeniu woyskowych ludzi przez Powiat.

by (chybaby dla wielkiej liczby wojsko-
wych ludzi i nie ma go dostatecznego dla
nich mieszkania) zapisać i postawić meina-
czey, tak po dwóch żołnierzy na każdą o-
bywatelską stancję, a jeżeli i miesz-ania
mało, a komenda liczna: na ten czas roz-
stawiać wedle miary możliwości wiele na
stancję przypadnie, i o tym ziemski Ciwn
zwrażeniem półkow albo kommend, i gdzie
im kwatery, i jak rozpitane? ma przysłać
raport do Namiestniczego Rządu i Gene-
rał-Gubernatora, czyli Rządcy Namiestni-
ctwa. I oż samo uczyni i po wysiedu Połku,
albo komendy z powiatu, a prz-z cały czas
bytności Połku czyli wojskowej komendy
w powiecie, ma mieć dozór, żeby z obu
stron krzywd i uciskiem na nikomu nie było.
A jeżeli gdzie pokażą się krzywdy, czyli
uciskiemia: tedy ziemski Ciwn i rozstrząną-
wszy, za obywatelów, jeżeli kto z nich u-
krzywdzony jest, wymagać ma satysfak-
cyę, tak, jako z obywatelów satysfakcyę
czynić, jeżeli oni kogo ukrzywdzili. A je-
żeli ziemski Ciwn od wojskowego komen-
danta satysfakcyi za krzywdy czyli uciski
nie otrzyma: tedy ma o tym uwiadomić Na-
miestniczy Rząd i Generał-Gubernatora,
czyli Rządcę Namiestnictwa prosiąc o za-
stępstwo przez damę satysfakcyi i nagro-
dy tak tego powiatowosci i władzy, jako i u-
krzywdzonym.

248.

A jeżeli w powiecie gdzie potrzeba będzie odprowadzić wojskowymi komendami koni latem, na fundamencie Placetu, pa-
ląc, tedy z emilki Ciwun odprowadza onę
po kolei, żeby jednemu poselsorowi nad
innych bezwinnie krzywda się nie stała; i
ziemskiemu Ciwunowi przy tym mieć do-
zór należy, żeby zalane zboże i drugie są-
ki spalzone i wybite nie były, i krzywd
zadnego gatunku z obojczy strony od niko-
go i nikomu nie było, i starać się nigdzie do
tego nie dopuszczać. A jeżeli gdzie mimo
spodziewana takowe krzywdy okażą się:
tedy po tępować z emilki na Ciwunowi na-
leży tak, jako o tym przepisano w paragra-
fie 246 i 247.

249.

Ziemski Ciwun ma moc przykazywania
raz na zawsze pilnego dozoru, każdemu
gospodarzowi, żeby największą w zędzie
ostrożność na baczeniu mieli w domach od
ognia i na polach przy wypaleniu traw i
sierniska i pinow, i żeby przełożeni
rozkładali ogień od młotów, mietzka i
linow w takiej odległości, żeby pożar zajął
ze sobą nie mógł, i żeby przy odleżeniu
zła owiska ognie gasili. A jeżeli gdzie
w sławnych uroczyskach zaymie się
(od czego Bóg uchroni) takowy pożar

*O paszy w powie-
cie dla wojskowych
kom n. l.*

*O ostrożnościach
od pożaru i o pożar-
ach lasów.*

którymby cały las w niebezpieczeństwo popaść wygorzenia: w takim razie ziemski Ciwun powinien sam na miejscu uczynić wszelkie, iako-że tylko można, rozporządzenia dla przytłumienia pożaru, i obywatelów przymusić do okonywania rowami czyli kanałami owych miejsc, ażeby ogień daley się nie szerzył.

250.

Półkom na półkowe narzędzia niewyznaczać lasu, albowiem im na to pieniądze zkaszy się dać, a na gotowanie kaszy dać z powału &c.

Półkom stojącym w powiecie czyli przechodzącym, drzewa na sporządzenie półkowych narzędziow, i na inne potrzeby ziemski Ciwun sam przez się nieodprowadza; albowiem podług instrukcyi półowniczey rozkazano obchodzić się łupłą, naco i pieniądze półkom dać się. Na gotowanie zaś kaszy i pieczenie chleba czasu oborowania za rozkazem Namiestniczego Rządu ziemski Ciwun i wyznacza pował wyschle drzewo i podsiadowe.

251.

O zachęcenia do rolnictwa i pracowitości.

Ziemski Ciwun namowu powinien zachęcać nie tylko rolników do rolnictwa i pracowitości; osady zaś do tego, żeby zawsze nieco zboża w zapasie mieli i żeby w razie niedostatku nieurodzaj i obywateli nie dotarł do niedzielnego; lecz i w owych techności wszystkich ludzi do dobrych obyczajów i rzadnego życia.

252.

Ziemski Ciwun powinien mieć osobliwą pieczołowitość o wyżywieniu żebraków i ubogich w powiecie, i starać się żeby każda Parafia, czy Półsektor, czy osada swoich żebraków, ubogich i przez niedołążność ciała robić niemogących karmić, i onym żadną miarą niedopuszczła przysłać dotychczasowego oślatka, iżby zgłodu i chłodu przyutleni byli włożyć go po świecie a haniebnym i niegodnym sposobem dokonywać ludożern podoknań, czyli na ulicach i drogach przetrzeźwienie i karmienie. A jeżeli pod pozorem żebraków nadszedł zdrugich powiatów bezpotrzebnie włączających się; tedy takowych schwytawszy wywołać przed powiat. A jeżeli zbiegami oni są i bez paszportów, tedy oświadczyć dotąd należą, a powiat oddać im będą (jeżeli mogą zrobić) przynaglać ich do robienia drogi i mostów, z ubogich i walecznych, którzy im dadzą za to codzienną potrzebną żywność.

ROZDZIAŁ XIX.

O Horodniczym i jego powinności.

253.

W każdym powiatowym mieście, i gdzie nie są z komendanta, ustanawia się Horodniczy: jeśli zaś są komendanci, to porucza się im wyłożenie tego, co jest niżej opisanie w tym rozdziale. Mz 254.

O wyżywieniu żebraków i ubogich i o schwytyciu pod pozorem żebraków niepotrzebnych włączających się prożniakom.

W powiatowym mieście ustanawia się Horodniczy.

254.

*Horodniczemu po-
wierzając. miejska
policya, czyli upo-
rządzenie, z. przy-
prowadzenie pra-
wa do wykonania,
z skutecznieniem
rozkazow Rządu,
decyzji Jzbi i in-
nych sądow.*

Horodniczy nie sędzia, lecz powi-
nien nuyperwzey mieć staranie, żeby
wmięście zachowana była policya, dobre
obyczaje i porządek; *pointre* żeby przepi-
sana prawami dosłowność wmięście u-
trzymana i dochowana była. A wrzecz
niedochowania oney Horodniczy we-
dług *meritum* sprawy bez względu na żad-
ną otobę, każdemu przypomnieć może wy-
pełnienie tego, co jest przepisane prawem,
a wprzypdku nieposłuszeństwa caoty a
znać do sądowego subtelum dla sądzenia
winnego. *potrzebie* Horodniczy wmięście
prawo ma przywiesić do skutku rozkazy
Rządu, decyzje Jzbi i innych sądow.

255.

*Moralna instruk-
cya dla Horodni-
czego.*

Horodniczemu ależv odprawiać powin-
ność swoię z nieporuszoną wiernością i
gorliwością ku służbie IMPERATOR-
SKIEY MOSCI, z łagodnością i miłością
ku ludziom, z ośrozną powolnością bez o-
pieśszalności we wszystkich sprawach, i z nie-
prześlaną czułością, żeby usłowniony
porządek przez wszystkich i każdego wmię-
ście zachowany był doskonale.

256.

*O zachowaniu
przyściigi poddan-
skiej wierności ku
Osobie IMPERA*

Horodniczy sam i wszyscy wmięście
mieszający obowiazani przyściigi poddan-
stwie Włzechan. cnym Bogom do zachowania
nie-

nienaruszenie poddańskiej wierności ku Ołobie IMPERATORSKIEY MOŚCI, i jako bez utraty doczesnego i wiecznego (swojego) użyczeństwa przyśięgi swojej przesięgnąć niemoga, dla tego Horodniczemu porucza się i przepiśnię mieć staranie, żeby nikt na przeciw poddańskiej powinności i posłuszeństwu wnieść niczego nie przedsięwziął i nie uczynił; a jeżeli mimo spodziewania, gdzie okaże się przeciwnie temu przedsięwzięcie; tedy Horodniczy nie tylko o tym uwiadomić ma Gubernski Rząd i Pańskiego Namieśtnika; czyli Rządcę Namieśtnictwa, lecz i powinien do tego niedopuszczać i uśmierzyć podług wymiaru władzy sobie danej wzruszyciela powszechnego, szczególnego i własnego swojego pokoju i użyczeństwa. Wozym każdy wierny IMPERATORSKIEY MOŚCI poddany obowiązany jest podług wymiaru władzy i siły i możliwości swojej pomagać Horodniczemu.

257.

Cywilne komendy, które wnieście znajdują się przy różnych watach subtelniowych miejsc, czyli na powinnościach, są pod komendą Horodniczego, który w przydadku niebezpieczeństwa (zostawiający szylwachy, gdzie nieuchronnie potrzeba je zebrać i użyć może dla zachowania

TORSKIEY MOŚCI, i o niedopuszczeniu przedsięwzięcia przeciwnego oney.

O cywilney komendzie i użyciu oney.

wania polpólnego dobra od niebezpieczeństwa. Wczym Horodniczeniu przysiężny na porządne utrzymanie tey cywilney kommendy pilay mieć dozór.

258.

*O daniu kommen-
dy dla wzięcia pod
narzę.*

Dla brania pod wartę w sprawach kar-
czennych Horodniczy dawe kommendy; i
gdy co zbawiać nie przeciwnego prawu,
cdotyła winnych do sądu, dokład posług
praw należy. Nicoy zaś sąd nie załada, te-
dy zatrzymuje winnych pod strażą i dono-
si Najmiejstniczemu Kządowi.

259.

*O dozorze miar
i wag.*

Miar i wag wnieście ma Horodniczy
spólny z mieyskim magistrem dozor.

260.

*O weryfikacyi za-
różliwych chorob
i o leczeniu chorych*

Jeżeli (od czego Bóże uchoway) wnie-
ście pokazać się na ludziach zaraźliwe cho-
roby, jako to: gorączki z otypką, krwawe
dyzenterye i inne tym podobne doleg-
w ści; to otym Horodniczy zweryfikować
rozkaże bez odwłoki Doktorowi czyli Fel-
tzerowi przy dwóch świadkach. A ie-
żeli rzeczywiście takowe choroby zwery-
fikacyi okazać się: teoy dla zapobieżenia
zarazie Horodniczy oddzelić kaze zdro-
wych od chorych, tak, żeby ko-
munkacyi między zdrowymi nie mieć; chowanie
żółtych, i leczenie powierzyć się
lekarzom; tam zaś o chorobie ustran-
nia

nieodkładnie Namieślniczy Rząd, i Generał Gubernatora, czyli Rządcę Namieślnictwa z własnym Doktoriskim czyli Felizerskim opisanem iak choroby, tak i gdzie, komu i od czego ona przypadła.

261.

Jeżeli w mieście rzeczywiście (czego najwyższy niech raczy na wieczne czasy odwrócić od ludu swego) zaraza morowa okaże się: na ten czas Horodniczy postępować ma na fundamencie przepisu 1771 roku o ostrożnościach; a mianowicie, naprzód o przystawieniu warty do niebezpiecznych miejsc; *potwóre* o zakazaniu przejazdu wkroś przez zarażone miejsca, *potwóre* o trzymaniu ogniów; *potwóre* o użyciu ostrożności dla umniejszenia klęski, *potwóre* o doprowadzeniu do skutku, iak zachować siebie od zarazy.

O zarazie i o ostrożnościach od niej.

262.

Horodniczy w żadnym niebezpiecznym przypadku miasta nie rzuci, pod azardem utraty miejsca i czei.

Horodniczy w niebezpiecznym przypadku miasta nie wyjeżdża.

263.

Jeżeli w mieście okaże się zaraza bycia; otym Horodniczy zverifykować każe nieodkładnie na miejscu, rzucić miasto i iść bez zwłoki Namieślniczy Rząd i Generał-Gubernatora, czyli Rządcę Namieślnictwa, z własnym opisanem z czego, i wiele
by-

O ostrożnościach w czasie padnięcia bycia.

bydła padło. Zarażone bydło Horodniczy oddzielić rozkaze od zdrowego, a padłe rozkaze w dalekich od miastkami miejscach, nieczymując zgola skur i niedorykając się do onego rękami, zakopać w głębokie jamy, a do zakopywania użyte być mają długie żerdzi, a jamy zalypane ziemią.

264.

O przyprawieniu do posłuszeństwa nieposłusznych.

Jeżeli w mieście okaże się nieposłuszeństwo po całym zgromadzeniu: tedy Horodniczy uwiadomi Namiestniczy Rząd i General-Gubernatora, czyli Rz. docę Namiestnictwa, a tym czatem dołoży starania do posłusznych przywiesc do posłuszeństwa podług wymiaru danej sobie władzy.

265.

O przytomności magistratowej osoby w sprawach kucyckich.

Horodniczy, gdy co iemu wypelnic przypadnie podług tego powinnośc w sprawach do kupca czyli mie zezannia zciagających się, niech przyzwie o siebie stajomę miestyckiego magistratu, która przez magistrat ołobowic dla tego wyznaczona i zawsze obecna być powinna.

266.

Jak postąpić Horodniczemu w przypadku gwałtu w mieście.

Horodniczy każdemu ukrzywdzonemu powinien dac urzędowy zażalenie, i dla tego jeżeli w mieście pokaże się gwałt: Horodniczy rozkaze o tym zaraz na miastku wyprawiać ukwazycia bez długiego postępowania.

smiennego procesu, lecz jedynie na jaw o-
kazać, jeżeli tak nie taki przypadek, czyli
nie, i świadków rozpytywać kare, a jeżeli
u niego o odcierało, i tak sama rzecz wca-
łości znajdzie się, zaraz wrócić rozkaże, i
uwiadomi tym sąd, i odeśle do onego tych,
którzy przezń winnemi będą znalezeni,
gdzie powódzcy imię lub ukrzywdzo-
ncy skargę zanoné należy posług prawa.

267.

Jeżeli w mieście okaże się kupa hulańców
czyli zbierow: tedy Horodniczy nietracąc
czasu, doń ży uńskiego starania hulańców
złapać, wezwać każdy dom w mieście obo-
wiazany jest podać rękę wspomagającą; a
jeżeli z inkwizycji okaże się że gdzie
w domu hulańcy, czyli zbierowie byli: a o-
nych niechwytano przez niechwilność: tedy
takowe domy podpadają winie i Horodni-
czy przełoży sądowi, który powinien
winę i na niebacznych o powzięcie bes-
pieczeństwo i ekzekwować z takowych
domów i owych ludzi, którzy domem rzą-
dzą, po ruszu od szerego człeka, iż upuścili,
mogąc onego złapać.

*O zniechceniu ka-
py hulańców, czyli
zbierow.*

268.

Horodniczy sam przez się ni na kogo
nie ma winy, czyli kary, lecz to uczy-
nić ma sąd wedle praw

*Horodniczy samo
władnie nie karze
nikogo.*

269.

*O dozorce koło
poprawy i ochędo-
stwa mostów, prze-
praw i ulic.*

Horodniczy dozor mieć powinien wmie-
ście nad mostami, przeprawami i ulicami,
żeby te wtrak dobrym stanie były, aby na-
nych za stanowienia się i niebelp eczeństwa
nikomu nie przypało. A jeżeli gdzie po-
psu ą się, poprawować rozkaże tym, do ko-
go przy: ależy, bez zwłoki czalu, i do tego
przymusić może. Horodniczy doziera i te-
go, żeby ulic i drog nikt nieprzekopywał,
niezagradzał i nieprzekładał z jednego
mieysca na d ugie, i żeby wszędzie po
ul czach i mostach było ochędostwo, i zde-
chcie by dło czyli padło, od czego zarazli-
we powietrze pochodzi, nigdzie wmieście
nie walało się.

270.

*O przejściu woj-
skowych komend
przez miasto.*

Jeżeli trafi się woyskom IMPERATOR-
SKIEY MOSCI, Połkowi czyli kome-
ndzie przechodzić przez miasta wten czas,
kiedy potrzeba, Horodniczy rozkaże rozpi-
sać kwatery, uważając, żeby obywatelom ie-
dnym bardziej, niż drugim uciążliwości
nie było i bez ofiarniey potrzeby (chyba-
by dla wielosci woyskowych ludzi i że nie
mają wygodnego dla siebie umieszczenia)
zapisać i sława nie inaczej jak pod dwóch
 żołnierzy na każdą obywatelską stancyą; a
jeżeli mieszkania mało a komenda liczna:
na ten czas rozstawi podług uznanej mo-
żności po wiele na stancyą przydzie, i o-
tym

tym Horodniczy, zwympnieniem półkow i komend i tak onym kwatery rozpiane, ma posłać raport do Namiestniczego Rządu i General - Gubernatora czyli Rządcę Namiestnictwa. Toż samo uczyni i po wymazowaniu Regimentu czyli komendy z miasta. Przez cały zaś czas konfyllencyi półku czyli woyskowej komandy w mieście ma mieć dozor, żeby zobuſtron krzywd i ucisku nikomu niebyło. A ieżeli gdzie okazać się krzywdy czyli ucieniżenia: tedy Horodniczy weyrzawizy, dla obywatelów, ieżeli kto z nich ukrzywdzony jest, domagać się ma satysfakcyi tak, iak i z samych obywatelów satysfakcyą uczynić rozazę ieżeli on kogo ukrzywdził. A ieżeli Horodniczy od woyskowego komendanta satysfakcyi za krzywdy, czyli uciski dla obywatelów nieotrzyma, tedy ma o tym uwadomić Namiestniczy Rząd, i General - Gubernatora, czyli Rządcę Namiestnictwa, prosząc o zaſępitwo dla satysfakcyi i nagrody, iak za pokrzywdzenie w swóley powinności i władzy, tak i obywatelów.

271.

Ieżeli na miewskich wygonach trzeba będzie odprowadzić dla woyskowych komend koni wletnie porę, na fundamencie pżakatu, pżazę: tedy Horodniczy onę odprowadzić rozkaże, i dozierać ma przytyn,

Nz

ieby

O paſzy dla woyskowych komend.

żeby nikomu krzywdy niebyło, i żeby zasiane zboże i inne łupiny i ogrody i drawiny i wyłuszone niebyły. A jeżeli o to sprządziania iakowe krzywdy okażą się: tedy pociągni Horodniczy, jak o tym przewidziano w paragrafie dwuchstym siedmim.

272.

Półkom na Półkowne narzędzia drzewa niezaprowadzać, ponieważ im nato pieniądze z kasy wydawane bywają; a na gotowanie krupniku w obozie dać zpoważu &c.

Półkom stojącym wmieście, czyli przechodzącym, drzewa żmiejnych uroczyszczew, narzobienie półkowych narzędzi, i na inne potrzeby Horodniczy sam przez się odprowadzać nie rozkaże; albow em podług instrukcyi Półkowniczey rozkazano półkom obchodzić się kupłą. Na gotowanie zaś krupniku i pieczenie chleba wczasie obozu za rozkazem Namieślniczego Rządu Horodniczy odprowadzić każe poważ wychle drzewo i podiadowe.

273.

O ostróżności od pożaru.

Horodniczy władzę ma rozkazać raz na zawsze nayspilniejszy dozór każdemu gospodarzowi, żeby i aysłowniejsza władza o ostróżność zachowana była w domach od ognia i pożarów. A jeżeli (od czego może uchoway) uczyni się w mieście pożar: tedy Horodniczy powinien sam na miejscu czynić, iakowe tylko może, rozporządzenie ku przytłumieniu i zagaśzeniu pożaru, i obywatelom rozkaże przykładać do tego starania.

274.

Horodniczy Towarz. powinien zachęcać obywateli nie tylko do wszelkiego gatunku pozwoloney pracowitości, rękodzieln. i przemysł. w: lecz i w powł. techn. ści wszelkich ludzi w miejsce potrzebujących do dobrej obyczajności, ludzkości i porządnego życia.

O zachęceniu do pracowitości, rękodzieln. dobrej obyczajności &c.

275.

Horodniczy o wyżywieniu żebraków i ubogich w mieście pieczęć mieć powinien, i starać się, żeby każda parafia swoich żebraków ubogich i dla słabości ciała niesposobnych do pracy, żywiła, i onym żadną miarą nie dopuszczała do takowej ostateczności, żeby od głodu i chłodu przymuszani byli po świecie włóczyć się, i haniebny o a występny sposóbem dokuczać, ludziom pod oknami, czyli na ulicach i mostach prożeniem i asfmużny. A jeżeli pod pozorem żebraków, napłynie zdruzgich naley do miasta próżno włóczących się ludzi: tedy takowych połapawszy, wysyłać precz z miasta. A jeżeli zbiegowie i ludzie bez państwa będą, to odebrać ich, do sądu przetrzeć, a póki nie będą odebrani (jeżeli robić mogą) kazać im robić ulice i mosty, miasto na emnych obywateli, zaco obywatele dadzą im dzienny potrzebny pokarm.

O wyżywieniu żebraków i ubogich, i o łapaniu pod pretextem żebraków próżnowłóczących się leniwców.

Dozor i staranie nad skarbową budowlą wmieście porucza się Horodniczemu.

276.

Horodniczemu porucza się dozor i staranie wmieście nad skarbowemi budowlami. Względem reparacyi zaś i starania referencyą on czyni wczesnie do skarbowey Jęby tey Gubernii, przytyskając dokładny i regularny komput, bardzo dozierając wszędzie, żeby skarbową strata nigdzie nie zdarzyła się próżnie.

ROZDZIAŁ XX.

O miastach.

277.

W miastach starostowie i usiny sąd zostawiają się i wybierani będą co rok kałkułami.

Starostowie i usiny sąd w miastach zostawiają na dawnym usian wieniu, i wybierają mają starostów i tędziów usinego sądu mieszczanie i kupcy napoczątku każdego roku kał ulami.

278.

Ratusze mają być po miasteczkach.

Ratusze mają być tylko po miasteczkach i obierać w onych ludzi co lat trzy kałkułami. W małych zaś miasteczkach, gdzie jest mniej p. ćeruset dusz, pozwala się wybierać po jednym Burmistrzu i po dwóch Radcach; a w większych miasteczkach obierać liczbę Burmistrzów i Radcach, iak w miastach.

279.

O mieyskich magistratach i po wie-

W miastach zostawione będą mieyskie ma-

magistraty; w onych zasiadać mają dwaj Burmistrzowie, i czterech Radców, z których trzem to jest: jednemu Burmistrzowi, i dwóm Radcom, pozwala się z kolei wyężdżać.

Te osób w onych ma zasiadać.

280.

Burmistrzowi Radców wybierają kupcy miejsce i mieszczanie co lat trzy kalkulami.

Jak obierać Burmistrzów i Radców

281.

Nakońcu Służby starostów, sędziów uстного sądu, Radców, i Burmistrzów (ieżeli przez sprawiedliwość i dobre a porządne postęпки tego zaśluzyli) dać starostom i sędziom uстного sądu mieyskich spraw, a Radcom i Burmistrzom od państwa pochwalne piśmo. A gdy piśmo otrzymają; wten czas mają oni mieć w mieyskim zgromadzeniu po bywłych w magistracie osobach pierwsze miejsce; Burmistrzom zaś dystrykcyę czynić przez nazywanie znakomitymi, i na drugie niższe Służby ich nieobierać.

Nakońcu Służby wydać pochwalne piśmo i gdzie mieć miejsce &c.

282.

Przy końcu Służby starostów i sędziów uстного sądu, Radców, i Burmistrzów pozwala się mieyskiemu zgromadzeniu imiona ich pod kalkulę poddawać zdrużeni razem; lecz zakazuje się, tego, który pochwalne piśmo ma, zniżać urzędem, to jest: z Burmistrzów w Radców, z Radców w le-

Poniżać urzędem zakazuje się, a zostawić przy onym i podwyższyć zniższych w wyższe pozwala się.

w sędziow usłnego sądu zamienić; przy-
toy zaś powoławszy kogo z sądu, albo g-
rzącem, powołując od woli usłnego
zgromadzenia zawisa.

223.

*Mieyski magi-
strat czyli ratuje
nie inaczej wno-
dzą w rozbiernie
sprawy, iak za za-
łobą, czółą bi-
ciem, komunika-
cją, czyli za roz-
kazem.*

Mieyski Magistrat czyli Ratufze, same
przez nie niewchodzą w zadne rozbiernie
głównego czyli cywilnego sądu, lecz pray-
niepią do sprawy albo za żalobą albo za bi-
ciem czółą i z regularnych otob, lub Ad-
wokatow, albo za komunikacją z drugie-
go sądu, czyli Honorowem tego; albo z roz-
kazem tej Guberni. Na mianowczo go Rząd-
du, lub Jzb, czyli Gubernskiego Magistratu.

224.

*Sprawy które
ściągać się mogą do
mieyskiego magi-
stratu alboratują
wespół i do po-
wiatowego sądu,
czyli do niższej
rozprawy, decydu-
ją się spólnie zte-
miz sędziami.*

A sprawy takowego gatunku, które ścią-
gać się mogą powołane, tak do usłnego
go magistratu czyli ratu za, tak i do powia-
towego sądu czyli do wyższej rozprawy,
powinny być rozbiernane i decydowane,
zaedno ztemiz sędziami.

225.

*Jak sprawę z
mieyskiego magi-
stratu czyli ratu
do gubernskiego ma-
gi-*

Ależ-li kto niekontent z decyzji mieyskie-
go magistratu albo ratu za, ten w czasie ty-
godnia niekontentowanie swoje może
znaymi temu sądowi sam, albo przez Ad-
woka-

[illegible]

205.

Apollonysa Łazany z miejscowego magistratu, ogłosił, że, z powodu tego magistratu zakazuje się, jeżeli proceder idzie o sprawy, które należą do niego, ażeby dwudziestu pięciu rubli.

287.

Jeżeli terminu a p. "lacyi lito uchvbi,
pieniędzy nie wzięnie do amerykańskiego nag-
stra.

Zakazuje się ap-
pellacya z mieyskie
go magistratu, czy-
li ratusza, do gu-
berskiego magistra-
tu w sprawie ni-
ższej dwadzieściu
pięciu rubli.

*Jak traci się pra
wo apellowania*

zmieyskiego magistratu, czyli ratusza do guberskiego magistratu.

Jak sprawa zmieyskiego magistratu, czyli ratusza, odsyłana bywa do guberskiego
Etc.

O appellacji spraw ubogich bez zapłaty dwudziestu pięciu rubliow do guberskiego magistratu.

O kupli domu, czyli ziemi w mieście.

stratu, czyli ratusza, i nie opłaca się miejsce przyłogi (takotym w paragrafie 285. napisano) ten traci prawo do appellowania.

288.

Kiedy zaś i terno zachowamy, jeżeli gdzie wnieść, i podpis niewłaściciela magistratu, czyli ratusza oddany; w ten czas mieyski magistrat, czyli ratusz uwiadomienia o tym guberski magistrat i sprawę do guberskiego magistratu odysłać się. A jeżeli przez guberski magistrat usprawiedliwiony będzie appellujący; lub też guberski magistrat mało co odmieni w decyzji mieyskiego magistratu, czyli ratusza: w ten czas pieniądze z tego aktu wracają się appellującemu; czym guberski magistrat przyłącza decyzję decyzji wspomnieć nieomieszka.

289.

A jeżeli kto jest ubogi i pod przyłogą sam, albo przez upoważnionego świadka podpisem, że przez ubóstwo swoje niema dwudziestu pięciu rubliow dla wniesienia do mieyskiego magistratu, czyli ratusza: w ten czas sprawa jego bez pieniędzy przeniesiona będzie do guberskiego magistratu.

290.

Kto wmieście kupi dom, czyli inne zabudowanie, czyli ziemie; ten o kupni nich oznajmi mieyskiemu magistratowi, czyli ratuszowi; a mieyski magistrat, czyli ratusz

do sądowych drzwi przybicie kartę, że dam, czyli inną białawę, czyli gruntu takowy, kupony przez takiego, i za taką cenę, i otym konunkacyą uczyni da gubernie-go magistratu, a żeby ten też sam no wykonał. A jeżeli w dwóch leciech niech nie sta- nie z protestacyą; tedy wpryncyż czas wiz- li spor przecina się, i kupca dla kupującego utwierdza się.

291.

Mieyskiego magistratu czyli ratusza, o- soby, ponieważ są zawsze sami w mieście, mogą zasiadać bez przerywania; okrom dni w Tabelli wyznaczonych.

O zasiadaniu.

292.

Mieyskiemu magistratowi, czyli ratuszo- wi przepiśne się kończyć wiedzieć kaden- cyi nakazane drugiemu sądowi sprawy, dla ktorey kto zostaje pod strażą. A jeżeli na mieyskim magistracie czyli ratuszu załoga zanie- siona oğdzie, że sprawa takowa zostawiona przez trzy kadencye bez decyzji: tedy (1) łony sądowe mieyskiego magistratu, czyli ratusza, zostawione oğdz roczney pen- tyi tu pożytkowi cierpiącego, albo jego nastę- pców, albo mieyskich szkół.

O prętszym koń- czeniu spraw, dla ktorych kto zostaje pod strażą.

ROZDZIAŁ XXI.

O mie.skim sereckim sędzie i jego po- winnościach.

Fundusie mieyski sierocki sąd.

293.

Przy każdym mieyskim prokuratorskim fundusie mieyskim sierockim sądzie, dla miłośników i miłośniczek wdow, i małeczeńskich sierot.

294.

O zasiadających

W mieyskim sierockim sądzie prezydent mieyski Zwierzchnik, i zastępcą dwaj ławnicy mieyskiego magistratu, i mieyski starosta.

295.

O wyborze mieyskiego Zwierzchnika.

Mieyski Zwierzchnik wybierany bywa przez zebranie mieyskie, co lat trzy, kółkami.

296.

Każdego miaśta Zwierzchnik uwiadania mieyski sierocki sąd o wdowach i sierotach.

Każdego roku Zwierzchnik powinien uwiadomić mieyski sierocki sąd o wdowach i sierotach, małeczeńskich i ich majątku, które mają prawo do pomocy, oraz o ich majątku, które zostały po mężach, czyli po rozprawach, i bez opóźnienia znajdując się, przyłączać go do tego świadectwo.

297.

Mieyskiemu sierockiemu sądowi porucza się haranie o wdowach i sierotach, i o majątku i sprawach ich.

Mieyskiemu sierockiemu sądowi porucza się piecza, nie tylko o pozostałych w tym mieście o wszelkiego nazwiska osiadłych małeczeńskich sierotach i ich majątku; lecz i o wdowach i ich sprawach.

298.

Mieyski sierocki sąd sam przed się nie-
wchodzi w sprawy wdow, albo sierot, lecz
przytępuje do proce, emu to karny odwoy,
czyli za uwagą o nie mieyskiego Zwiert-
chu, czyli o sędziach kiewnych, czyli
spowinowaconych, małoltnego, czyli za
świadcstwem postronnych dwóch świad-
ków i Plebana, (który ma dońść miey-
skiemu sierockiemu sądu, gdy wiego na-
rahi wdow, czyli małoltni bez opatrze-
nia i staia się) czyli też za rozkazem tey
gub. r. n. namiestnicze o Rzadu; lub Jzb,
lub gubernskiego mag. stratu; czyli za kom-
unikacyą drugiego sądu.

299.

Tak tylko o małoltnie sierocie dojdzie
do władomości mieyskiego sierockiego sądu:
tak zarzą mieyski sierocki sąd nayprzod do-
wodzi się o majątku małoltniego, nieże-
li małoltni ma majątek, a przez rodziców
nie są wyznaczeni opiekunowie; tedy po-
między mieyski sierocki sąd władzę ma obie-
rać opiekunów nad majątkiem i dla osoby
małoltniego; wstrzeć nad majątkiem ma-
łoltniego postanova (byłoby nie wcho-
dziło w rozpoznanie niżej opisaney pięć
wz. aczeń) małoltniego kiewnych, czyli
spowinowaconych, ludzi dobrego, ucz-
ciwego i porządnego postępowania. Po-
czwarte, za opiekunów dla osoby małol-
tnie-

*Mieyski sierocki sąd
nie wchodzi w
sprawy, iak
za uwagą o
czyli za skargą, czy
li za rozkazem czy
li za komunika-
cyą.*

*O władzy i powin-
ności mieyskiego
sierockiego sądu.*

niego, mneyłki tierocki sąd postanawia ra-
 koż z krewnych, czyli spowinowaconych,
 czyli też obcych ludzi, takowych, którzy
 cnotliwemi przymiotami, uczciwością i
 niepodeyrzanym życiem większą czynią
 nadzieję pieczy o małoletniego zdrowiu,
 w dobrych obyczajach edukacyi i dostatecz-
 nej sy sustentacyi, podług jego urodze-
 nia: i po których iż użyją oycowskiemu stara-
 nia około małoletniego, iż dziewczęcie nie
 onyż nie można: *popiąte*, mneyłki tierocki sąd
 po raz trzeciemu opiekuna albo opiekunów,
 przepiłuje im, żeby przy sekretarzu mney-
 ſkiego magistratu i dwóch poltro mych
 świadkach uczynili ze wżyszkich okoli-
 cznościami opisanie całej maceasy, którego
 opisanie jedna kopia podpisana przez
 opiekunów, sekretarza i świadków odeśle
 mneyłkiemu tierockiemu: *głow*: a druga
 kopia także podpisana, opiekunom pozostaje,
 mneyłki tierocki sąd daje opiekunom instruk-
 cya; co zaś wśob e zawierać mają te opie-
 kuńskie instrukcyje, oryginalne podług
 rozmaitości, i praw, przemyłow, i nakaz-
 ſy zollawuie się baczności mneyłkiego tie-
 rockiego sądu. Na wzor zaś dla czyli ge-
 neralna instrukcyja dla opiekunów mneyłki
 opisana: *pośródne* mneyłki tierocki sąd powi-
 nien znać, tak opiekunów rządzą matar-
 kiem tierockim, *pod me* mneyłki tierocki sąd
 co tak przysyłane od opiekunów rachunek

jak handlu, tak i profus, doctarów i rozchodów; tudzież fustetacy i edukacyi małecznego; *podziemięto* mieyski sierocki sąd rozstrząsa rachunki i rejestra opiekunów i pieczę ma, a żeby majątkiem małecznegoego porządnie rządzone było, żeby małektu brał przytłoczną edukacyą i fustetacyą wespół z temi ludami, których nieobędnie należy trzymać przy małoletnim, i żeby opieka we wszystkich częściach rozporządzona była tak, żeby rzeczywisty pożytek z tego następował dla osoby i majątku małecznego, a nie szkoda albo ruina; *podziemięto* wdowom zaś mieyski sierocki sąd pomaga tak, że na mieyscu ich staie się zastępcą w drugich subfelljach daje im Adwokatów darmo, i stara się przywrócić należący do nich majątek ruchomy i nieruchomy, iako to: dwory, kramy, fabryki i tym podobne. *poisdynasie* o podziale zaś wdow i sierot mieyski sierocki sąd (w każdym przypadku patrząc wygody i spokojności tak wdow, tak i sierot) referencyę czyni do guberskiego magistratu. A jeżeli wdowa tego żąda: tedy naznacza zastępcę ciociela (z takimże zastępcami, iako i o opiekunach napisano) z kupców, czyli mieszczan dla rady i obrony we wszystkich ich interesach; *podwunasie*; gdy opiekunowie dla koniecznych iakowych okoliczności dla opłacenia długów mieyskiemu sierockiemu sądowi.

by się nauczył nauk, czyli handlu, czyli rzemiosła, i dany był temu sposob do uformowania się w dobrego obywatela. Wdowom zaś, które nie mają żadnego majątku stara się wyjednać przytulenie i wyżywienie; czyli ochodzi przytłoczyć ichże kondycyi.

302.

Mieyski sierocki sąd donosi co rok gubernskiemu magistratowi, pod którego inrydykcyą stoi, krótko, lecz wszechogólnie o stanie majątku małoletniego i o opiekunskim rządzie.

303.

A jeżeli kto niekompetentnie zdecyzyi mieyskiego sierockiego sądu: temu pozwala się apelować od niego do gubernskiego magistratu, własnie. a tym samym m. d. n. o. i. e. i. e. o appellacyi z mieyskiego magistratu, albo raczej było przepisano.

304.

Ponieważ mieyski sierocki sąd, jest zawsze zytomy; może zanadto, ile kroć interes będzie.

305.

Naprzekład dnia, czyli generalna instrukcja dla opiekunów.

I.

Opiekunowi należy być łaskawym, łaskawym.

Mieyski sierocki sąd donosi co rok o wszelkiey opiece gubernskiego magistratu, pod którego zostaje inrydykcyą.

O appellacyi spraw z mieyskiego sierockiego sądu do gubernskiego magistratu.

O zasiadaniu mieyskiego sierockiego sądu.

Moralna instrukcja dla opiekunów.

podnoym, młodości ludzkiej pełnym, nieczłowiecznym, starannym i gorliwym o pożytek małoletniego.

2.

O obciążeniu subfancyi małoletniego.

Opiekun obeymuje ruchomy i nieruchomy majątek (jakoto domy, kramy, fabryki, czyli stada, obory i tym podobne) małoletniego podług opisu, w swój dozór i rząd.

3.

O strzeżeniu ruchomego majątku małoletniego.

A przyjęte przez opiekuna w swój dozór i rząd ruchomość prawa wieczyste, weksle, kontrakty, prawa zastawne i tym podobne, i wszelkie rzeczy opiekun chować powinien po sposobnych i bezpiecznych miejscach, a żeby od złego dozoru, czyli nie pilnowania uszkodzone, utraczone, czyli zniszczone być niemogły.

4.

O niezawodnych przychodach i rozchodach ksiązkach &c.

Przychodów i profitów z targowania czyli z handlu, czyli z majątku małoletniemu przynależącego opiekun powinien trzymać rzetelne i dokładne przychodowe, a na rozchody rozchodowe ksiązki corocznie, i stara się, żeby profit, czyli przychód zebrany i wniesiony był w swoim czasie; a rozchody czynione były bez zbytków.

5.

O osobie małoletniego, i jego su-

kon ma najpilniejszą pieczę, i wszelkim spo-

społobem stara się, żeby małoletni wycho-
wany był w bojaźni Bożej, w poznawaniu
tey wiary, w której się rozził, w prawościach
dobrych obyczajów, w oddaleniu od wšel-
kich złych przykładów ferce i postępków od
sane go dzieciństwa przewracających i plu-
jących; i dla tego (jeżeli małoletni nie po-
miesz zony jest w powizechnych dla mie-
flezan tów) należy przybrać do ma-
ł letniego i obędne tylko potrzebnych
chwał i... ludzi dobrych i postę-
pków... ; albo też małoletnie-
go samego powierzyć ludziom d brych oby-
czajów, i niepodcyzanych postępków ; a
żby mógł on być wychowanym wd brych
obyczajach i cnotach i wpięciu przyzwoi-
tego tegoż stanowi handlu, czyli rzemiosła.
Utrzymywanie zaś mało letniego rozporzą-
danie mają podług jego majątku bez zbyt-
kow i bez wymyślnych pelfczot , żeby
małoletni od samey młodości zachęconym
był do pomiarkowania i przez to przygo-
towanym został, w jakoweyk lwiek sytua-
cyi znaydowacby mu się zdarzyło, prowa-
dzić życie porządne , pracowite umiarko-
wane, i bardzo dalekie od rozrzutności i
wielkiego rodzaju niestorności i niefore-
mności które pręc niekredytu wzajemne-
go w handlu, targowaniu i rzemiosłach nie
wiecey niesprawuje; od niekredytu za- bywa
upadek handlu, przecz i rzemiosła z do-

wiar czyli kredyt jest skutkiem uczciwości i porządku chodzenia koło interesów, handlu, sprzedaży i rzemiosła.

6.

*O przyprowadze-
niu handlu do jak
najlepszey sytua-
cyi.*

Opiekunom należy utrzymywać i przy-
wodzić zyski, handle, i inne interesa i fa-
bryki małoletniego do takowego stanu, że-
by nie były opuszczone, czyli zruinowane,
lecz przeciwnie żeby były doprowadzone
do najlepszey i naybarzney kwitnącey sy-
tuacyi.

7.

*O posłuchaniu o-
piekunów, i o nale-
żytym opiekunskim
rządzie.*

A jeżeli u małoletniego znajdą się fa-
bryki, czyli nowe zaprowadzenia i przy-
onych ludzie i chłopci; tedy opiekunom
należy utrzymywać fabryki, ziwody i lu-
dzi małoletniego w takim stanie, żeby ma-
łoletni otrzymał z onych należące sobie
dochody, Pańskie podatki, bez remanentów
żeby wypłcone były wznaczony czas,
a chłopci i ludzie, i wszystko co do małolet-
nego przy należy, w dobrym i porządnym
stanie zachowane zostało.

8.

*O reharacyi bu-
dowli i wykonaniu
nałożonych na do-
my i na inne pow-
szecznych powin-
ności.*

Potrzebne zaś i pożyteczne budowle ma-
łoletniego, gdzie się znajdują, opiekunowie
dopuszczają do ruiny, czyli upadku; lecz postaraj-
ają się one według swej możności repara-
wać i ulepszać w sposóbnym czasie. A po
fabrykach i nowych zaprowadzeniach i
miej-

miejscich domach wszelakie i położone powszelkie powinnosci i reparacye drog i ulic bez zaniedbywania poprawiać rozkaże.

9.

Ponieważ wszelki majątek ruchomy i nieruchomy i ludzie małoletniego i sam on pod opieką stoją; tedy zawiadowcy starostowie i wyborni, gdzie oni są, prócz postanowio ego ludzioru na utrzymanie i na wikt psia i wszelkiego bydła bez wiadomości opiekuna, z własności małoletniego niepowinni używać sami przez się niczego, lecz chować wcałości to co przynależy do małoletniego gospodarza aż do opiekunskiego rozkazu. Jeżeli zaś którzy z ludzi małoletniego pokażą się być nieporządnie ni, czyli dziedzica rzeczy tracącemi, opiekun ma władzę oddalić ich, i ustanowić na miejscu oddalonego, drugiego, jeżeli tego potrzeba. Cieleśnych zaś kar ludzioru i chłopom opiekun sam przez się zadawać niema władzy, lecz za główne przestępstwa i prawom przeciwne winy, niech odeszle z ludzi, czyli chłopow, winnego, dokąd podług prawa należy; a zaś za małym we swymale opiekun w mieście odda ludzi do Horodniczego dla ukarania i powięgnięcia; a za miastem odda ich do sądu zawiadowcom, starostom i wybornym, którzy przy schadzce chłopow, czyli zebrań ludzioru, czyli fabrycznych dadzą im

Nieużywać dochodow małoletniego bez wiadomości opiekuna &c.

Szczególne instrukcyje opiekunowi przepisuje mieyski sierocki sąd.

10. Szczególna instrukcyja dla opiekunów względem rządzenia majątkiem małoletniego tu się nie przepisuje, ponieważ każdemu mieyskiemu sierockiemu sądowi podług okoliczności majątku małoletniego dogodny wtym przepis używać zallowane się.

11.

O przybytku zdobrego gospodarstwa.

Opiekunowi przysparzać przez dobrą ekonomią ku przytkowi i pomnożeniu majątku małoletniego, podług sposobności czasu i wedle uznania opiekunów, czyli ufundować na nowo pozwalając, czyli odmieniac na lepsze nie zakazuje się, byle tylko wykonane było bez ucieszczenia i bzdzi ichłopów przez zbyleczne podatki albo pańszczyznę.

12.

O odbieraniu długów od kredytorów.

Opiekunowie powinni obrócić myśl i na inne intere'sa małoletniego. Jeżeli tą zaflawy, czyli wekile, czyli dług: tedy opiekunowie odbierają owe pieniądze na terminie od kredytorów, a w przypadku nieopłacenia, o zaflawy czynią płać, gdzie podług prawa należy, i skargę zawołują, i dochód od podania płać z utrąta małoletniego. A o wekile nateminnie protestują się, i dług odbierają, pieniądze zaś małoletniego oddają na naprawem ustanowione, procenty na pewne wekile, czyli zaflawy. lub

też używają onych na handel, kupczenie lub temu podobne.

13.

A jeżeli zdarzy się, że majątek małoletniego obciążony jest długami, tedy opiekunowie starają się z przychodów i z pozostałości od rozchodów intraty niekwetycnować długi wypłacać, zaciągając we wszystkich dowar, czyli kredyt małoletniego, i majątek jego oswobodzi od wszelkiego długu; a jeżeli superaty z intrat, czyli resztynce niewystarczają do wypłacenia razem długów; tedy opiekunowie utrzymując kredyt starają się uczynić obrót takowy, żeby zwłaki niecierpiące długi najpierw wypłacone były; a na drugie pozostawał się im frysz. Włamych zaś najpożebniejszych, czyli wąpliwych przypadkach referują się do mieyskiego sierockiego sądu, i dostawiają od onego instrukcyi.

O płaceniu długów małoletniago.

14.

A jeżeli są u małoletniego interesa po sądowych subelliach: tedy za onemi opiekunowi obstawać rekomenduje się, i nakazuje się we wszystkich przypadkach przed się brać te sposoby, które małoletniemu iak najspokojnieyszą possefsyą uczynić mogą.

Opiekun zastępuje interesa małoletniego.

15.

Opiekunowie małoletniego obywatela podległemu są mieyskiemu sierockiemu sądowi,

Opiekunowie małoletniego obywatela są pod in-

rysdykeją mieyskiego sierockiego sądu.

O opiekunskim rachunku.

Co opiekunom za pracę naznacza się

Funduje się guberski magistrat.

O zasiadających w guberskim magistracie.

O wyborze zasiadających w guberskim magistracie

dowi, i od onego otrzymują instrukcyą.

16.

Po zakończeniu opieki, to jest po doświeceniu małoletniego, opiekunowie rachunek swóy oddają mieyskiemu sierockiemu sądowi, do którego okrom tego wprzeczagu opieki posyłaą co rok rachunek, tak oprzybyśzu, tak i o rozchodzie, i o inkensacyi i edukacyi małoletniego.

17.

Za pracę opiekunom (wielebykolwiek ich było) pozwala się na wżytkich razach wziąć pięć procentow z imtriat małoletniego, co rok.

ROZDZIAŁ XXII.

O guberskim magistracie i o jego powinności.

306.

W każddey gubernii funduje się guberski magistrat; a jeżeli obizernosc Namiestnictwa tego wyetaga: tedy pozwala się ustanowić w Namiestnictwie więcey, niż jeden, guberski magistrat.

307.

W guberskim magistracie zasiada pierwszy i wtóry Prezydent, i szesem kolegów.

308.

Sześciu kolegów guberskiego magistratu wybierac się ma co lat trzy każkolini,

zku-

z kupców i mieszczan gubernskiego miasta.

309.

Gubernski magistrat dzieli się na dwa departamenta.

310.

Pierwszemu departamentowi gubernskiego magistratu zleca się sąd głównych spraw.

311.

Wtóremu departamentowi gubernskiego magistratu zleca się sąd cywilnych spraw.

312.

W pierwszym departamencie gubernskiego magistratu, zasiada pierwszy Prezydent i trzech kolegów; w wtórym zaś departamencie zasiada wtóry Prezydent i trzech kolegów.

313.

Jeżeli nie zdarzą się główne sprawy, tedy obadwa departamenta dzielą pracę w odprawowaniu cywilnego sądu sprawiedliwości.

314.

Do Gubernskiego magistratu przynależą mieyskie magistraty, sierockie sądy i ratusze tej gubernii.

315.

Do gubernskiego magistratu zaniezione bywają wszystkie sprawy, w których rzecz

O rozdzieleniu gubernskiego magistratu na dwa departamenta.

Pierwszy departament ma główne sprawy.

Wtóry departament ma sąd cywilny.

W gubernskim magistracie w każdym departamencie zasiada jeden Prezydent i trzech kolegów.

Jeżeli nie ma głównych spraw, tedy obadwa departamenta dzielą pracę między siebie.

Pod gubernskiego magistratu iurydykcyą stoją mieyskie magistraty, sierockie sądy i ratusze.

Jakie sprawy prosio wciągane by-

waią do guberskiego magistratu.

ieści o przywileje z strony posesysyi, czyli innych pretenzysyi do całego miasta, czyli do prawa Adwokatow referujących się. Te sprawy i przenosy, czyli appellacye z miejskich magistratow, sierockich sądow i ratuszow, prosto do guberskiego magistratu przy należą.

316.

*Jak sprawę ap-
pellować z guber-
skiego magistratu
do Izby.*

Jeżeli kto niekontent z decyzysyi guberskiego magistratu; ten wozasie niedzieli nieukontentowanie swoje niech oznaymi temu sądowi, i na ten czas zażobę swoję dla rewizysyi wyprowadzić może do Izby, pod którey iurydykcyą ta sprawa należy. Lecz wprzód niech wniesie sto rublow. Te pieniądze w guberskim magistracie wiernie schowane będą, aż do decyzysyi Izby. Nad to appellujący niech się opiszę miasto przysięgi, że on prawdziwie mniema, że sprawiedliwą ma sprawę, czyli Adwokat jego toż samo uczyni. A jeżeli Izba po przetrząśnieniu sprawy jego obwinigo, na ten czas wniesione pieniądze zostaną się w guberskim magistracie, i oddane będą na procent, który użyty będzie podług postanowienia i zezwolenia guberskiego magistratu po zakończeniu każdego roku. Adwokatowie skarbowych i głównych spraw od wniesienia sta rubli uwolnieni są, ponieważ ich powinność jest dla powszechności, tylko miasto przysięgi opisać się oni są powinni.

317.

Appellacya sprawy z gubernskiego magistratu do Jzby zakazuje się: jeżeli proceder idzie o intereś, którego właściwa cena niższa jest sta rubli.

318.

Jeżeli terminu appellacyi kto uchybi, pieniędzy nie wniele, i nie opitze się miasto przylegi, iako otym w 316. paragrafie przepisano, ten traci prawo do appellowania.

319.

A jeżeli i termin zachowany, i pieniądze wniesione i opis do gubernskiego magistratu oddany: tedy gubernski magistrat uwiadomia otym Jzbę, i sprawa do Jzby dla roztrząśnienia wnosić. A jeżeli Jzba usprawiedliwi appellującego czyli Jzba mało co odmieni w decyzji gubernskiego magistratu: w ten czas pieniądze z tego sądu wrócić appellującemu; oczym Jzba przy każdej decyzji wspomnieć niezamiedba.

320.

A jeżeli kto ubogi, i pod przysięgą sam, albo przez swojego upelnomocnionego stwierdzi podjęciu, że przez ubóstwo swoje nie ma sta rubli dla ubłokowania w gubernskim magistracie, na ten czas sprawa jego bez pieniędzy dla roztrząśnienia niech będzie przeniesiona do Jzby.

Cz

Zakazuje się appellacya z gubernskiego magistratu do Jzby, w sprawie mniejszej sta rublow.

Jak traci się prawo appellacyi z gubernskiego magistratu do Jzby.

Jak sprawa z gubernskiego magistratu odsyłana bywa do Jzby.

O appellacyi spraw ludzi ubogich bez zapłaty sta rublow dla rewizyi do Jzby.

321.

*O założeniu wi-
ny na piniaczow i
rozpoczynających
próżne procedera.*

321..

A jeżeli gubernski magistrat znajdzie, że skarżący się najmniey szary szubienicy nie-
miał rozpoczynać sprawy w mieyskim ma-
gistracie, czyli ratuszu, i że zaczął sprawę
bez wszelkiej przyczyny lub pozoru pra-
wiedliwego fundamentu, czyli z samego
tylko piniactwa: na ten czas za próżne za-
częcie sporu i procederu, gubernski magi-
strat włoży na niego winę 25. rublow, któ-
re oddane będą na utrzymanie szkół, w tym
mieście, gdzie czołem był próżnie.

322.

*Główne sprawy
przenoszone bywa-
ją z gubernskiego ma-
gistratu dla roz-
trząśnienia do sz-
by głównego sądu.*

Główne sprawy po zakończoney sen-
tencyi, nieprzywodząc onych do skutku
niech będą odesłane z gubernskiego magi-
stratu dla roztrząśnienia do szaby główne-
go sądu.

323.

*Osoby gubernskie-
go magistratu in-
formację czynią
sami z losu.*

Gdy gubernskiemu magistratowi wproce-
derach od powodowej strony, i od obżało-
waney, wszystkie dowody sprawiedliwości
ich dokumentow, czyli ušne wykłady
na piśmie przelożone, podane będą do wła-
šney decyzji gubernskiego magistratu (toż sa-
moi w głównych sprawach) w ten czas, nie-
wymuiąc Prezydenta, zasiadający w tym
departamencie, w którym sprawa agituje się,
los rzucają między sobą, komu z nich do-
stanie się w tej sprawie informację czynić

ze-

zebraniu. Przy informacyi tej nie bytoby niedo-
wcy, i a którą radł los, d uday kolegowie
pilnie patrzają, żeby w sprawie nie było o-
pużczono i informacya uczyniona była z
dokładnością, szczerze i zgodnie z prawdą.
Jeżeli sprawa zaapelowana z miewstich
magistratow, czyli ratuszow, tedy origi-
nalny dekret i rozkaz tych sądow powinny
być przeczytane, żeby uyrzeć można by-
ło dokładność informacyi we wszelkich o-
kolicznościach.

324.

Po zakończeniu informacyi, gdy sędzio-
wie doskonale poięli iak istotę, tak i wła-
sności przed nich położone sprawy, po
dostateczney uwadze i dojrzałym wybad-
niu ię okoliczności bez odkładu przystępu-
ją do decyzyi i zaczynają sentencyę.

*Po skonczeniu
informacyi przystę-
pują do sentencyi.*

325.

Najmłodsza osoba sądowa przepowie
nawprzód istotę sprawy, potym dowody, i
na koniec położy konkluzję fundującą się
na ustanowionym prawie; a zatym inni kol-
legowie podług starzeństwa, młodszy naj-
przód toż same czynią, a większość głosow
sprawę decyduje.

*Porządek iak
dawać sentencyę.*

326.

Ponieważ wszelka decyzya sprawy nie
inaczej powinna być ferowana, iak dokła-
dnie na fundamencie prawodawstwa i po-
dług

*Jak postąpić
w przypadku roz-
działu głosow sę-
dziowskich.*

Śług sądów prawa, a zatem w decyzjach rozdwojenia byćby nie powinno; jeżeli gdzie jednak przy decyzji mimo spodziewania rozdwojenie głosów sędziowskich w cywilnych sprawach pokaże się, tedy się postanawia *naprzód*, że w większość głosów i prawę decyduje, *potóm*: a jeżeli głosy rozdzielone będą na równe części; na ten czas głos Prezydenta dać przewagę; *potrzenie* rozdwojenie głosów niech będzie w prowadzone w ośrodku protokół, który nie inaczej obawiony będzie, jak w ten czas, kiedy i prawą będzie wolana dla rozstrząśnienia w Jazie.

O trzech kadencjach zasiadania w każdym roku.

327.

Guberski magistrat zasiada co rok trzy razy, wyjąwszy nieczyste, i w tabeli wyrażone on. Pierwsza kadencja zasiadania niech będzie od 8. Stycznia do wielkiego tygodnia: druga od nazajutrz po świętej Trojcy do 27. Czerwca: trzecia kadencja od wtorego Października do 18. Grudnia.

328.

Guberski magistrat zaczyna kadencję zasiadania od przeczytania rejestru spraw.

Przy reasumcyi każdej kadencyi zasiadania guberski magistrat najpierw przeczyta rejestr spraw do jego decyzji przypadających.

329.

Porządek decydowania spraw.

Do sądzienia zaś przed się wezmą w cywilnym departamencie po skarbowych i po-

pow szechnych sprawach, sprawy następu-
jącym porządkiem: *naprzód* sprawy dłu-
żników dla ubezpieczenia kredytorów, *po-
wtóre* sprawy kontraktowe i handlowne,
potrzebie sprawy o majątek, *poczwarte* spra-
wy i procesa ludzi mieszkających od gu-
berskiego magistratu w dalekiej odległości,
popięte potem inne spory podług uważenia
i edzi w *poszósie* nakoniec obszerne sprawy;
i jeżeli można tedy guberski magistrat przed
rozciechaniem się swoim z sądowego miey-
sca zakończy przez decyzją rejestr tak, że-
by ani jednej sprawy niepozostało.

330.

Naybardziej zaś guberskiemu magistra-
towi przepisać się kończyć na jednej ka-
dencyi sprawy, dla których kto utrzymany
jest pod strażą; i jeżeli na guberski magi-
strat żałoba będzie wyniesiona, że takową
sprawę zostawił przez trzy kadencye bez
decyzyi, tedy osoby sądowe guberskiego
magistratu upośledzonemi będą w roczney
pensyi ku pożyczkowi cierpiącego albo ie-
go następcow, czyli szkoł.

*O prętszey decy-
zyi sprawy dla któ-
rey kto zatrzyma-
ny jest pod strażą.*

331.

Jeżeli potrzeba tego wymaga, czyli za
rekwizycją Gubernatora: tedy guberski
magistrat i w inne roku czaśy zasiadać będzie

*O extraordyna-
rynym zasiadaniu
guberskiego magi-
stratu.*

332.

Gdy guberski magistrat nie jest zebrany,

Wczasie rozcy-

na

Jscia się guberskiego magistratu, zostaje po dwie osoby, w każdym departamencie.

na ten czas zasiadają co miesiąc po dwie osoby sądowe w każdym departamencie i nie mogą ani decydować sprawy, ani publicznie żadnych czynić; lecz tylko rezolucye doczasne, a nie decydujące w sprawach bieg swój mających dawać mogą.

333.

Gdy wszystkie sprawy przez kadencyą zasiadania nie są zakończone, jak one kończyć.

A jeżeli zdarzy się, że przez kadencyą zasiadania wszystkie sprawy nie są zakończone: na ten czas Prezydentowie powinni kontynuować zasiadania z dwoma kolegami z każdego departamentu dla zakończenia spraw pozostałych.

334.

O Instygatorze i Adwokatach.

Przy guberskim magistracie znajdują się Instygator, Adwokat karbowych spraw, Adwokat głównych spraw.

ROZDZIAŁ XXIII.

O sądzie nazwanym Niższa Rozprawa i jego powinności.

335.

Funduje się Niższa Rozprawa

W tych miastach i Prowincyach, gdzie mieszkają jednodworcy, czyli którzy przed tym służyli w różnych służbach, czyli czarno-łodzi rolnicy, czyli Pańscy chłopci, czyli Państwa chłopci do jakichkolwiek miastec, czyli fabryk zapisani: tedy dla takowych jak w 71. paragrafie napisano pozwala się w gubernii usadować podług uważenia Generał-

Gu-

Gubernatora, względ mając na pożytek i potrzeby i przedsię stawiając obżerność Namiestnictwa i okoliczności rozmaitych powiatów, od dziełeciu do trzydziestu tysięcy dusz po jednym sądzie pod imieniem *Niższej Rozprawy*. Furmani zaś ekonomiczni i dworscy chłopci i inni docześnie podkoronnym rządem stojący, niech będą pod iustydycją i sądem i rozprawą, na takimże ustanowieniu, *Niższej Rozprawy*.

336.

W niższej Rozprawie zasiada sędzia rozprawy i ośm obywateli z których dwaj przysiężają dla zasiadania w niższym ziemskim sądzie, a dwaj dla zasiadania w sumienym sądzie, w sprawach do ich osad sągających się; ustawiają się zaś oni co lat trzy, jak o tym przepisano w paragrafie 75.

O zasiadających w Niższej Rozprawie.

337.

Powinność *Niższej Rozprawy* jest sprawować dla tych osad ludzi, dla których ten sąd ustanowiony jest, sprawiedliwość iak głównych, tak i cywilnych sprawach.

O powinności Niższej Rozprawy.

338.

Niższa Rozprawa sama z siebie niewchodzi w żadne sprawozdanie; lecz bierze przed siebie sprawy, albo za żałobą, albo za pozwem szczególnych osób, czyli Adwokatów; czyli z komunikacją drugiego sądu; czyli za rozkazaniem tej gubernii Na-

Niższa Rozprawa nie inaczej wchodzi w rozszkolenie spraw, iak za żałobą za pozwem, komunikacją, czyli za rozkazaniem.

R

mie-

miejsniczego Sądu, czyli Jaby, czyli wyższej Rozprawy.

339.

Niższa Rozprawa powinna wespół z komornikiem oglądać sporne miedze i granice.

Ponieważ Niższa Rozprawa ma rozstrząsać oraz włożyć o ziemie spory, tedy powinien ten sąd (jeżeli tego potrzeba wyciąga) wespół z przyległym komornikiem oglądać na miejscu spory o miedzę i granicę; oznajmując iak sronie powodowej, tak i obżałowanej termin takowego oglądania sześcią niedzielami pierwej.

340.

Sprawy, które mogą się ściągać w powszechności do powiatowego sądu, miejskiego magistratu i do Niższej Rozprawy decydowane bywają wspólnie przez te sądy.

Sprawy zaś takowego gatunku, które ściągać się mogą w ogólności iak do Niższej Rozprawy, tak i do miejskiego magistratu i do powiatowego sądu, powinny być rozstrząsane i decydowane wspólnie przez te sądy, do których należą.

341.

Jak sprawę zaapellować z Niższej do Wierzchniej Rozprawy.

Jeżeli kto niekontent z decyzji Niższej Rozprawy; ten wczasie tygodnia nieukontentowanie swoje niech oznajmi temuż sądowi sam, czyli przez Adwokata, i na ten czas żalobę swoją zanieść może do Wyższej rozprawy, lecz najprzód niech wnieść dwadzieścia pięć rubli do Niższej Rozprawy. Te pieniądze wiernie będą chowane w Niższej Rozprawie, aż do decyzji Wyższej Rozprawy; prócz tego zaś apellujący niech się opisać miało przyścięgi, że on
pra-

prawdziwie musi mieć słuszną sprawę ma, czyli Adwokat ięgot ż ięmo uczyni. A iężeli A yżiż Rozprawa z yżiż. że appella-
lacya, czyli przenos uczynione ię bez wżel-
kney słuszności, i Nizszej Rozprawy decy-
zyę usprawiedliwi; w ten czas w ięli nie
pięniędze zaltanę się w Nizszej Rozprawie
i oddane będa na procent, który użyty bę-
dzie podług postanowienia i zezwolenia Niz-
szej Rozprawy przy końcu każdego roku.

342.

Appellacya sprawy z Nizszej Rozpra-
wy do Wyższej zakazuje się, iężeli proceder
ię o sprawę, której prawdziwa cena ięst
mniejszy za dwudzięciu pięciu rublow.

343.

Iężeli terminu appellacyi ięto chybi, pie-
niędzy nie wniei do Nizszej Rozprawy
i nie opłze się niało przyięgi, iak otym
w 341. paragrafie przepięano, ten traci
prawo appellowania.

344.

A iężeli i termin zachowany i pięniędze
wnieione i opis Nizszej Rozprawie odda-
ny; na ten czas Nizża Rozprawa uwiadom-
ia otym Wyższą Rozprawę, i sprawa do
Wyższej Rozprawy odsyła się. A iężeli
przez Wyższą Rozprawę usprawiedliwiony
będzie appelluący, czyli Wyżża Rozpra-
wa niało co odmieni w decyzyi Nizszej

Rz

Koz-

*Zakazuje się ap-
pellacya z Nizszej
Rozprawy do Wyż-
szej, w sprawie
mniejszej dwu-
dzięciu pięciu ru-
blow.*

*Jak tracię pra-
wo appellowania
z Nizszej do Wyż-
szej Rozprawy.*

*Jak sprawa
z Nizszej Rozpra-
wy odsyła się do
Wyższej &c.*

Rozprawy ; na ten czas pieniądze z tego sądu wiadome będą appellu acemu, o czym Wyższa Rozprawa przy każdej decyzyi wspomnieć niezaniedba.

345.

*O appellacyi
spraw ubogich bez
zapłaty dwudzie-
stu pięciu rublom
do Wyższej Roz-
prawy.*

A jeżeli kto ubogi i pod przysięgą sam, czyli przez upoważnionego stwierdzi opisem, że dla ubóstwa swojego niema dwudziestu pięciu rublom dla lokowania w Niższej Rozprawie; na ten czas sprawa jego bez pieniędzy przeniesiona będzie do Wyższej Rozprawy.

346.

O kupli ziem.

Kto pod iurydykcyą sądową Niższej Rozprawy kupi ziemię, ten kupię niech oznaymi w Niższej Rozprawie, a jeżeli kupia nie jest prawom przeciwna, tedy Niższa Rozprawa do sądowych drzwi przy bierze kartę, iż ziemia takoxa kupiona przez takiego i za taką cenę, i o tym uwiadomi Wyższą Rozprawę, a żeby i tamta toż samo uczyniła. A jeżeli wozasie dwóch lat nikt nie stanie z kontradykcyą; tedy wprzyszyły czas w zelka kontrowersyja niech przecięta będzie; a kupiona ziemia kupującemu utwierdzona zostaje.

347.

*O trzech kaden-
cyach zasiadania
w każdym roku.*

Niższa Rozprawa zbiera się trzy razy czyli na trzech terminach w roku, jeżeli niemasz spraw extraordinaryjnych: pierwsza kadencya od osinego Stycznia do wiel-

wielkiego tygodnia, drugi termin od nazajutrz po Świętej Trójcy do dwudziestego siódmego Czerwca, a trzeci od wtórego Października do ośmnastego Grudnia.

348.

Niżzey Rozprawie przepisuje się kończyć na iedney kadencyi sprawy, dla których kto zatrzymany jest pod strażą. A jeżeli na Niższą Rozprawę żaloba wyniesiona będzie, iż sprawę takową zostawione przez trzy kadencye zasiadania bez decyzji; tedy osoby sądowe Niżzey Rozprawy ubliżonemi będą roczney pensyi ku pożytkowi cierpiącego, lub iego sukcesorow, czyli powiatowych szkół.

*Oprętszym koni-
czeniu spraw, dla
których kto zatrzy-
many jest pod stra-
żą.*

349.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, czyli za rozkazem Gubernatora, czyli za rozkazem Wyższej Rozprawy: tedy Niższa Rozprawa zasiada i w inne czasy roku

*O'extraordyna-
ryinych zasiada-
niach Niższej Roz-
prawy.*

ROZDZIAŁ XXIV.

*O sądzie nazynającym się Wyższa
Rozprawa.*

350.

W gubernii, gdzie ufundowana Niższa Rozprawa jest, tam funduje się i pod imieniem Wyższej Rozprawy. A jeżeli ob-
szerność Namieśnictwa tego wyciąga; tedy się pozwala zakładać w Namieśnictwie

*Funduje się Wyż-
sza Rozprawa.*

wię-

więcey, niż jedną, Wyższą Rozprawę.

351.

*O zasiadających
w Wyższej Roz-
prawie.*

W Wyższej Rozprawie zasiadają pier-
wszy i wtóry Prezydent, i dziesięć kolle-
gow.

352.

*O wyborze
Dziesięciu kollegow*

Dziesięciu sądowych kollegow wybierać
się ma co lat trzy, przez te ciała które sto-
ją pod jurysdykcyą sądową tej Wyższej
Rozprawy; i o których w paragrafie 75. i
335 wspomniano.

353.

*O rozdzieleniu
Wyższej Rozpra-
wy na dwa depar-
tamenta.*

Wyższa Rozprawa rozdziela się na dwa
departamenty.

354.

*Pierwszy depar-
tament ma główne
sprawy.*

Pierwszemu departamentowi Wyższej
Rozprawy porucza się sąd głównych
spraw.

355.

*Wtóry departa-
ment ma sprawy
cywilne.*

Wtóremu departamentowi Wyższej
Rozprawy porucza się sąd cywilnych
spraw.

356.

*W Wyższej
Rozprawie wkaż-
nym departamen-
cie zasiadają jeden
Prezydent i pięciu
kollegow.*

W pierwszym departamencie Wyższej
Rozprawy zasiadają pierwszy Prezyde-
nt i pięciu kollegow: w drugim zaś departa-
mencie zasiada wtóry Prezydent i pięciu
kollegow.

357.

A jeśli się nie zdarzą główne sprawy, w ten czas obadwa departamenta rozdzielają pracę między siebie w odbywaniu cywilnych spraw rozszkolenia.

358.

Pod Wyższej Rozprawy iurydykcyi stoi Niższa Rozprawa, i niższy ziemski sąd, jeżeli gdzie nie ma wyższego ziemskiego sądu; a gdzie jest wyższy ziemski sąd, tam niższy ziemski sąd stoi pod iurydykcyą wyższego ziemskiego sądu.

359.

Do Wyższej Rozprawy wprowadzone bywają wszystkie sprawy za appellacyą z Niższej Rozprawy żaloby i procedera od stojących pod iurydykcyą oney osad i ludzi, tak główne, jako i cywilne, czyli od całej osady lub też do prawa Adwokatów przynależące. Te sprawy i appellacye, czyli przenosy z Niższej Rozprawy i niższego ziemskiego sądu (gdzie ten pod Wyższej Rozprawy iurydykcyą stoi) przelito do Wyższej Rozprawy przynależą.

360.

A jeżeli kto niekontent z decyzji Wyższej Rozprawy; ten w czasie tygodnia nieukontentowanie swoje niech oznajmi temuż sądowi, i w ten czas żalobe swoje dla roztrząśnienia zanieść może do Jzby; do kto-

A jeśli nie ma głównych spraw; tedy obadwa departamenta dzielą pracę między siebie pracą.

Pod Wyższej Rozprawy iurydykcyą Niższa Rozprawa stoi i (gdzie nie ma wyższego ziemskiego sądu) niższy ziemski sąd.

Jakie sprawy przelito wprowadzone bywają do Wyższej Rozprawy.

Jak sprawę za-appellować z Wyższej Rozprawy do Jzby.

którey iurydykcyi sprawa należy; lecz
naypierwey niech wniele sto rubl w. Te
pieniądze w Wyższej Rozprawie warnie
chowane będą, aż do decyzyi Jzby. Nad
to appellujący niech się opitze miało przy
sięgi, że on w samey prawdzie innema, iż
sprawiedliwą sprawę ma; czyli Adwo at tego
toż sako uczyni. A jeżeli Jzba po roztrzą-
śnięciu sprawy obwini go, wtedy wnieio-
ne pieniądze zostaną się w Wyższej Roz-
prawie, i oddane będą na procent, który
użyty będzie podług postawowienia i ze-
zwolenia Wyższej Rozprawy przy końcu
każdego roku. Adwokaci skarbowych i
głównych spraw od lokowania sta ru low
uwalniają się; ponieważ ich pow nność jest
powizechna, tylko miało przy sięgi, opi-
tac się oni powinni.

*Zakazanie się ap-
pellacya z Wyz-
szej Rozprawy do
Jzby w sprawie
nnieyszej sta ru-
blow.*

*Jak traci się
prawo appellowa-
nia z Wyższej
Rozprawy do Jzby*

*Jak sprawa
z Wyższej Roz-*

361.

Appellacya sprawy z Wyższej Rozpra-
wy do Jzby zakazuje się, jeżeli proceder
idzie o rzecz, którey prawdziwa cena jest
mniejsza sta rublow.

162.

Jeżeli terminu appellacyi kto chybi, nie-
niędzy niewniele i nieopitze się miało przy
sięgi, tak cym w paragrafie 360. przepi-
sano: ten traci prawo appellowania.

363.

Jeżeli zaś i termin zachowany, i pie-
niądze

niądze wniesione i opis do Wyższej Rozprawy oddany; wten czas Wyższa Rozprawa uw adania o tym Jzbe, i sprawa do Jzby dla roztrząśnienia wniesiona będzie. A jeżeli przez Jzbe usprawiedliwiony będzie appellant; czyli Jzba mało co przemieni w decyzji Wyższej Rozprawy, w en czas pieniądze z tego sądu wrócone będą appellantowi: o czym Jzba przy każdej decyzji wspomnieć nie ommietzka.

364.

A jeżeli kto ubogi, i pod przysięgą sam, czyli przez swojego pełnomocnego stwierdza oświadczeniem, że dla ubóstwa swego nie ma stać czasu dla wniesienia do Wyższej Rozprawy: wten czas sprawa jego bezpiętnie dla roztrząśnienia niech przeniesiona będzie do Jzby.

*O appellacyi
spraw ubogich iu-
dzi bez zapłaty sta-
rubli dla roztrzą-
śnienia w Jzbie.*

365.

A jeżeli Wyższa Rozprawa znajdzie, że appellant i jego przyjaciel niey'zey słuszności nie mają do rozpoczęcia sprawy w Niższej Rozprawie, i że zaczął proceder bez wszelkiej przyczyny i pozorów sprawiedliwego fundametu, czyli z jednego pienactwa; tedy za próżne zaczęcie sporu i prawa Wyższa Rozprawa wskaże nań winy dwadzieścia pięć rublow, które oddadzą się za utrzymanie szkół w tym powiecie; gdzie oszustem był nadaremno.

*O wskazanu wi-
ny na pieniaczow i
rozpoczynających
próżne procedera.*

Główne sprawy przenaszaia się z Wyższej Rozprawy dla przejrzenia do Izby głównego sądu.

Osoby sądowe Wyższej Rozprawy informacją daia z losu, czyli przez przysięgłego upelnomocnionego.

366.

Główne sprawy po wyodley sentencyi, nie doprowadzaiąc do skutku, niech będą odebrane z Wyższej Rozprawy dla przejrzenia do Izby głównego sądu.

367.

Jeżeli w Wyższej Rozprawie w procederach od strony powodowej i obżałowaney wszystkie przyświadczenia słuszności ich dokumentow, czyli ustne dowody na piśmo wniesione, podane i od nich zosławione do własney decyzyi Wyższej Rozprawy (toż samo i w głównych sprawach) wten czas, niewyłączaiąc Prezydenta, osoby tego departamentu, w którym sprawa agitue się, losy rzucaią między sobą na kogo z nich ma przypaść wtey sprawie informacyę uczynić zebraniu. Przy informacyi tey osoby sądowej, na którą padł los, czyli tego przysięgłego upelnomocnionego, któremu on informowanie powierzy (albowiem osobie Wyższej Rozprawy pozwala się, byleby sam był przytomnym, informacyą czynić przez przysięgłego upelnomocnionego) adrudzy kolegowie z pilnością dopatruia, żeby ze sprawy nic nie było opuszczono, a informacya czyniona była z dokładnością, szczerością, i z prawdą zgodnie. Jeżeli sprawa za appellowana iest z niższych sądow, tedy oryginalny dekret, czyli

czyli nakaz tych sądów powinien być przeczytany, żeby uyrzeć można było informacyi dokładność ze wszystkimi okolicznościami.

368.

Po zakończeniu informacyi, jeżeli sędziowie doskonale pojęli iak istotę, tak i okoliczności położoney przed nich sprawy; po dostatecznym uważeniu i dojrzałym roztrząśnieniu dowodów przystępują do decyzyi, i zaczynają sentencyą.

Po zakończeniu informacyi przystępują do sentencyi.

369.

Młodszy kollega przepowiada najprzód treść sprawy; potem dowody, a nakoniec położy konkluzyą fundującą tę na prawie, a za nim drugie osoby sądowe podług starzeństwa młodszy najprzód toż samo czynią, a większość głosów decyduje sprawę.

Porządek dawania sentencyi.

370.

Ponieważ każda decyzya sprawy nie i raczey działać się powinna, iak dokładnie, na fundamencie prawodawstwa i podług słów prawa; a zatymby w decyzyi rozdwojenie być nie powinno: jednakże, jeżeli gozie w decyzyi, mimo spodziewania, rozdzielenie głosów sędziowskich w cyw. lney sprawie nastąpi; tedy postanawia się najprzód: że większość głosów sprawę decyduje; *per majorē*, a jeżeli głosów równość wypadnie, tedy głos Prezydenta daje przewagę.

Jak postępować w przypadku rozdwojenia głosów sędziowskich.

gę. *potrzebie*: rozdzielone głosów niech wniezione będą do ofobliwego protokółu, który nie inaczej obowiązany zostanie, iak wtenczas, gdy sprawa zawołana będzie dla przeyrzenia do Izby.

371.

O trzech kadencyach zasiadania w każdym roku.

Wyższa Rozprawa zasiadania swoje ma każdego roku razy trzy, wymiurgo niedzielne i w Tabelli przepisane dni. Pierwsza kadencya zasiadania niech będzie od osme-go Stycznia do wielkiego tygodnia; wtóra od nazajutrz po Świętej Trócy do dwudziestego siódmego Czerwca: a trzecia od wtórego Października do ośmnaściego Grudnia.

372.

Wyższa Rozprawa poczyna termin zasiadania od przeczytania reiestru spraw.

Przy reasumcyi każdej kadencyi Wyższa Rozprawa naypierwey przeczyta reiestr spraw do iey decyzyi podanych.

373.

Porządek decydowania spraw.

A do decyzyi wezmą w cywilnym departamencie po skarbowych i powszechnych sprawach, sprawy niżej następującym porządkiem; *nayprzód* sprawy dłużników dla zabezpieczenia kredytorow: *potmó* re-sprawy kontraktowe i kupieckie, *potrzebie* sprawy o majątki: *poczwarte* sprawy kontrowersyjne ludzi mieszkających od Wyższej Rozprawy w dalekiej odległości. *Popięte* inne spory podług rozważenia sędziow.

dziów. *poszósie*. nakoniec przywołuje sprawy. A jeżeli można, tedy Wyższa Rozprawa przed rozecchaniem się swoim z sądowego nieyca zakończy przez odśladzenie reestratów, żeby ani jedna sprawa niepozostała.

374.

Naybardziej zaś Wyższej Rozprawie przepisuje się kończyć na iedney kadencyi sprawę, dla której kto zatrzymany jest pod wartą; a jeżeli na Wyższą Rozprawę żaloby wniesione będą, iż takową sprawę zostawiła przez trzy kadencye bez decyzji, tedy osoby sądowe Wyższej Rozprawy ubliżonemi będą roczney pensyi ku pożytkowi cierpiącego, lub iego następców, czyli szkół.

*Oprętszym kon-
czeniu sprawy, dla
którey kto zatrzy-
many jest pod war-
tą.*

375.

A jeżeli potrzeba tego wciąga, czyli zwrzewaniem Gubernatora; tedy Wyższa Rozprawa zasiada i w inne czasy roku.

*O extraordyna-
rynych Wyższej
Rozprawy zasía-
daniach.*

376.

A jeżeli zdarzy się, że przez kadencyę wszystkie sprawy nie są pokonczone; tedy Prezydentowie powinni kontynuować zasíad nie zdwojną sądowemi każdego den-
tamentu dla kończenia przed niemi leżą-
cych spraw.

*Jeżeli wszystkie
sprawy wtermirie
zasíadania nie są
pokonczone, iak
one kończyć.*

377

Przy Wyższej Rozprawie zasiadają nie się
Ju-

*O Insygnatorze
i Adwokatach.*

Instygator, Adwokat skarbowych spraw;
Adwokat głównych spraw.

ROZDZIAŁ XXV.

*O kancelaryi powszechnego opatrywania
i iey powinności.*

372.

W Gubernii ustanawia się kancelaryę powszechnego opatrywania.

W każdej Gubernii ustanawia się po jednej kancelaryi pod imieniem kancelaryi powszechnego opatrywania.

379.

O zasiadających w niej.

W kancelaryi powszechnego opatrywania przyduć Gubernator sam i zasiadają dwaj kolegowie wyższego ziemskiego sądu, dwaj kolegowie Guberskiego magistratu, i dwaj kolegowie Wyższej Rozprawy, (gdzie jest, gdzie zaś których niema, to samo przez się można rozumieć, że też w zasiadaniu nie będą) i pozwala się kancelaryi powszechnego opatrywania, jeśli się zdarzy potrzeba dla informowania się okolicznego czyli miejscowego przyzwać do zasiadania w kancelaryi powszechnego opatrywania powiatowego którego izłachecckiego marszałka, albo miejskiego Zwierzchnika dla wspólnego rozebrania interesów.

380.

Co jest za powinność kancelaryi powszechnego opatrywania.

Kancelaryi powszechnego opatrywania porucza się staranie i dozór nad ustanowieniem i przyzwolonym rozporządzeniem. 1.

Na-

Narządowych szkół, 2. postanowienie i inspekcyja sierockich domów dla przytulenia i wychowania sierot męskiej i niewieściey płci po zostałych po rodzicach bez sposobu do życia. 3. Założenie i dozór szpitalow, czyli lazaretow dla leczenia chorych. 4. Założenie i dozór domow miłośniernych dla męskiej i niewieściey płci ubogich, kalek i zgrzybiałych, którzy wyżywienia nie mają. 5. Założenie i dozór ołobnego domu dla chorych nieuleczonych, którzy sposobu do życia nie mają. 6. Założenie i dozór domu dla odeszłych od rozumu. 7. Założenie i dozór roboczych domow dla obcej płci.

381.

Od opieki i dozoru kancelaryi powszechnego opatrywania wyłączają się te szkoły; lub założenia, które osobnymi przywilejami, czyli dyplomami nadanemi udostojnione, albo rządowi duchownym, lub świeckim poruczone z rozkazu IMPERATORSKIEY MOSCI.

Jakie założenia nie należą do kancelaryi powszechnego opatrywania.

382.

Kancelaryi powszechnego opatrywania pozwala się ze skarbu IMPERATORSKIEY MOSCI na wyżey w 380. paragrafie wyrażone ustanowy z pierwszego razu na każdą Gubernią piętnaście tysięcy rublow z dochodow teyże Gubernii, i przy

Okasie IMPERATORSKIEY MOSCI poleconey kancelaryi powszechnego opatrywania.

Iazule się kancellaryi powszechnego opatrywania temu pieniędżni tak szafować, żeby one tą samą rzeczą obrocone były na pożytek tych ustanowień i żadaną miarą aby nie były nadaremno utracane, ani obracane na inne wydatki, albo żeby nie ginęły przez złe użycia, czyli szalbierstwa po części lub też ze wżynkami; pozwala się kancellaryi powszechnego opatrywania oddawać te pieniądze na prawem uchwalone procenty, na niezawodne zastawy wedle przepisów szlacheckiego Banku, jednak z tą różnicą, a żeby zastawna majątność rzeczą samą w ręcy Gubernii zostawała, i żeby pieniądze tylko na rok rozdawane były; w re-
 one także ręce niewięcey tyliśca rublow, ~~innych~~, tak pięćset rubli: dozwala się kancellaryi powszechnego opatrywania pomnażać ten kapitał, tak częścią procentowych pieniędży, iako i przyręciem od obrotowych ludzi na chwałobne ustanowienia obrotowych oferty, iako konubę, ~~cz~~ e-
 tą znała iela którego kto nadania uzna za dobre co naznaczyć; to na to i obracać. Pozwala się kancellaryi powszechnego opatrywania fundować aptekę, którey dochody obrócić na pożytek ustanowien w 380. par grafie przepisanych, wżakże onym ustanowieniom lekarstwo dochodzić na co kancellaryi bez zapłaty.

383.

Kancelarya powszechnego opatrywania utrzymuje niezawodne i dokładne przychodowe księgi co do wszystkich przyimowanych przez nią piemiędzy iak skarbowych, tak i od dobrotliwych dawców. Względem rozchodów zaś i komupieniądze oddano, i co na co mianowicie wyizło, iak na uftanowienia, tak i na utrzymanie którego z uftanowień; po wiele corocznie wydane fię? Sporządza kazdego roku o obliwie rozchodowe porządne księgi, które od yłają fię dla przedrabowania do Izby skarbowey tylekroć, ile kroć od IMPERATORSKIEGO Namiestnika przyłłany będzie rozkaz.

O niezawodnych i dokładnych przychodowych i rozchodowych księgach.

384.

Względem krainowych szkół kancelarya powinno tego opatrywania powinność ma ftarać fię, ażeby one były uftanowione 1. po wszystkich miastach, a potym w tych ziemskich ofiadach, które są pod sądem Waszley Rozprawy, dla wszystkich tych, którzy dobrowolnie chcą cwiczyć fię w onych (w onym więc meczynie nikomu przymuszania, ale zollawic na wolę rodziców oddadząli dzieci do szkół; albo ich doma zatrzymają) 2. a żeby niemaiętni mogli uczyć fię bez płacy, a maiętni zauiarowaną płacę, 3. nauka w krainowych szkołach z pierwszego razu za a-

O krainowych szkołach.

T

dza

cząć się na nauczaniu młodzi czytania, rękowania, pisania, arytmetyki. Dzieci także Greko-Rosyjskiego obrządku uczyć katechizmu dla zrozumienia fundamentów prawosławnej wiary: wykładu dziesięciorga Przykazań Bożych dla wpojenia moralnej znaćności; 4. w każdej szkole należy mieć dozór, żeby stancye były czyste, i każdego dnia wymieć one, i powietrze nie w onych przemieniało odinymkaniem okien latem przez cały dzień, a zimą na każdy dzień przez krótką chwilę; ażeby dzieci od zaduchu w stancyach nie ponosili w zdrowiu swoim użeczeblu. 5. Uczenie ma się odbywać każdego dnia, wyjąwszy niedzielnę i w tabeli wyrażone dni, wszakże niewięcej dwóch godzin w rano, także dwóch godzin w wieczór po obiedzie dla jedynych dzieci w jedynych nauce. We środę zaś i w soboty po obiedzie dać się odpoczątek. 6. nauczycielom zakazuje się karać dzieci karą cielesną. 7. kancelarya powszechnego opatrywania na przyzwoite staranie, aby nauczyciele i szkoły wszystko co im wyznaczono odhierać wszędzie i niechybnie: nieochoczych zaś i niedoskonałych nauczycieli po rozstrząśnieniu zaniechanej przeciw nim sargi, odmienia i rozznacza na miejsce ich pilnych i doskonałych.

385.

Względem ustanowienia i dozoru sierockich domów ku opatrywaniu i hodowaniu sierot męskiej i niewieściej płci pozostałych po rodzicach bez sposobu życia kancelarya powszechnego opatrywania przepisuje się, iestliby gdzie niebyło wygodne zakładanie takowych polpoltnych domów dla wychowania, z przyczyny, że budowa potrzebnego kosztu przewyższającego nadanie, albo że utrzymanie dozorców dla uczenia i wychowania konwiktów odjęłoby sposob do powiększenia, onych liczby: wtedy kancelarya powszechnego opatrywania, mając za jedyny cel pomnożenia dla wiele z nich potrzebujących pomocy niedostatnych sierot, wedle ich urodzenia, czyli stanu, oddaje na ręce pewnym, cnotliwym i obyczajnym ludziom za mianą zapłatę, znowionym do utrzymania i wychowania sierot z obowiązkiem, żeby stawili ich do kancelaryi powszechnego opatrywania w każdym czasie dzieci, młodzieńców dla nauczania kupieckiego, a wszelkich innych sierot dla nauczania, czyli wyzyskania, wedle ich płci, urodzenia, czyli stanu.

O utrzymaniu i wychowaniu sierot obojej płci.

386

Względem ustanowienia i dozoru szpitalów, czyli lazaretów dla leczenia chorych,

O szpitalach czyli lazaretach.

rych, należy kancelaryi powszechnego opatrywania starać się zakładać one bliżej ludniejszych miast nie w mieście, lecz blisko onego, po niżey rzeki, wszakże nie wyżej miasta, jeśli można, na wysokim miejscu i wolnym powietrzu, i bardzo traktliwie dążyć potrzeba, żeby miejsce było nie ciasne ani niskie, żeby stancye czysto utrzymane były i żeby wstancyach powietrze się świeże uczyniło otwieraniem, chociaż na krótką chwilę, okien; żeby chorzy męskiey płci osobno chowani byli od chorych płci niewieściey; żeby chorujący na zaraźliwe choroby osobliwe stancye mieli; żeby zbytecznymi i niepotrzebnymi ludzmi, czyli przytawami, albo innemi bezpożytecznymi wydatkami nieumnieyszyła się i nieginęła summa, któraby mogła być obracana z lepszym użytkiem dla uleczenia iak największey liczby chorych. Kancelaryi powszechnego opatrywania równie bezprzerwyne dbanie i staranie mieć należy, aby do szaretow i znajdujących się w nich dochodziło wszystko to, co im wyznaczono. Dla wystawienia zaś wzoru przyłącza się rozporządzenie jednego szaretu.

327.

*Od domach miłosier-
nych.*

Względem ustanowienia i doglądania domow miłosiernych dla męskiej i kobiecey płci ubogich, kalek i zgrzybiałych, którzy wyżywienia nie mają, należy kancelaryi

pow szechnego opatrywa ła do g łą d ą c , gdzie
o tym cz ego bra ń n i ą (o m i ą w ą ż n ą w e l u
m i e y c a c h t a k o w e u s t a n o w y u ż z a p r o w a d z o
n e s ą) a k ę ż e l i z n a y d z i e , ż e g d z i e w G l u b e r
n i i l i e z b a o b o i e y p ł o c i u b o g i c h , k a l e k , c z y l i
z g r z y b i ę l y c h , k t օ r z y w y ż y w i e n i a n i e m a
i ą , p r o c h o d z i l i e z b a p o s t a n o w i o n y c h
m i e y s c p o d o m a c h m i օ s i e r n y c h n a t e n c z a s
k a n c e l l a r y i p o w s z e c h n e g o o p a t r y w a n i a o d
d a ł e ś i ę d o u w a g i , c z y l i r o z s z e r z y ć u s t a
n o w o n e d o m y m i օ s i e r n e i p o w i ę k s z y ć
m i e y s c a w o n y c h , c z y l i t ę ż z a p r o w a d z i ć
n a n o w o w s p o s ę b n y c h d o t e g o m i e y c a c h
d o m y m i օ s i e r n e , m a i ą c z a w s z e p r z e d c z a
m i , ż e b y t a k o w i u b o d z y k a l e c y i s t a r z y ,
k t օ r z y w y ż y w i e n i a n i e m a i ą , o t r z y m y w a l i
p r z y t u l e n i e , o d z i e n i e i w y ż y w i e n i e w d o
m a c h m i օ s i e r n y c h i ż e b y w p o w s z e c h n y m
w s t y d e m i z g o r s z e n i e m n i e b y l i p r z y m i օ z e
n i ż e b r z e ć n a s t r o n i e z a d o n e m , g d z i e
s ą u m i e s z c z e n i . P r z y u s t a n o w i e n i u d o m o w
m i օ s i e r n y c h k a n c e l l a r y a p o w s z e c h n e g o
o p a t r y w a n i a d o z i e r a ć n a i t e g o , ż e b y m ę
s k i e y p ł o c i d o m y o s o b n o , a k o b i e o i e y
p ł o c i d o m y o s o b n o u s t a n o w i o n e b y ł y : ż e b y
d o d o m o w m i օ s i e r n y c h i w o n y c h z a n a y d u
i a c y n ś i ę d o c h o d z i ło w s z y ł k o t o , c o i m
w y z i a c z a n o ; ż e b y w e w n ą t r z w d o m a c h m i
օ s i e r n y c h p o l i c y a z a c h o w a n a b y ł a ; ż e b y
s t a n o c y b y ł y w o c h e d o ś t w i e u t r z y m y w a n e ;
ż e b y w d o m a c h m i օ s i e r n y c h m ł o d y c h l u
d z i o b a y g a p ł o c i ż a d n ą m i ą r ą n i e b y ł o , i g d z i e

takowi znaydziemi będą: tedy Lancellarya
 powizechnego opatrywania mnię biorąc
 z lat, pfcie, czyli stanu odcia onych albo co
 izkoł, albo umieści w służbie, czyli peruczy
 onych dobrych obyczajów ludzom dla na-
 uk, czyli rzemiona, czyli innych robot,
 czyli też odeśle onych do roboczych do-
 mow dla wyżywienia, i żadną mnię niedo-
 łości, żeby zmłodości wpróżnowaniu żyli,
 i do próżnowania przywykali. Kancellarya
 powizechnego opatrywania doziera i te-
 go, żeby wewnątrz w domach m łoternych
 zachowana była dobra obyczajność, i żeby
 żadnych nieforemności, towarzyliwgerzą-
 cych nieprzytrafiło się, a należonych m-
 nio spodziwania w przeciwnych takowych
 zgorizeniach Lancellarya powizechnego o-
 patrywania podług uwagi odeśle onych do
 domow poprawy na czas, czyli na zawize,
 czego bardzo do yć będzie dla powścią-
 gnienia zufałości wizelkiego gatunku ob-
 yga pfcie ludzi.

300.

*O domach dla
 chorych nieuleczzo-
 nych.*

Względem ustanowienia i dozoru oso-
 bnego domu dla nieuleczonych chorych;
 ktorzy wyżywienia mienią, Lancellaryi
 powizechnego opatrywania przepisuje się
 takowy dom ustanowić dla tego, a żeby
 w szpitalach, czyli lazaretnach, ch. ciąż
 i szpitalu oduczenie różną mienią chłoz-
 1 ych,

nych ; jednak trafiają się choroby takowe, które z istoty swojej bywają nieuleczone. A jeżeli goz e nie będzie ośrodkowo u t a -
nowienia dla nieuleczonych ubogich : na ten czas zdarzyć się może, że w szpitalach, czyli lazaretach liczba nieuleczonych ubogich zabierać będzie miejsca bez pożytku tych, którzy będąc przypadkowemi chorobami złożeni, mogliby otrzymać przez dane im pomocy i przez uleczenie w szpitalach, czyli lazaretach (niewspominając i o tym, że bywają choroby nieuleczone, które są przytym ielsze i zaraźliwe) czyli też nieuleczeni ubodzy zostaną się bez przygarbienia . I dla tego kancelaryi powołanego opatrywania należy starać się o dostarczenie nieuleczonym ubogim czasu, wyżywienia, usłużenia i opatrzenia, i przez to nich podać nieuleczonym ubogim przynajmniej ulgę w ich niemocach .

329.

Względem ustanowienia i dozoru domu dla wyzłych z rozumu kancelaryi powołanego opatrywania należy mieć pieczę, żeby dom obrany był dośc obfzerny i wkoło mocny, żeby ucieć z onego nie można było. Takowy dom opatrzyć trzeba przystoynym, łagodnym uilnym i dostojnym dozorcą i potrzebną liczbą ludzi dla dozoru, usłużenia i wyżywienia wyzłych

*O domach dla
wyzłych z rozumu*

szłych zrozumu. Do czego przyjmować można czyli z ab zcytowanych żołnierzy i obrych i czynnych, czyli młodych ludzi za ugodzoną płacę, którzyby chodzili około wyzłych zrozumu złudzkością, ale przytym mieli o nich mocny i meleniwy każdego czasu dozór, żeby wyzły zrozumu sam sobie i drugiemu co złego nie uczynił; i dla tego trzymać wyzłych zrozumu podług stanu małości ich rozumu, czyli każdego z osobna zamkniętego, czyli wtakim miejscu gdzie przezeń ani niebezpieczeństwo być, ani złego stać się nie może i dołożyć starania o ich wyleczenie. Wyzłych zrozumu ubogich przyjmują bez zapłaty, a mających sposob przyjmują w com nie maczey, tak za roczną płacę, za utrzymanie, dozór i na przyślawy.

39C

O robotnych domach.

Względem na utrzymanie i dozoru robotnych domów i robotyga płać ludzi, kancelaryja powiatowego opatrywania, ma ściśle i właściwie dbać, żeby takowe ustanowienie korrespondowało doskonale temu zamyślowi, dla którego takowe domy fundować przepłać się, a mianowicie: żeby przez robotę dać wyżywienie ubogim; i jakąż za robotą? to oddać się do uwagi kancelaryi powiatowego opatrywania (ponieważ nie wszędzie też jako to w robotności

bności bywają. W Moskwie kamienie rznąć, w drogich masyfach czesać len, czyli przysc, i temu podobne) a ponieważ w roboczych domach każdy się żywi z twojej roboty; tedy przyjmują do onych prawdziwie ubogich obojga płci ludzi, którzy robić mogą, i sami dobrowolnie tam przychodzić; (i którzy nie przywiązani są do innej roboty) w owych domach dają im robotę, a pocług wymiarach roboty pokarm, flancyą, odzienie, czyli piemiądze, czyli też do roboczych domów przyjmują przytulenia niemających, którzy przyślan będa na czas, czyli i a zawsze z jakiego olwiek lubiełhu n, nato władzę mającego w tej Gubernii. Mieszkańcych w roboczych domach ludzi męskiey płci trzymać należy otobno od kobiecey płci, i w tych ustanowach, iako i we wszystkich innych zachowania maxymy dobroczytelności, oddalać wszelką niekarność i przestępstwa przemieniające dobre ustanow y na złodliwe. Wyznaczają do tych domów przytłoczonych dozorców, ludzi sumiennych i rządnie żyjących oraz innych nieobędnie potrzebnych ludzi dla dozoru, unikając we wszystkich zbytku.

391.

Względem ustanowienia i dozoru domów poprawy dla obojga płci ludzi, kancelaryi powłeczniego opatrywania przestępców

O do nich poprawny.

pisuie się fundować one wielką dbałośćią,
 żeby ustanowienie do honorale korrespondowa-
 wało intercyi; albowiem dobrze ustano-
 wiony dom poprawy broni towarzystwo od
 wielu przestępstw d. brą obyczajność plu-
 iących, a ztym jest potrzebny dla
 powszechney karności i spokojności Fa-
 mili. Dom poprawy funduje się dla takich
 ludzi oboiej płci, którzy są przeciwnego
 niepowsiągliwego życia, jakoto 1. syno-
 wie, czyli córki, którzy rodzicom swoim
 nie są posłuszni, czyli prowadzą złe życie,
 czyli conieczego dobrego nie są siłami;
 2. ludzie, którzy wpadają w wywolic ży-
 cie, zaczynają rozpraszać majątek, dłu-
 gi zaciągają w sówit nad majątek, dom i i-
 teczają i czynią swywole przeciwne czoł:
 3. ludzie, którzy zaczynają bez wstydu i zpo-
 rdą iawnie postępować przeciw dobremy
 obyczajności i policyi, 4. poddani pra-
 żniacy, których nikt w służbę nieprzyimu-
 ie. 5. poddani leniwi i lultare, ktorzy
 wszystko przepiają, czyli. 6. ludzie któ-
 rzy niechcąc pracować dla swego wyży-
 wienia, iedzą chleb darmo, i tym podobni.
 7. swywoelnego, nieforemnego i gorszące-
 go życia kobiety. A w dom poprawy nie
 inaczey przyjmują na czas czyli na z wśto
 wyżey opisaných ludzi towarzystwu wstydu
 i hańbę

i hańbę przynoszących, iako za rozkazem
Najświetniejszego rządu, czyli za dekretem
drugich sądów, czyli za łkargą do kancelii-
ryi pow zechnego opatrywania przez oy-
cow, czyli matek podaną, czyli za łkargą
trzech ich krewnych (tym przystawić świa-
dectwo, dla czego) czyli za domaganiem się
izłachodca, czyli gołpodarza, zwyczajnie n
przyczyny, dla ktorey odbyła człowieka do
domu poprawy. Dom poprawy powinien
być doły obłzerny, postawiony na wol-
nym powietrzu, w około mocną oprowa-
dzony ścianą, czyli takim parątem, żeby
uciec z owego domu żadną miarą nikt nie-
mógł, i żeby liczby ludzi dla d zoru, czyli
wartości niepotrzebnie niepowiększać. We-
wnątrz domu poprawy mieć wszystkie
potrzebne dla domu budowlę i łażnię. Nad
domem poprawy należy przełożyć przy-
stępnego i sprawnego dozorcę, i dla należy-
tego we wszystkich częściach domu dozoru
zabierających wanych żołnierzy w dobrych
i sprawnych ludzi. W domu poprawy za-
łżnych ludzi należy utrzymywać młk i płę-
ciobio od biłey, i tak skoro kto do domu
j o r wy przystępnym będzie, i imię z oycy i
nazwisko jego w księgę domu tego zapisa-
nie być dzie: tedy nazywać tuż go tym imie-
nem i chrzestnym a nie po oycu, ani nazwi-
skiem familii: w domu poprawy nadewszystko

Uz

laybar-

naybardziej postrzegać należy, żeby zaſłani,
 okrom potrzeb ego człowieka, czasu dla
 ſnu i pokar nu, żadną miarą niepróżnowa-
 li; lecz zoſtawali w nieprzerwaney robocie
 we wnątrz w domu, a ztamtąd pod żądany
 pretextem żadną miarą wypuszczani nie-
 byli, leniwych zaś przymuszając do roboty,
 a szemrzących i niepoſlušnych dozwalając
 dozorey karać palcatami, lecz nie więcej
 nad trzy uderzenia za jeden wyſtępek, czy
 li ſadząc na chlebie i wodzie na trzy dni,
 czyli w ciemną turmę tego domu na tydzień.
 Do domu poprawy zaſłanym dawać należy
 potrzebny do wyżywienia pokarm bez
 zbytku a odzienie nayproſciejsze; chorym
 zaś pomiędzy nich ſtarać ſię leczyć i im
 przywracać zdrowie. W dom poprawy za-
 ſłanym za ſługą rodziców, krewnych, zła-
 chty, czyli goſpodarzew, ſami rodzice i re-
 wni ſzlachta i goſpodarze powinni doſtar-
 czać ſuſtentacyą bez czego dom poprawy
 zaſłanych nie przyimie, czyli przyietych
 ofwobodzi: w dom poprawy, jak i we
 wſzystkich innych uſtawowieniach kancel-
 larya powszechnego opatrywania ſurówie
 poſtrzega, żeby zachowane były maxymy
 dobre y obyczayności i polcyi, i odda-
 wizek przeſtępstwa i zgorzelenia, prze-
 wracające dobre i pożyteczne funduſze w
 ſzkodliwe.

392.

A jeżeli zdarzy się że szczególna osoba, czyli jakie towarzystwo, czyli miasto, czyli osady zechcą ustanowić iakowękolwiek zwyż opisaných fundacyi, czyli ku ustanowionym przydać żądają swoim kosztem: tedy kancellarya powszechnego opatrywania na nieczyni wtym nikomu przeszkody, byleby ustanowa ta zgadzała się z powszechnymi dla funduszow przepisanimi maksymami, i onych niepsuła; albowiem kancellarya powszechnego opatrywania wszędzie okazywać powinna dobroczynność ku n rodowi ludzkiemu, i skuteczniać wszędzie sprawy fundujące się na miłości rodzaju ludzkiego, a szlachty marszałkowie i miešcy woytowie obowiązanemi są w chwalebnych intencyach, których staranie włoż ne jest na kancellaryę powszechnego opatrywania, czy nie na swoich miešcach przelitrogi i reprezentacye do kancellaryi powszechnego opatrywania, co ku powszechnemu pożytkowi ich miešc umi zda się byćdź potrzebny.

O osobliwych ustanowieniach.

393.

Kancellarya powszechnego opatrywania ma iednę kadencyę zasiadania w roku, a mianowicie od osnego Stycznia do wielkiego tygodnia.

O kadencyi zasiadania kancellaryi powszechnego opatrywania.

394.

Przykład położory dla fundacyi lazaretu.

A.

IAK POSTĘPOWAC W PRZYMOWANIU I UTRZYMANIU CHORYCH.

1.

Do łazaretu nieprzyimować nikogo bez karty podpisaney ręką głównego lekarza.

2.

Iak skoro chory przyjęty będzie do łazaretu, tak odebrać od niego wzytkie szubnie i wszelkie obuwie i dać iemu za miast tego suknię nocną, czyli szlafrok z grubego płótna, kołzulę, czapkę nocną, i pancerchy, i pończoby i pantofle. Wszytkie wzyte u chorego rzeczy spisawszy zebrać w jednne zwiazanie, i położyć w koryzoku tego łazaretu, z napisem imienia chorego.

3.

Takowe ołebbrane rzeczy u chorego, wracać iemu w ten dzień, gdy za wyzdrowieniem wychodzić będzie z łazaretu.

4.

Łazaret funduje się dla określoney liczby ludzi (iak osydzono) będzie, dwudziestu trzydziestu więcej czyli mniej podług możności ułanowoney iułnacy) i więcej iułnaczonych leżących chorych nieumieścić w łazarecie: i dla

tego

tego dla determinowaney liczby chorych
tymczasem pościelić zawsze wgotowości ze-
wzyską należytością bielizny wazelkię,
potrzy przemiany na każdego.

5.

U każdego chorego przy pościeli ma
bydź stolik przybity ceratą, a na tym
stoliku kubek i kanewka cynowe i dzwo-
neczek dla zazwania wartujących.

6.

Starożyte utrzymywać w obojętności
i laodzić w onych pod dwa razy na dzień,
przemieniać powietrze tak Doktor czyli
Felszer tym przepiše, w które to stan-
cyi wartownicy bydź powinni bez odcho-
dzenia.

7.

Obiadować chorzy zawsze o godzinie
czwartej zrana mają, a wieczerać o go-
dzinie szóstej w wieczor. Jedzenie goto-
wać dla wszystkich w powszechności, chy-
baby dla kogo co osobliwego od Doktora
czyli Felszera rozkazano było.

8.

Dozierać najmocniej, żeby do cho-
rych nikt z postronnych niczego nieprzy-
nosił; roznoszących przekupniow pod żad-
nym pretekstem do lazaretu nie puszcząć.

9.

9.

Włazaresie wygodę czynić i dozierać
wielkiego gatunku biednych i niedźwanych
ludzi bez pieniędzy, drugich zaś chorych
i pańskich sług wten czas tylko przyimo-
wać, kiedy są próżne miejsca, i stawiać
ich osobno; a zapłatę za ich leki ustalić
bardzo pomiarkowaną.

B

IACY LUDZIE BYĆ MAIĄ PRZY
KAZARECIE I ZIAKĄ PEN-
SYĄ.

Nazwisko Urzędow.	Liczba Pensya	na Pensyę dla
	ludzi każdego	wszystkich
Główny dozorca		
Doktor		
Dozorca		
Felizerowie		
Pod Felizerowie		
Stróżowie do now		
Pierwizy droż.		
Stróżowie. (rych		
Wartownicy przy cho-		
robiety wartujące		
u chorych kobiet		
Kredensierz		
Kucharze		
Kuchery		
Pracznia główna do-		
zorczą nad wizytką		
bielizną		

Przy-

Przyniey praczki do
mycia bielizny
Szafarz
Kopuśta
Do rąbania drew paro-
bek
Parobcy do wożenia
wody
Konne

--	--	--

Summa

C

CO KOMU z ZNAYDUJĄCYCH SIĘ
PRZY ŁAZARECIE NALEŻY
WYKONYWAC.

IO.

Główny dozorca ma staranie o wszyst-
kim tym, co się ściaga do łazaretu, i o
wszystkich przy różnych powinnościach
z tego łazaretu, w łazarecie temu poru-
czać.

II.

Doktor powinien głównego dozorcę co
tydzień napisać i w wiadomości o stanie cho-
rych, i mieć nimu pomocy doktor, żony cho-
rzy wleczeniu i w leczeniu podług przepi-
su tego utrzymania byli, względem le-
karstw rozkazy dane lekarzowi i do apteki
zapisać swoje przepisy. Względem
pokarmu z sła chorych dane notacyę
dozorcy łazaretu.

W

12.

12.

Jeśli z przyślanych za kartą podpisaną od głównego dozorczy chorych pokazuje się kto być wzaraźliwej choroby: tedy doktor dae otym znać dozorczy lazaretu, który zaraz takowego chorego postawi osobno, żeby zaraza nienastąpiła.

13.

Doktor ma nawiedzać chorych zrana nierazdziej iak przez dzień, czyli przynajmniey co dwa dni, a gdy zdarzą się większe felzerowskie operacye: tedy być ma i doktor przy onych.

14.

Felzer, a gdzie felzerow wiele, tedy dzień trzymający felzer nie tylko przy awiedzaniu doktora nieodstępny być ma, lecz i wte dni kiedy doktor da znać, że on z iskoweykelwek przyczyny nie może oglądać chorych zrana i przysyłać onym potrzebne lekarstwa, a o sobie tego w dzień często mieć dozór, żeby podług przepisu wniczym nie było niecostatku i o wżyskim donosić doktorowi.

15.

Felzer, a gdzie felzerow wiecey niż jeden, tedy dzień trzymający felzer ma uwiadomić ustnie głównego dozorczy co dzień o stanie chorych. Potrzebne operacye, przewiązywanie rąk i krwi puszcza-

nie odprawić mandług swego doświadczenia z najwyższą uwagą.

16.

Podfelczery wczaić brania lekarstw przytomnym być powinien przy chorych bez ead leża i doziarać, żeby nieprzytrafiło się wosym niewyrozumienie. W rzezie stoi on pod rozkazem dzień trzymającego felfzera.

17.

Dozorcy łazaretow nieustannie należy mieć staranie oto, żeby w łazarecie zachowane było ochędośtwo i we wżyszkim porządek, żeby pokarm podług przepisa na doktorstkę był przygotowany, żeby chorzy w przyśloynnych podług chorob i wycach umieszczone ni byli, i dobrane od nich suknie i inne należycie być dbowane. On ma pod rządami swoim służów, wartowników, kucharzy, i innych w zelach niższych służących, i doziarać, żeby każdy z nich przyśloynie odprawił swoje powinność, o porządku w łazarecie uwiadomia codziennie głównego dozorcę.

18.

Szafarz ma przenizane kłiegi pod pieczęcią głównego dozorcę; w one zapisywać należy te ni otrzymanywane na rozchod od głównego dozorcę pieniądze, takż i co, dokąd po nazwisku obrocono, uk go kupiono,

na, i komu oddano? przyczym przy notacyi kupcy powinni podpisywać się. Mięso i inne potrzeby, podług przepisu dozorczy kupować w dobrym gatunku, nie mieć cznie o całym rozchodzie podawać głównemu dozorczy wiadomość: a po wypłynieniu roku, i całą przenizaną księgę, dla przejrzenia. On ma przy sobie kopytę.

19.

Pierwszego dnia każdego miesiąca powinno być zebranie, w którym zasiada doktor, felizerowie, dozorca i szefarz, i jeżeli w tym zebraniu postanowiono co będzie ku pożytkowi chorych: o tym przełożyć należy głównemu dozorczy.

20.

Główny dozorca powinien dać każdemu z wyrażonych urzędów trzymających się na fundamencie tego prawoźnego ustanowienia ułożoną z regułą informację, czyli przepis na wszelkie przypadające przypadki, ręką swą podpisać.

21.

Doktor przyślawych i podawanych głównemu dozorczy wiadomości, doktor trzymać powinien codzienną notację i o liczby i nazwiska chorych, tak i o ich chorobach, o sposobach użytych do leczenia onych, z przypadającemi do tego zdaniami, żeby takowa księga mogła w przyszły czas użyć w radach doktorskich, która to księga ma być zachowana w archiwum.

ROZDZIAŁ XXVI.

O sumiennym sądzie i jego powołaniu.

395.

Ponieważ ołobiste bezpieczeństwo każdego wiernego poddanego naszemu ludzom sprzyjałemu IMPERATOR-
SKIEMU sęrcu bardzo drogim i szacowne jest, i żeby więc tym, którzy czasem, zwłaszcza za przez nieszczęśliwy przypadek, albo przez bieg rozmaitych okoliczności ciernia, które onych los daleko nad wartość ich spraw, uciążają, pomocną rękę podać, uznaliśmy za dobre w naszym Namieśtnictwie osobliwy sąd pod imieniem sumiennego sądu najmilszemu poślanowić; jako go niniejszym poślanawiamy i zakł. dać przykazu emy.

*Sąd sumienny u-
stanawia się.*

396.

W sumiennym sądzie zasiada sędzia sumiennego sądu Namieśtnictwa jako Prezydent, tudzież w szlacheckich sprawach dwie co trzy lata od szlachty Gubernii wybiera się mające sądowe osoby; w mieyskich sprawach, dwie co lat trzy od miast Gubernii kolejno wybierać się mające sądowe osoby; w sprawach które do rozprawy należą, dwie co lat trzy od siedzibnych gubernii wybierać się mające sądowe osoby; sumienni, prawa świadomi, i zdolni ludzie.

O osobach sądowych sumiennego sądu.

397.

**Prawidła su-
miennego sądu.**

397.

Sumienny sąd sądzi ogółem tak, jak wszyscy inni sądy wedle praw; że zaś on na zachronę partykularnego, czyli ośobliwego bezpieczeństwa ustranawia się, więc powinne jego prawidła we wszystkich przyrodzonych następować być: 1. Powłóczyć na ludzi miłość 2. wzgląd na ośobę bliźniego iako człowieka: 3. wstręt od naprzykrzenia się i ucierpienia ludzkiego. Ztey przy czyny ma sumienny sąd los iakiegokolwiek bądź człowieka nie obciążać, ale raczej o powierzone sobie sumienne uścisnienie i prze zorne a kłóściwe zakończenie prześlizgniętych mu rzeczy tak się starać, iakby za to przed Bogiem i Naszym IMPERATORSKIM Majestatem odpowiedzieć i każdego czasu zdawać liczbę potrafił.

398.

**Sąd sumienny
inaczej się niewda-
wa w rzecz iako-
wą, tylko za roz-
kazem, odesłaniem
albo prozbą.**

Sumienny sąd wdaje się nie z własnego powodu w iakowakolwiek rzecz, ale onymu się za sprawę którą albo za rozkazem rządu, albo za odesłaniem od drugiego sądowego instytuta, albo za żądaniem i prozbą.

399.

**Co za sprawy
przed sąd sumien-
ny należą?**

Sprawy takowych winowayców, którzy czatem, ośobliwie przez iakowy nieszczęśliwy przypadek, albo przez bieg losu natych okoliczności w obwinienia popadli, które onych los daleko nad wartość ich

ipraw

spraw obciążają. Takież przekręstwa bez-
rozumnych lub małoletnich, i sprawy cza-
rowników albo czarodziejsstwa, ile iesli
głupstwo, oszukanie i prostota znim są złą-
czone powinny do sumiennego sądu być
odebrane, który sam tylko prawo ma o to
wszystko wyrok uczynić,

400.

Powinność sumiennego sądu w cywil-
nych sprawach jest, te walczące strony po-
godzić, które u niego umiarkowania swey
sprawy dopraczają się. Ztego względu
domaga się sumienny sąd od żalującego i
obżalowanego prawnych środków i zdań
dla ugody dokonania i zmacnia, kiedy oba
się zgodzą o tych znów przez przyci-
śnienie swojej pieczęci. Kiedy zaś strony
pojednać się nie mogą, tedy nalega tak u
żalującego się, iako i obżalowanego, aby
każdy z swojej strony jednego albo dwóch
wtym miejscu nadaremnych się pośrze-
dników postarał się, od którego urzędu ża-
den, który w obywatelskim towarzystwie
żyje, użycie nie postrzeżenie. Gdy więc po-
średnicy wyznaczeni i przed sąd stawieni
są; tedy rozbiierają drugiego lub trzeciego
dnia potym sprawę wespół z sumiennym
sądem, i starają się z tym wynaleść środek
do umiarkowania winującego i obwinio-
nego. Jeśli się pośrednicy między sobą
na jedno zgadzają, tedy przypisła sumien-

*O powinności su-
miennego sądu.*

iny

ny sąd swą pieczęć pod ich ugode, a skarżący i oskarżony tracą natym prawo dożądoby swoiey daley w którymk lwiek sądzie odnowienia. Kiedy zaś pośrzednicy z sobą zgodzić się nie mogą, tedy przelada sąd sumienny o tym swoje mniemanie, takby skarżącego i oskarżonego bez ich runy, bez prawowania się, bez sporu, bez wzajemnych zarzutów i pienactwa pogodzić. Mniemanie zaś sumiennego sądu ma być na następnych przepisach załadowe: 1. Obie strony sposobnemi uczynić do prowadzenia życia prawom przyswoitego, uczciwego i spokojnego. 2. Wszelkiey nieprzyjazni, zaysciu i waśni zapobiec. 3. Każdemu do własności dopomoc. 4. Sądom przez pogodzenie stron pracę ich ułatwić. Kiedy zaś pośrzednicy mimo to zgodzić się nie mogą; tedy każe sumienny sąd skarżącemu i oskarżonemu obojście przysię przed nim, i przekazać o tym środki do ugody; jeśli je przyjmują, tedy umacnia ich ugode przez pieczęć sumiennego sądu, jeśli zaś one nie przyjmują, tedy obudwom oznajmia iż z ich przyczyną daley nie do czynienia nie ma, i że się z nich do wyższych przez prawa sądów udać mogą.

401.

Władza sumiennego sądu.

Jeśli kto suplikę do sumiennego sądu zażyła iż więcej trzech dni w wzięciu przytrzymany jest i że mu w tych trzech dniach

śniach nieczyniło nic, za co i si w więzie-
 niu, al o k i r e c i z c h c i a c h n i e z o ś t i
 z a p y t a n y n a , c z y s i e l l i s i d l u m i e n n y w o -
 l o w i t a n i e , k t o b y t a k i s u p l i n i e o t r z y m a ł ,
 i n a n i e z a b r a n i e r o z e y c z n i e , r o z k a z w y -
 c i d a b y t e n w w i ę z i e n i u s i e d z a c y c z ł o w i e k ,
 k t o b y o n n i e z a o b r a z e n i e O d o b y I M P E R A -
 T O R S K I E Y M O S C I , n i e z a z d r a d e , n i e
 z a z e b o Ź l w o , n i e z a k r a d z i e Ź a l b o Ź l u p i e -
 Ź l w o w i ę z i n i e m s i e d z i , d o Ź i d u s u m i e n -
 n e g o c z e s t a t y i p r a d e Ź s i a w l o n y b y ł
 z p r a s t a p o z e n e m p r z y c z y n , d l a k t 6 r y c h
 g o n o d Ź i a t a n i z y m i a Ź , l u b d l a c z e g o b y
 n i e b y ł s i e r z y t a n y . R o z k a z n y s u m i e n n e g o Ź i d u
 p o w i n n e w t y m r a z i e n a t y m m i e y l e u , d o
 t 6 r 6 g o p r z y t h d z e , i g o d z i n y n i e o d w l e -
 k a j a c , b y c w y k l a n e . I e s l i b y z a s r o z k a z
 w p r o c i a g u d w a d z e Ź c i u c z t e r e c h g o d z i n
 d o Ź k u t k u n i e b y ł p r a y w i e d z i o n y , t e d y
 P r e z y d e n t Ź i d u w i a n e p i ę c i u Ź e t r u b l i , k o l -
 l e g o w i e z a s w i n i e Ź a r u b l i p o d l e g a c m a i a .
 W z g l 6 d e m d r o g i b e d a n e Ź i e d w a d z i e Ź c i a i
 p a c e w o Ź i t n a d a n e l i c z y c . I e s l i w i ę c
 s u m i e n n y Ź a d p o p r a s t a w i e n i u w i ę z n i a
 z n a y o u n e , i Ź l u p o l i k u i ę c y , a n i z a o b r a -
 Ź e n i e I M P E R A T O R S K I E Y M O S C I
 a n i z a z d r a d e , n i z e b o Ź l w o , n i k r a -
 c z o Ź i c h o Ź l u p i e Ź a o w w i ę z i e n i u o l a -
 c z o n y t e d y t e d y r o z k a z a n i e w i ę z n i a z a o -
 t r z y m a n a p a r 6 k a t a k w z g l 6 d e m i e g o z a -
 c h o w y w a n i a Ź i e , j a k o t e Ź w z g l 6 d e m i e g o

stawiania przed tym sądem Na niesłownictwa, który on sam obiera i do kogo ego na ow czas sprawa odsyłana bywa, na wolność wypuścić. Niema się zatym żaden ważyć, takowego przez władzę sumiennego sądu zwięzienia uwolnionego człowieka za tę samą rzecz przed iey rozządzeniem, znówu do więzienia wśadzić. Iego rzecz zaś powinna według przepisu praw być sądzona. Co jeśli sąd sumienny znajdzie, że supplikujący dla wyżey wspomnianych obwinień, to jest za obrażenie Osoby IMPERATORSKIEY MOSCI, za zdradę, za zaboystwo, za kradzież, albo za supelstwo pod strażą utrzymany jest, w a i n raz e on też do sumiennego sądu odesłany być nie ma; albo jeśli supplikujący sumiennemu sądowi fałszywie donosi, iż trzy dni w areście wysiedział niewiedząc za co a i będąc wytytywanym; albo jeśli żąda ych paręczni- low za siebie nie dać lub stawia, tedy powinien sumienny sąd onego znówu do więzienia oddać, aby tam ścisley, iak przedtym był trzymany.

402.

*Na sąd sumien-
ny skarżyć się w
wyższym sumien-
nym sądzie.*

Jeśli kto zwYROKU sumiennego sądu niekontest: ten ma otwierać drogę przed wyższym sumiennym sądu przełożyć.

403.

*O czasie zasiada-
nia sumiennego sądu*

Sumienny sąd każdego razu schodzi się w terminach naznaczonych dla innych są-

ROZDZIAŁ XXVII.

O INSTYGATORSKIEY I ADWOKATSKIEY POWINNOŚCI.

404.

W ogulności Guberłki Instygator i Guberłscy Adwokaci naglądają i pieczę mają o zachowaniu władzie wszelkiego porządku prawami ustanowionego, i o procedowaniu a odbywaniu samych spraw. Oni zachowują całość władzy, ustanowień, i interesu IMPERATORSKIEY MOSCI; dotrzymują żeby zakazanych poborów z łuciu nikt niewybierał, i powinność mają wypłacać władzie szkodliwe wziętki.

405.

POWINNOŚĆ GUBERSKIEGO INSTYGATORA.

I.

Gdy przytane będą nowe powszechne praw ustanowienia, czyli rozporządzenia, czyli ukazy do Gubernii, czyli Namiestnicstwa: tedy dla zapisania w księgę praw, uław, i ukazow, Guberłki Rząd i Jazby wyłuchiwaia najprzod konkluzję guberskiego Instygatora; ten przełoży im na ten czas nowo wydane prawo, uławę czyli ułaz z takim prawem zgodny, czyli taki n prawom przeciwny iest, czyli odmienny, czyli po prawę przynosi, czyli dopełnienie które?

1.

O powinności ogulem Guberskiego Instygatora i Guberskich Adwokatów.

Czego Guberskiemu Instygatorowi doglądać należy przy otrzymaniu nowego prawa i uława.

2.

2.

Jak gubernski Instygator zło zwyczajnie przeciwne prawom powinien odwracać.

Ależeli Gubernski Instygator gdzie postrzeże zło używanie przeciwne prawu, ustawom, czyli obywateli powinieli im (w przyzwolonej temu przypadłości) napamięć przywołać i uwiadomić Namieślniczemu Rządowi, i Generali Instygatora, żęły zły obyczaj poprawiony był.

3.

Przy zaczęciu kadencyi Gubernski Instygator rozkaże przeczytać dla odnowienia w pamięci przypadające paragrafy prawa.

Przy zaczęciu kadencyijnego posiedzenia Gubernski Instygator rozkaże przeczytać te paragrafy z praw, ustaw, czyli obywateli, o których pamięć, że potrzeba onę odnowić w pamięci dla naysłabszego zachowania nań dalszenie przytułki, porządku i sprawiedliwego sędzi w sędziach; lecz czytanie takowe niech nieprzełoża się nad pół godziny.

4.

Dziesięć paragrafów o których Gubernski Instygator powinien donieść Namieślniczemu Rządowi.

Gubernski Instygator powinien donieść Namieślniczemu Rządowi wszystko to, co do wiadomości jego dojdzie followingiego do Gubernskiego Rządu i obowiązku, a mianowicie: 1. o niedokładnym gdzie w sądowym miejscu wyłożeniu praw, ustaw, ukazów, 2. ile gdzie w Namieślnictwie jest nieposłuszeństwo, czyli szemranie, 3. o leniwych w wypełnieniu powinności, 4. o opieszłości w wykonaniu rozkazów, 5. o opieszalym w prawach procedowaniu 6.

o na.

o naruszeniu maksym politycznych, 10 o każdym
dającym obrazę dowiedzią, 11 o zeznaniach, opra-
wce, przeciwnym postępku, o winie czyli
przebiegłości 7, o zakazanym handlu czyli
o zaniechaniu prawem przeciwnym po-
zwoleniu przeciwnym, 8. o naruszeniu po-
włażczy i pokorneści, 9 o naruszeniu
własności i przyługu, 10 o karbowym i po-
włażczym u zeznaniu.

5.

Gubernski Instygator pilnie baczy, żeby
w Namiestnictwie iedne subfellium nie-
przywłaszczało sobie władzy i odprawo-
wania spraw przez ustawy drugiemu sub-
fellium poruczonych, i żeby sprawy koń-
czyły się a nie rzucane sprawy przelo i
bez załatwienia rzeczą po decyzji usku-
tecznione były. I dla tego Gubernski Insty-
gator powinien pytać się bardzo często,
jeżeli wykonano (wtałowy czas, w który
początek i zakończenie oney sprawy do-
pełnione być może) A jeżeli niedopełnio-
no dla czegokolwiek, to gubernski Instygator
przypomnieć powinien wykonanie. A za-
tym warszawie u opiatułości pośląć, jak
w 4 punkcie przepisano :

*Gubernski Instygator
doziera, żeby
władza iednemu
subfellium poru-
czona nieprzeszła
w drugie i ia. iemu
posiępować nprzy-
padku zwłoki w
nypelnioia.*

6.

Jeżeli trafi się sprawa takowey istoty, iż
z oney wypada wątpliwość, czyli zapyta-
nie w iakowym subfellium, albo do iakiego
mieysca należy oney proceder, lub też

*A jeżeli trafi się
wątpliwość d kio-
rego subfellium
sprawaraleczy czy
li o prawach: tedy*

wysłuchać konkluzji Guberskiego Justygatora &c.

w każdej innej sprawie, gdzie sędziów rodzić się może o prawie wątpliwości: tedy komunikuje się ta sprawa Guberskiemu Justygtatorowi, i wysłuchają jego konkluzji przed decyzją, a potem decydują sprawę. A podobną konkluzję Guberski Justygtator obowiązany jest komunikować Generał-Justygtatorowi i od niego przyjmować poprawę, żeby wszędzie jednakowe rozumienie przyjmowano o powołanych ustanowach.

7.

Jeżeli iakowa sprawa zdarzyć się szczególna i powołeczna, czyli szczególna do skarbowego interesu ściągająca się: tedy wysłuchają konkluzji Guberskiego Justygatora.

Jeżeli trafi się sprawa takowej istoty, że jest razem i szczególną i powołeczną, czyli i szczególną lecz ściągającą się do skarbowego interesu: tedy komunikują onę Guberskiemu Justygtatorowi i wysłuchują jego konkluzji przed decyzją.

8.

Oba guberscy Adwokaci dają się Guberskiemu Justygtatorowi dla rady.

Guberskiemu Justygtatorowi dla rady ustanawiają się Guberski Adwokat głównych spraw i Guberski Adwokat skarbowych spraw i rozumie się, że oni wszyscy trzej jednemi ustami mówią.

9.

Guberskiemu Justygtatorowi i Adwokatom nikt mowy nie trzyma.

Guberskiemu Justygtatorowi, czyli Guberskim Adwokatom niech minki nie przerywa mowy: lecz cierpliwie i w milczeniu

riech wysłuchiwać ich konkluzyi i prze-
kładania podług powinności.

10.

Namieślniczy Rząd i Izby przez Gu-
berskiego Instygatora i Guberskich Adwoka-
tow znożą się z sobą komunikacją, i dla
tego Guberski Instygator i Guberscy Ad-
wokaci każdego czasu wchodzić iak do Na-
mieślniczego Rządu, tak i do Izb.

*Guberski Rząd i
Izby przez Insty-
gatora i Adwoka-
tow znożą się.*

11.

Guberskiego Instygatora iurydy-
cyi podlegli są iak drudzy Instygatoro-
wie, tak i Adwokaci tego Namieślnictwa, i
on powinien przyjmować od nich dono-
szenia, i one podawać tam, gdzie należy.

*Pod Guberskiego
Instygatora iury-
dykę są iak dru-
dzy Instygatoro-
wie i Adwokaci.*

12.

Gdy Guberski Instygator potrzebuje ię
kto niewykonywa powinności tedy powi-
nien donosić o tym nie tylko General- Guber-
natorowi, lecz i generalnemu Instygatoro-
wi, ponieważ we wszystkich sprawach Gu-
berski Instygator jest okiem generalnego
Instygatora.

*Guberski Insty-
gator, ponieważ jest
okiem generalnego
Instygatora powi-
nien donosić iemu,
gdy kto nie pełni
powinności.*

13.

Guberski Instygator sam nie ma o wyży-
wieniu pod strażą zoddawiających, i żeby
sprawy tych ludzi przedzą decyzją otrzy-
mały, i żeby oni prędzey odprawionemi,
czeli wprużczonemi byli; i dla tego Gu-
berski Instygator powinien często chodzić

*Guberski Insty-
gator nie ma o
trzymujących pod
strażą ludziach.*

po turmach, przynajmniej raz w tygodniu, a mianowicie w piątek, a jeżeli pozwolę sobie powiedzieć, że jeżeli im ochodziło winy, to co im wyznaczano, i jeżeli ich utrzymywać zgodę z ich stanem i ludzkością.

406.

POWINNOŚĆ GUBERSKIEGO AD-
WOKATA SKARBOWYCH SPRAW,
I GUBERSKIEGO ADWOKATA
GŁÓWNYCH SPRAW.

I.

Gubernscy Adwokaci służyć gubern-
siemu Justyga-
rowi radą, i imie-
niem jego przekła-
dać konkluzję.

Gubernski Adwokat Skarbowych spraw i Gubernski Adwokat Głównych spraw, i k
w 8 punkcie powinności Gubernskiego Jus-
tygatora przepisano, dla tego obowiązo-
wani są, żeby Gubernskiemu Justyga-
rowi służyli radą w należących sprawach do
jego urzędu, i żeby miało Gubernskiego
Justygatora i imieniem jego przekładali kon-
kluzję w Jzbach,

2.

W przypadkach
należności Gu-
berncy Adwokaci
z Gubernskim Jus-
tygorem naradzać
się, a jeżeli nie
można w trzy ie-
nego są zderia,
tedy głos Guber-

W przypadku wątpliwości do którego
subskribu sprawa należy, czyli w wątpli-
wości o prawach, o których w 6. punkcie
powinności Gubernskiego Justygatora w spo-
mniano, Gubernski Justyktor i Gubernscy
Adwokaci naradzawszy się między sobą
powołanym zdaniem rozwiązać wątpli-
wość. A jeżeli wszyscy trzy nie jednego
są

są zdania, tedy Guberskiego Instygatora *skiego Instygatora*
głos przewagę daje temu zdaniu Adwoka- *przewagę daje.*
ta, na które on przysła.

3.

Guberskich Adwokatów powinność jest,
1. kłaść konkluzję zgodną z zachowaniem
powłzeczego, prawem ustanowionego po-
rządku, 2. wynotić załoby bez względu na
otoby, iako sronie powodowej: guberskie-
mu Adwokatowi skarbowych i praw, w skar-
bowych sprawach i w sprawach narusza-
jących powłzeczny porządek, czyli prze-
ciwnych władzy i przynęgłej powinno-
ści; Guberski zaś Adwokat głównych spraw
wynoti załobę iak srona powodowa w wi-
nach głównych i przetępstwach w zru za-
iających prawa, każdą razą tam, gdzie sro-
ny powodowej niemałz, iednak dowody
są, sroną zaś powodową guberscy Adwo-
kaci nie inaczey bywaią, iak domożły o
tym wprzod Namiestniczemu Rządowi, i
ukazawłzy onemu w sprawie tey swoje do-
wody, i otrzymawłzy od Namiestniczego
Rządu dozwolecie.

*O zamiarach Ad-
wokackiey powin-
ności &c.*

4.

Względem powierzoney powinności,
Guberscy Adwokaci prawo mają domagać
się od tego subsellium, gdzie są postano-
wieni, komunikacyi wszelkiey sprawy
ściągałcey się do ich powinności, iako to

*Guberscy Ad-
wokaci mają pra-
wo domagać się
kommunikacyi każ-
dey sprawy do ich
powinności przy-
padaiącey.*

Y

na-

na przykład: w sprawach dotyczących się
szkoleń interesu czyli obywateli w spra-
wach o gruntach, szkodowe zniszczenia i
prawa oni ochraniać powinni; w sprawach
naruszających powszechny porządek, czy-
li przeciwnych władzy i powinności; w spra-
wach ściągających się do zakazanego po-
boru z ludu, czyli szkodliwe wziętki; w spra-
wach ściągających się do powszechności;
w sprawach małoletnich, którzy opieku-
now nie mają, i winnych temu podobnych,
w powinności ich wchodzących, czyli sto-
sujących się dooney, wszakże niewłaściwe
się jednak w sprawy między szeregami
osobami nie ciągnącemi się do wyżej opi-
sanych w tym punkcie..

5.

*Gubernscy Ad-
wokaci w kommu-
nikowanych spra-
wach i w których
oni zpowinności
swojej są stroną po-
wodową jakie pra-
wa mają?*

W komunikowanych sprawach, czy
też kiedy który Gubernski Adwokat stał się
stroną powodową, w ten czas podług wła-
sności i prawy on może na przełożyc sądo-
wi i domagać się od niego albo od niego
stawienia przed sąd strony obżałowaney, lub
jej upewnienie; onego; albo reprezentacyi
od strony obżałowaney, na miejscu w sub-
sellum; albo siedzowiskiego rozkazu na o-
sądzenie strony obżałowaney pod strażą, ie-
żeli przestępstwo takowego jest gatunku,
czyli prawo tak rozkazu; albo wskazania
winny; albo dania reprimandy; albo innych
sąd-

sądowych wyrzów podług własności
sprawy: jedynym Hower-Gubericy Adwokaci
prawo ma: wprawach swego urzędu
wynotić w sądowym mieyscu, w którym oni
są ustanowionem, załogę, skargę, prośbę o
inkwizycyę po przywołaney sprawie i dla
uczynienia dekretu przekładać to, czego
w załobie nie dostate; zaappellować
udecydowaną sprawę niższych sądów do
wyższych; doglądać i pieczę mieć o zachowa-
nianie porządku każdemu subsellium prze-
pisanego; i aby strony powodowe i obża-
łowane powinny dla sądu i sędziów cześć
wyrządzać; żeby subsellia zbierały się w
swoim czasie, i te same mieli o rozkazaney
perze, w przypadku zaś podeyrzenia w
sprawie na którą osobę sądową, jeżeli się
są owi nie wstrzymia od zaniadania, oni ie-
mu o tym przytłocznie do zrozumienia dać
mogą; żeby winy winiejący czas exekwo-
wane były, oni zaś sami za wszelkie opusz-
czenie podpadają sowney pieniężney ka-
rze; oni też godzą spory i zwady mogące
wyniknąć iak między sędziami, tak i mię-
dzy stronami, gdy tego po nich potrzebo-
wać będą.

6.

W procederach pretensyjnych Gubercki
Adwokat może zaczynać sprawę i bez zgo-
dzenia się Guberckiego Instrygatora, wy-

Yz

Qu-

Guberckey Adwo-
kaci iak się zachow-
wać mają w pro-
ceder-

*cederach preten-
syjnych i głównych
sprawach wzglę-
dem Guberskiego
Instygatora.*

*Guberskim Adwo-
katom zakazuje się
w sprawach do ich
powinności należą-
cych dawać komu-
kolwiek radę, czy-
li być za kogo za-
stępca.*

*Guberski Adwo-
kat głównych spraw
kiedy przekładać
ma swoją konkluz-
ję w zaczętej
sprawie i kiedy
mu obawie dela-
cyę czyli delatora?*

*Guberski Insty-
gator i Adwokaci
wychodzą w cza-
sie decyzji sprawy
z koła.*

Sluchawszy jednak jego konkluzji. Względ-
nych zaś sprawach i skarbowych Guber-
ski Instygator na piśmie poda swoją kon-
kluzję podług której Guberscy Adwoka-
ci postępować powinni.

7.

Guberskim Adwokatom zakazuje się
w sprawach do ich powinności i do skar-
bowego interesu stosujących się podawać
radę komukolwiek, czyli za miast kogo być
zaślepca.

8.

Guberski Adwokat głównych spraw,
gdy uyrzy za siebie i winy strony obżałowa-
ney; w ten czas zaraz sądowi przedłoży swo-
ją konkluzję; a jeżeli sąd uprawiedliwi
stronę obżałowaną; wtedy Guberski Adwo-
kat pod zagrożeniem utraty swojego
miejsca obowiązany jest przedłożyć
stronie obżałowanej delacyę i delatora, ie-
żeli strona obżałowana tego domagać się
będzie, żeby jasno i jawno było, iż Guber-
ski Adwokat głównych spraw nie jest po-
twarcą niewinności.

9.

Guberscy Adwokaci i guberski Instyga-
tor w czasie zadecydowania sprawy z koła
wychodzą. a sądowe subsellia decydną
wszelkie sprawy podług dokładnej wła-
sności i słów prawa bez względu na czy
ie żądania lub propozycje.

10.

10.

Gubernscy Adwokaci w przypadkach potrzeby jeden drugiego miejsce zastępuje, gdy którego nie masz. A za nadaremne czynienie prawa powinni oni płacić wszystkie expensy i szkody, tracić swoje miejsce i wytrzymać tę karę, pod którą kogo poddawać usiłowali, jeśli się pokaże że dobrowolnie kogo zpotwarzyli.

Gubernscy Adwokaci jeden drugiego miejsce zastępuje, i wco popadają w cywilnych i głównych sprawach, jeżeli kogo zpotwarzy.

407.

OPOWINNOŚCI INSTYGATORÓW
I ADWOKATÓW PRZY WYŻSZYM
ZIEMSKIM SĄDZIE. GUBERSKIM
MAGISTRACIE I WYŻSZEJ ROZ-
PRAWIE W OGULNOŚCI.

Ponieważ dla przyspieszenia sprawiedliwości i dla zachowania dobrego, prawami ustanowionego porządku w sądowych miejscach tak względem sędziów, iaki i uwagi stron powodowych i obżalowanych pożyteczność jest, kiedy sądowe subsejla opatrzone są umysłnemi osobami, którym przepisano, i których powinnością jest być utrzymującemi exekucyą prawa, strofowanie przestępstwa a niewinności zachronę, przeto więc ustanawia się w Wyższym Ziemskim sądzie Instygator, Adwokat spraw skarbowych i Adwokat spraw głównych; w Guberskim magistracie Instygator, Adwokat

Przyczyny ustanowienia Instygatora i Adwokatów.

skar-

skarbowych spraw i Adwokat głównych
spraw; w Wyższej rozprawie Justygnor,
Adwokat skarbowych spraw i Adwokat
głównych spraw.

40e.

**O POWINNOŚCI JUSTYGNATORA
PRZY WYŻSZYM ZIEMSKIM SĄ-
DZIE, PRZY GUBERSKIM MA-
GISTRACIE I WYŻSZEJ
ROZPRAWIE.**

I.

*Jak w Wyższych
sądach Justygnato-
rowie złe prakty-
ki przeciwne pra-
wom powinni od-
wracać.*

Jeżeli którego z tych sądów Justygnator
potrzebuje złą praktykę przeciwną prawom,
ustawom czyli ukazom; tedy powinien o
tym (przystojnie wedle tego, jak przy-
pada) przypominąć i nawracać guber-
nkiego Justygnatora, żeby złe obyczaje po-
prawiony być mógł.

2.

*Przy zaczęciu
kadencyi Justyga-
tor rozkazuje prze-
czytać dla odno-
wienia w pamięci
dogodne paragra-
fy ustaw.*

Przy zaczęciu kadencyjnego zaślania
Justygnator rozkazuje przeczytać te paragra-
faty z praw, ustaw, czyli ukazów, o kto-
rych rozumie, iż potrzeba odnowić pa-
mięć dla największego zachowania podług
przyjęci, porządku, i sprawiedliwości
w urzędach, ale czytanie takowe niech
nie będzie dłuższe nad pół godziny.

3.

*Dzielić punktom
o których Justyga-
tor powinien do-*

Każdy Justygnator powinien donosić gu-
berskiemu Justygnatorowi wszystko to, co
do

do wiadomości jego dojdzie ściągającego *nieść gubernskiemu*
 si do Namiestniczego Rządu powinności, *Instrygatorowi.*
 a mianowicie tego wyższego ziemskiego
 sądu, czy Gubernskiego Magistratu, lub pod
 jurysdykcyą onych zosłających. 1. o nie-
 ściłym w sądowym miejscu wykonaniu
 praw, ustaw i ukazow. 2. jeżeli gdzie jest
 nieposłuszeństwo czyli szemranie, 3. o le-
 nnych w elnieniu powinności, 4. o opie-
 szczości w czynieniu zadość rozkazom; 5.
 o przewłóce w spraw odhywaniu 6. o na-
 rużeniu ustaw policyi i o każdym łuzącym
 do wieloletniego zgorszenia, o prawon
 przeciwnym postępku, winie albo wykro-
 czeniu, 7. o z kazanym kupczeniu albo
 o zamietzaniu prawem przeciwnym po-
 zwolonego kupczenia, 8. o naruszeniu po-
 wszechney spokojności; 9. o naruszeniu
 przylegi wierności, 10. o skarbowym po-
 wszechnym uszczerbku.

4.

Instrygator wyższego krórego sądu, czy-
 li Gubernskiego magistratu pilnie dogląda,
 żeby pod jurysdykcyą tego sądu stojące ie-
 dne subsellum nieprzywłaszczało sobie
 władzy i nieodbywało spraw przez ustawy
 drugiemu subsellum powierzonych i żeby
 sprawy kończyły się, a okonczone spra-
 wy prętko i bez przewłoki samą rzeczą
 podług rozśądzenia skutek wzięły. Y dla
 tego

*Instrygator do-
 gląda, żeby wła-
 dza iednemu sub-
 sellum pozwolona
 nie przechodziła w
 drugie, i iak na
 posądzić w przydad-
 ku opie szczości w
 wykonywaniu.*

tego Instygator powinien dowiadywać się nader często czy wykonano (wiakowy czas w którym początek i koniec owej sprawy dopełnion być może) a jeśli nie wykonano przyczyny takiej, tedy Instygator przypomnieć powinien wykonanie, i przeto w przypadku opieszałości ma otym donieść gubernikien u Instygatorowi .

5.

Jeśli trafi się wątpliwość, do kogo rego subfellium sprawa należy, czyli o prawach; tedy wysłuchać konkluzji Instygatora.

Jeżeli się trafi sprawa takowej istoty, że z oney wynika wątpliwość czyli zapytanie do jakowego subtelhum, czyli do jakiego miejsca proceder należy, czyli we wszelkiej innej sprawie, gdzie u sądu wyniknąć może, względem prawodawstwa wątpliwość; tedy ta sprawa Instygatorowi komunikowana będzie, i przeduchnią rego konkluzji przed sentencyą, a potym zdecydować sprawę, podobnie też konkluzyc Instygator obowiązany komunikować gubernikien u Instygatorowi i od niego otrzymywać poprawienia konkluzji zgadzając się z powołanemi ustawami.

6.

Jeżeli iaka sprawa przytrafi się częścią szczególną, częścią powszechną, albowet szczególną, ale do skarbowego interesu się gając; tedy wysłuchiwaj konkluzji.

Jeżeli trafi się sprawa takowej istoty, iż jest razem szczególną i powszechną, czyli szczególną ale sięgającą i do skarbowego interesu: tedy komunikuje się Instygatorowi i wysłuchiwają rego konkluzję przed decydowaniem.

7.

7.

Wyższych sądow czyli Guberskiego magistratu Instygatorowi dla rady naznaczają się Adwokat skarbowych spraw, i Adwokat głównych spraw, i rozumie się, że oni wszyscy trzej jednymi ustami mówią.

Obadwa Adwokaci dają się Instygatorowi dla rady.

8.

Wyższych sądow czyli Guberskiego magistratu Instygatorowi czyli Adwokatom niech nikt nie przerywa mowy; lecz cierpliwie i w milczeniu, niech wysłuchają ich konkluzyi i przekładania podług powinności.

Instygatorowi i Adwokatom niech nikt mowy nieprzerwywa.

9.

Obadwa departamenta Wyższego iakiego sądu, i wyższe sądy między sobą przez swojego Instygatora i Adwokatow, znaszają się sposobem komunikacyi; i dla tego Instygator i Adwokaci w każdym razie wchodzą we wzajemne zasiadania swojego *sebselhum*, w którym są postanowieni.

Oba departamenta wyższego któregokolwiek sądu, przez Instygatora i Adwokatow komunikują sobie czynią &c.

10.

Jeżeli Instygator postrzeże, że kto nie wypełnia powinności swojej; tedy powinien donieść o tym Guberskiemu Instygatorowi; albowiem każdy Instygator w Namieśtnictwie jest okiem Guberskiego Instygatora.

Każdy Instygator, ponieważ jest okiem Guberskiego Instygatora, powinien donieść iemu o niewykonaniu przez kogo powinności.

11.

Instygatorowie i Adwokaci wyższych

Instygatorowie i Adwokaci są pod

Z

są-

*iuryfakcyą Gu-
berskiego Instyga-
tora.*

*Instygator pie-
czę ma, o utrzy-
manych pod strażą*

sądów; podlegli Guberskieni u Instygatoro-
wi, i do niego posyłać donieszenia.

12.

Instygator pieczęcią ma o wyżywieniu pod
strażą zatrzymanych, i aby sprawy tych lu-
dzi przedtą decyzyą otrzymywały. i sa-
miż przedtę odprawę odnieśli; i dla tego
Instygator powinien chodzić często po tur-
mach przy najmniej raz w tydzień, a ma-
nowie e w piątki po obiedzie; aby uyrzć
mógł stan wewnątrz siedzących, i jeżeli do-
chodzi im wszystko, co dla nich postan-
wiono, i jeżeli ich tam trzymają zgodnie
we wszystkim, podług ich stanu i ludzko-
ści.

409.

O POWINNOŚCI ADWOKATA
SPRAW SKARBOWYCH, I AD-
WOKATA SPRAW GŁOW-
NYCH, PRZY WYŻSZYM
ZIEMSKIM SĄDZIE, PRZY
GUBERSKIM MAGISTRA-
CIE I WYŻSZEJ ROZ-
PRAWIE.

I.

*Adwokaci służą
Instygatorowi ra-
dą, i imieniem ie-
go przekładają kon-
kluzyę.*

Przy wyższych sądach Adwokaci spraw
skarbowych, i Adwokaci głównych spraw,
jak w 7. punkcie powinności Instygatorowi
wyższych sądów przepisano, dla tego usła-
nawiają się, żeby Instygatorowi służyli radą
w trafiając-

wtrafaiących się (sprawach) podług tego po-
winności, i żeby m. alioj. Jnstygatora i m. ię-
nem tego przekładać konkluzją w tym wyż-
szajm sądzie, w którym on postanowień ią.

2.

W przypadku wątpliwości, do którego miey-
sca sprawa należy, czyli w niepewności
względem praw, o których wspomniano w
p. 1. c. e. powinności Jnstygatora wyższych
sądów, Jnstygator i Adwokaci poradzili w
się między sobą; powzięcym zdaniem
rozstrzygnąć wątpliwość; będzeli zaś że w
tym trzy nie jednego ią zdania; te li Jnsty-
gator danie ię Guberkiemu Jnstygato-
rowi.

3.

Wyższych sądów Adwokatów powin-
ność ię i. dawać konkluzje zgodnie z o-
czeniem powzięcym, prawa m. ut. i. i.
w. i. e. g. o. porządku, z. wynioć ię ię bez
względu na osoby, i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i.
w. e. y. Adwokatowi skarbowych spraw, w i. i. i.
r. e. i. s. a. c. h. skarbowych, i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i.
i. a. c. y. a. c. h. powszechny porządek lub przeci-
wnych władzy i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i.
g. i.
p. o. w. o. d. o. w. e. y. i. g. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i.
s. t. a. c. h. i.
z. a. n. i.
g. i.
i. e. d. n. a. k. z. e. d. o. w. o. d. y. s. a. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i.
z. a. s. A. d. w. o. k. a. c. i. i. e. i. n. a. k. b. y. w. a. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i.

*W przypadkach
powątpiewania Ad-
wokaci radzą z Jn-
stygatorem, a ieże-
li wszyscy trzy
nie jednego są zda-
nia, to Jnstygator
przełoży o tym Gu-
berkiemu Jnstyga-
torowi.*

*O zamiarach
Adwokatki, po-
winności S. c.*

szy otym Guberſkiemu Inſtygatorowi i pokazawſzy onemu ſwoje wtey ſprawie dowody, oraz otrzymawſzy od niego pozwolenie, czyli przyſtanie nato.

4.

Adwokaci mają prawo domagać ſię komunikacyi wſzelkiey ſprawy do ich urzędu ſciągającej ſię.

Względem powierzonego urzędu Adwokaci mają moe domagać ſię wtym tubſell um, gdzie, oni ſą poſtanowieni, komunikacyi wſzelkiey ſprawy ſciągającej ſię do ich powinności, iako to naprzykład: ſprawy tyczące ſię ſkarbowego intereſu czyli uſzczerbku; wſporach o grunt, ſkarbowe grunta i prawa zaſzczycić powinni; ſprawy wzruſzające powszechny porządek, czyli przeciwnie władzy i powinności; ſprawy ſciągające ſię do zakazanego poboru z ludu, czyli o ſzkodliwej wziętki ſprawy ſciągające ſię do powszechności; ſprawy naſoletnich, którzy opiekunów niemają, i inne tym podobne w ich powinność wpadające, czyli ſciągające ſię do niej; żadną miarą atoli niewdając ſię w ſprawy między partykularnemi oſobami nieſciągające ſię do wyż wſpomnianych wtym punkcie.

5.

Adwokaci za komunikacyą ſpraw, i w ſprawach, w których oni z urzędu ſwego ſtroną ſą powodową, iakie prawa mają?

W ſprawach komunikowanych, czyli; gdy który Adwokat ſtanie ſię ſtroną powodową: tedy podług ſkuteczności ſprawy Adwokat ma prawo przekładać ſadowi, i domagać ſię albo oſobnego przyſtawienia ſtro-

strony obżałowaney, czyli od oney upelnomoconionego, czyli reprezentacyi strony obżałowaney, na miejscu w subfellium, czyli rozkazu sądowego, aby osadzona była strona obżałowana pod strażą, Jeżeli będzie przestępstwem takowego gatunku, iż zanie prawa wyciągaia, czyli wskazania winy, czyli dania reprimandy, czyli innych sądowych ukazow według własności sprawy; iednym słowem, Adwokaci mają moc w sprawach ich urzędow wynosić sądowym miejscu, w którym oni postanowieni są, żalobę, skargę, dopraszać się inkwizycyi, po procederze zasłżym, oraz i dla ferowania decyzyi przyłożyć, czego w procederze niedostaie; zaapnellować od sądu na sprawę z niższego subfellium do wyższego, dostrzegać i pieczęć mieć o zachowaniu porządku każdemu sądowi przepisanego, i żeby żalujący i odwodzący się, należyte sądowi i sędziom poszanowanie wyrządzali, a żeby sądowe subsellia zbierały się swego czasu, a kadencyi selsye miewali w nakazaney porze, w przypadku zaś podeyrzenia o sprawę na którego z sądowych ieżeli się sam nie wstrzyma od zasiadania, tedy Adwokaci iemu przyzwieicie to napomknąć obowiazani są; żeby winy w należytych czasie zyskane były, a Adwokaci sami za wszelkie opuszczenie podpadają podwódnemu strażowi;

oni także gołą, niebaki i zwił mory-
ce urość i amędy lędzian, tak i mę-
czy thronu, kiedy wym zajazie do nich
rekwizycya.

Adwokatom za-
branię dawać ra-
dy, choćby niewie-
dzieć komu, w spra-
wach do ich urzę-
du ściągających.
lub też być czym
zał. epką.

Adwokat spraw
głównych, kiedy
napodać się kon-
kluzją w sprawie
zaczętej, i kiedy
onemu obwinie de-
lacyę i delatora?

Adwokaci i fity-
gatorowie wycho-
dzą z tego decydo-
wania z koła.

Adwokaci ieden
drugiego mityſce
zaſe nie, i w co o-
ni popadają w cy-

6.

Adwokatom zakazuje się, w sprawach ścigających się do tego urzędu i do skarbowego interesu dawać ko naukowiec rady, czyli też zamiast kogo być zastępcami.

7.

Adwokat głównych spraw, kiedy poznał kontrowersyjną i winy obżałowanego; tedy zaraz przeloży sądowi swoją konkluzję; jeśli zaś sąd uprzedziwi stronę obżałowanego; tedy Adwokat pod karą utraty swego miejsca obowiązany i jest wytworzyć stronie obżałowanej delictę i delictora, jeśli obkarżony tego nie uczyni. Aby i tak i tak było, że Adwokat głównych spraw nie jest potwarzą niewinności.

2.

Państwo i ich wotani wczasie decyzyi
sprawy z koł. wychodzą, a sądowne miej-
scu odsądzaia wszystkie sprawy według do-
kładnej mocy i słow prawa bez względu
ni naczyie żądania, lub rekonstrucye.

93

Adwokatanci wprzypadku potrzeby jednego drugiego, między zastępną, gdy ktorego nie ma: za próżną zaś zastępną po-

winni oni zapłacić wizerunkowi i u-
traty, wypisów niewłaściwych i utrzymać tę ka-
rę którą na kogoś prowadzić nalewali, ie-
żeli się okaże, że umyślnie kogoś z potwa-
rzyli,

wilnych i głów-
nych sprawach, gdy
zpotwarzają niewin-
nych ludzi,

410.

POWINNOŚĆ POWIATOWEGO ADWOKATA,

I.

Powiatowy Adwokat, podług wykonanej
swojej przysięgi powinien staranie mieć,
aby w Powiecie nie zgosta przeciwnego
władzy, interesso wi prawom, ustawom, i
rozkazom IMPERATORSKIEY MOSCI,
i publicznemu dobru niedziało się; co ie-
żeli, mimo mniemania co temu przeciwnego
postrzeże; tedy bez względu na osoby
możne powinien o tym uwiadomić Gu-
berńskiego Justygatora i według jego roz-
kazu czy do pulczenia wynosić posew,

Oczym powiatow-
emu Adwokatowi
mieć staranie
etc.

Nieporządku w sądowych miejscach
tego powiatu przytrafiać się mogące jak od
zasiadających tak i od procedujących prze-
ciwko prawom, ustanowom, i rozkazom
IMPERATORSKIEY MOSCI Powiatow-
y Adwokat powinien zapisywać, zasiada-
jącym przyzwoitym sposobem przyno-
mnieć i ich ostrzedz obowiązany jest.
Procedującym też perswadić, a jeżeli tego

Co Powiatowemu
Adwokatowi
zapisywać etc.

kto

kto nieposłucha ; tedy mocen on zapozwać do przyzwoitego subsellium dla sprawienia się albo dla naponnienia lub włożenia winy, czy też postąpi jak prawo opiewa.

3.

Czego przy każdej kadencyi sejsjach powiatowy Adwokat patrzeć powinien.

Powiatowy Adwokat w powiecie swoim obowiązany dostrzegać, żeby sądy w przepisany terminie zbierały się, albo też za rozkazem extraordinarynym sejsye miewał, żeby odsądzone sprawy skutek miały, żeby nikomu krzywdy czyli uciesmienia, czyli ucisku od nikogo nie było; i dla tego komunikuje się iemu od wszystkich w Powiecie sądów regestr odeszłych spraw, żeby aktualnego wykonania dekretu dopatrzeć mógł, za co obowiązany on jest odpowiadać przed Namiestniczym Rządem.

4.

Czego powiatowemu Adwokatowi w powiecie oglądać.

Powiatowemu Adwokatowi porucza się dozór w powiecie żeby wszystkie pospolite ustawy wszędzie w swojej mocy zachowane były i wszystkie publikowane prawa, postanowienia, i ukazy dopełnione zostały. Jeżeli zaś gdzie postępuje niezachowanie ich; tedy donieść o tym guberskiemu Instygatorowi i żalobę nie inaczej wynieść, jak za rozkazem czy pochwaleniem guberskiego Instygatora, tam, gdzie podług praw przykazano.

5.

Jeżeli powiatowy Adwokat potrzebuje, iż wielu czyli powiększenia zgorszenia dzie-
ie się z takiego samego występku, czyli
grzechu, tedy obowiązany jest oznajmić
o tym giberikemu Jndygatorowi i wynieść
cytacyę dokąd podług prawa rozkazano;
Takż powiatowemu Adwokatowi powie-
rza się dozór, żeby przez sąd notowani lu-
dźe albo od czei odlądzeni, czyli na ryn-
ku panowani, czyli wywołani z towarzy-
stwa dobrych ludzi, czyli tacy, których
dla nieprzytępnego i niegodziwego poitę-
powa za chronić i onei gardzić należy,
nigdzie w kompanii iawnie cierpianemi
nie byli. A jeżeli gdzie takowych w gro-
madn. m zebraniu zaydzie; tedy ma pra-
wo wyprowadzić ich z towarzystwa, i od-
dać pod wartę na dni trzy, żeby dobrzy i
uczciwi ludzie nie byli z mieszani znato-
wanemi i nieuczciwemi,

*Obowiązek po-
wiatowego Adwo-
kata.*

6.

Powiatowy Adwokat ma oko i nato, że-
by czeie iędziom od stron wyrządzanaby-
ła i żeby dla mnieyważnych przyczyn o
sędziach poledwienia nie miano i sędziow
lekce nieważono. Jeśli zaś to się przez ko-
go stanie.; tedy powiatowy Adwokat po-
dług powinności swoiey załobę wynieść
może, gdzie przypadnie.

*Powiatowy Ad-
wokat poszanowa-
nie dla sędziow;
zachować nakaz-
ie.*

7.

O exakcyi wskazow.

Powiatowy Adwokat powinien dożebrać, żeby, gdy nałożona będzie wina, rzeczywiście też ona exekwowana była. Jemu zaś zteyże winy do kasy wchodzić mającej, usteąpić się trzecia część.

8.

Powiatowy Adwokat kiedy wchodzi i wychodzi z koła.

Powiatowy Adwokat wchodzi do sądowego mieysca swegoż powiatu i miasta w każdym czasie; a zaś czasu decydowania sprawy wychodzi z koła.

9.

O zaniechaniu powinności powiatowego Adwokata.

A jeżeli powiatowy Adwokat uchwybi, czyli zaniecha sprawę wedle swej powinności, i sprawa taowa wytoczy się bez niego, i jeśli on z niej guberskiemu Justytorowi nie doniosł, ani żałoby nie wywniosł; tedy skarany będzie wedle wymiaru i ważności jego niedbalstwa odcięciem funkcyi, czyli urzędu, czyli rangi, albo iak mieć chce prawo w podobnym razie.

ROZDZIAŁ XXVIII.

O Rezidencyi Rządu, sądowych subsellion i finansowych osób urzędowych J.M. PERATORSTIEY MOSCI.

411.

Jakie subsellia i ołoby mają zasiadać, i ostawać w guberskim mieście.

W guberskim mieście zasiadać i ostawać mają.

Rząd Namieśtnictwa.

Izba

Jzba Głównego sądu

Jzba Cywilnego sądu

Jzba skarbowa

Komendant

Wyższy zwoz. sąd

Guberskiego miasta powiatu powiatow
wy sąd

Guberskiego miasta powiatu szlache-
cka opieka

Guberskiego miasta powiatu niższy
ziemski sąd, nietylko z powołanością, swego
urzędu nie jest w powiecie

Guberskiego miasta powiatu powiatow
wy Podskarbi z kasa

Guberskiego miasta powiatu niezysięgły
Memoriał do Star. Izby, podskarbi, ray,
urzędow. i folk. rowicy, iż w powie-
cie z powinności twórcy do czego ona nie
mała

Guberskiego miasta miayicy staro-
wie i sędziowie ulnego sądu

Guberskiego miasta miayicy sąd

Guberskiego miasta miayicy staro-
sąd

Guberski magistrat

Guberskiego miasta powiatu Miła

Rozprawa, gdzie ona jest

Wyższa Rozprawa (mia

Kancellarya powiatowa opatrywa-

Sumienny sąd Namieslnicwa

Guberskiego miasta powiatu powiatow
wy Adwokat, gdy nigdzie w powiecie

*Jakie subsellia i
osoby mają rezy-
dować i zasiadać
w powiatowym
mieście.*

W powiatowym mieście rezydencją i
zasiadanie mają

Komendant czyli Horodniczy

Tey prowincyi powiatowy sąd

Szlachecka opieka

Niższy ziemski sąd, gdy z swego urzę-
du nie jest w powiecie

Powiatowy Podskarbi z kasą

Przyśięgły Komornik

Doktor, felfzer, podfelfzerzy, felfze-
rzowscy uczniowie, jeżeli w powiecie z
swojego urzędu zabawy nie mają

Powiatowego miasta mieyscy Starosto-
wie i Sędziowie usłnego sądu

Powiatowego miasta mieyski Magistrat

Powiatowego miasta mieyski sieroocki
sąd

Niższa Rozprawa, gdzie jest

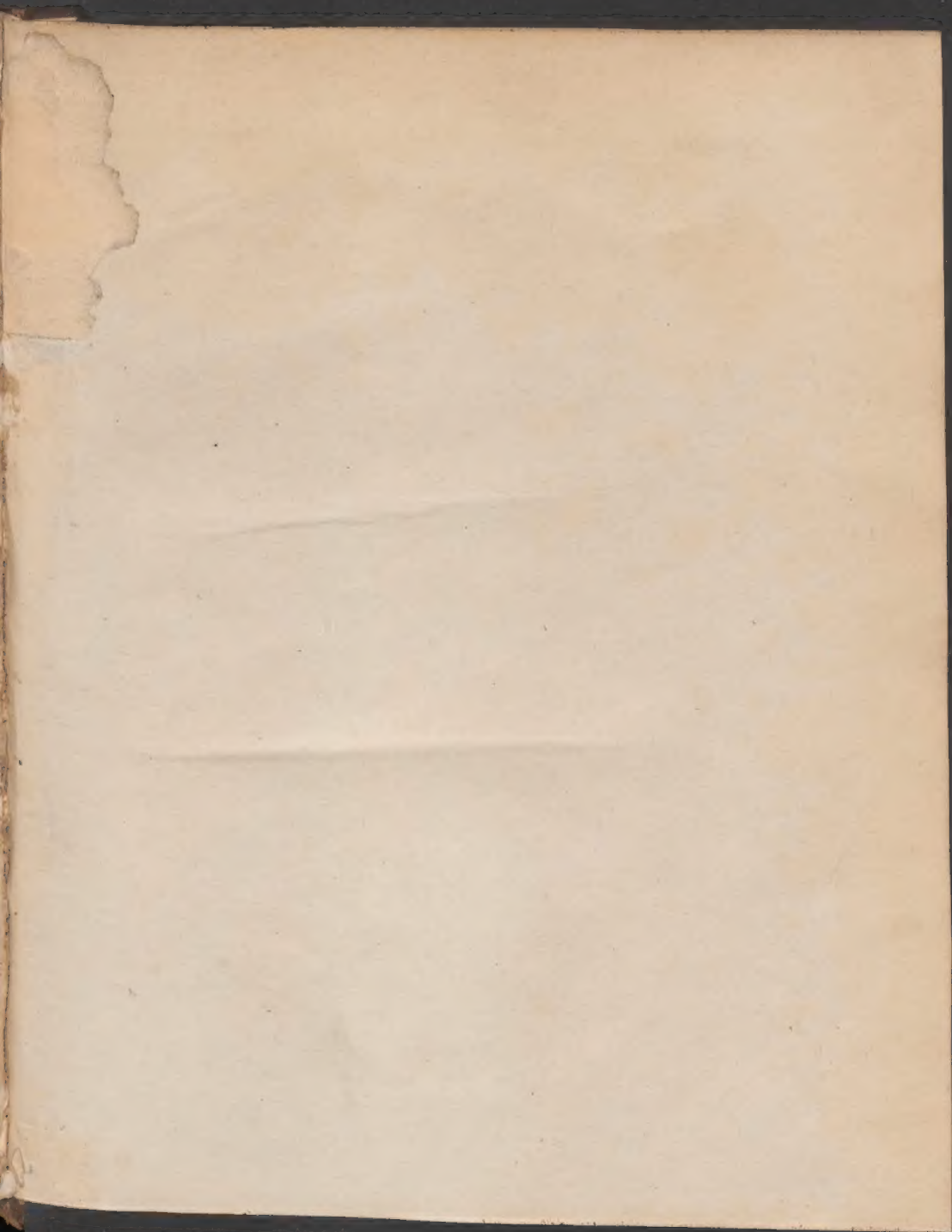
Powiatowy Adwokat, gdy nigdzie
w powiecie intereksu niema

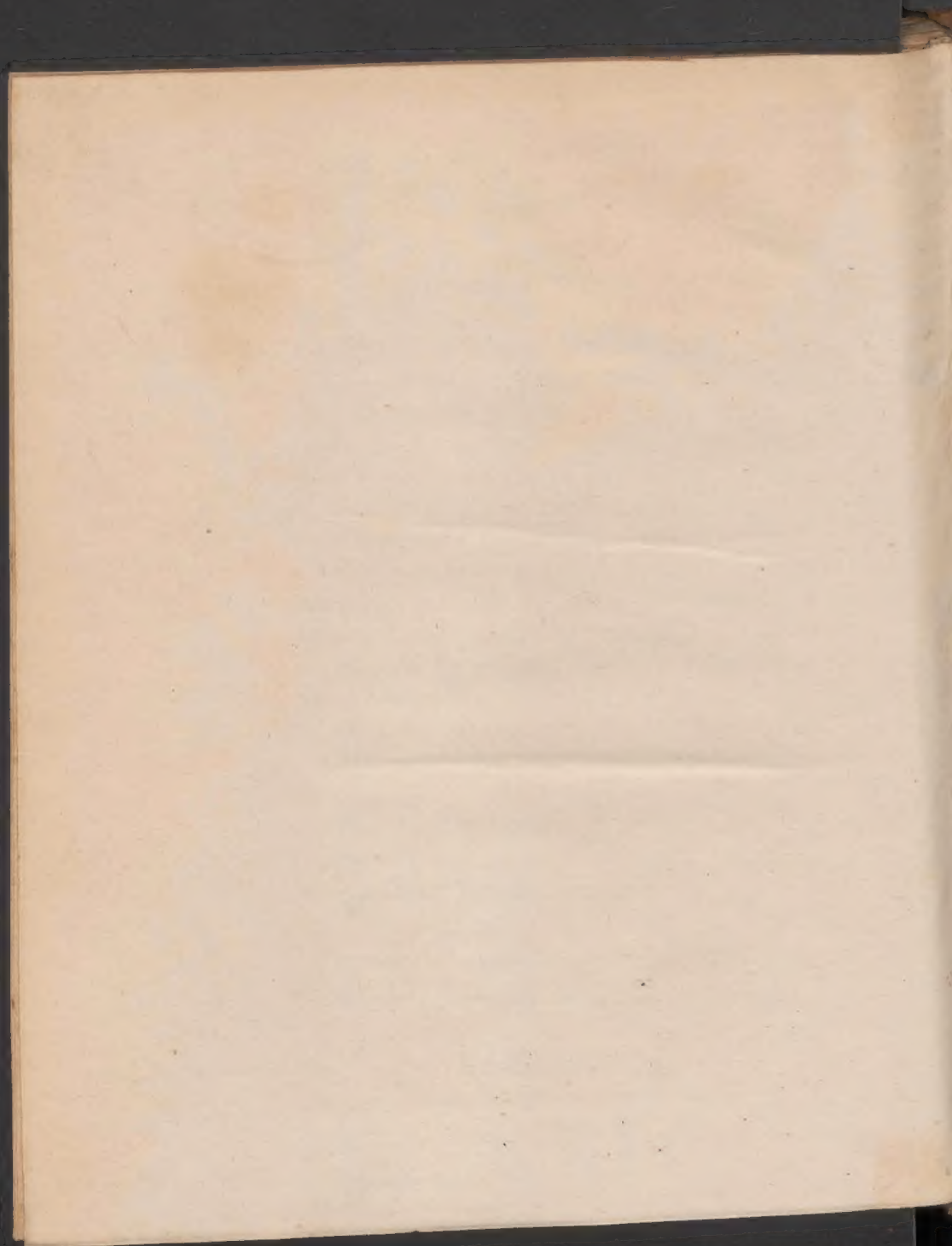
Oryginał podpisany własną JEY IM-
PERA IORSKIEY MOSCI Ręką tak:

KATARZYNA.

BIBLIOTHECA
UNIV.
CRM.

w Moskwie Listopada 7. dnia
1775 roku.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0026596

